

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroului permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului aprobat prin Legea nr. 797/1996, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului Republicii Moldova.

Anexe:

1. Proiectul de lege;
2. Nota de fundamentare.

Grosa Ion Clavos
 Bondarenco Silvia Flang
 Dorian Ghebrati
 Răbu Marian
 Cuceș Veronica
 Ane Colerub
 Marcel Spateri
 Ilie Baraboi
 Marina Morozova
 Tevinski Yurc
 Aleq Camatui A. Cel
 Natalia Davidovici Orlugobur
 Bășici Ion Jr. FA

Deputați în Parlament:

Igor Ghidici
 Dana German
 Grădinaru Vasile
 Plinole Ana
 Igor Talmășan
 Sergiu Lazgari
 Rădea Veronica
 Hădăreț Vasile
 Carp Liliad

C O D U L

cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului

În temeiul art. 64 alin. (1) și al art. 72 alin. (3) lit. c) din Constituția Republicii Moldova,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

TITLUL I ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA PARLAMENTULUI

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Secțiunea 1 Dispoziții comune

Articolul 1. Domeniul de reglementare

Codul cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului reglementează modul de constituire, organizare și funcționare a Parlamentului Republicii Moldova, raporturile juridice dintre Parlament și alte autorități, precum și statutul Secretariatului Parlamentului.

Articolul 2. Autoritatea legislativă

(1) Parlamentul Republicii Moldova (în continuare – *Parlament*) este organul reprezentativ suprem al poporului și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Puterea legislativă în Republica Moldova este exercitată în baza principiului separării puterilor în stat și în colaborare cu puterea executivă și judecătorească, potrivit prerogativelor ce le revin conform Constituției Republicii Moldova.

Articolul 3. Cadrul juridic

(1) Activitatea Parlamentului este reglementată de Constituția Republicii Moldova, de tratatele internaționale și de prezentul cod.

(2) Orice subiect ce ține de activitatea Parlamentului și nu este reglementat de prezentul cod sau de alte acte normative se soluționează de către Parlament.

Articolul 4. Funcțiile Parlamentului

În cadrul activității sale, Parlamentul exercită următoarele funcții de bază:

- a) de legiferare;
- b) de reprezentare;
- c) de control;
- d) de organizare internă.

Secțiunea a 2-a Principiile de activitate ale Parlamentului

Articolul 5. Legalitatea

(1) Respectarea Constituției Republicii Moldova, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

(2) Actele normative adoptate de Parlament trebuie să asigure persoanelor securitatea rapoartelor juridice.

Articolul 6. Democrația și pluralismul politic

(1) Democrația se întemeiază pe pluralismul de opinii la adoptarea deciziilor în Parlament.

(2) Fiecărui deputat îi este garantat dreptul la opinie pe marginea oricărui subiect dezbătut în Parlament, în condițiile prezentului cod.

(3) În exercitarea mandatului, deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile sale exprimate.

(4) Părților interesate de procesul legislativ le este garantat dreptul la opinie pe marginea proiectelor de acte normative.

Articolul 7. Autonomia parlamentară

(1) Autonomia parlamentară vizează autonomia regulamentară și autonomia financiară.

(2) Autonomia regulamentară reprezintă, pe plan juridic, dreptul Parlamentului de a stabili regulile de organizare și funcționare ale acestuia.

(3) Autonomia financiară prevede aprobarea resurselor financiare necesare în cadrul unui buget propriu.

Articolul 8. Protejarea drepturilor și libertăților omului

(1) Protejarea drepturilor și libertăților omului este un principiu fundamental și o prioritate a Parlamentului.

(2) Parlamentul asigură respectarea principiului stabilității raporturilor juridice, care constituie o posibilitate recunoscută oricărei persoane de a evolua într-un mediu juridic sigur, evitându-se modificările permanente ale normelor juridice, asigurându-se, astfel, stabilitatea relațiilor sociale reglementate juridic.

Articolul 9. Caracterul public al activității Parlamentului

(1) Activitatea Parlamentului este publică.

(2) Principiul transparenței decizionale guvernează procesul legislativ și presupune asigurarea caracterului deschis și accesibil al activităților Parlamentului.

(3) Legile și hotărârile adoptate de Parlament se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(4) Parlamentul asigură accesul la informațiile de interes public în condițiile Legii nr. 148/2013 privind accesul la informațiile de interes public.

(5) La ședințele organelor de lucru ale Parlamentului și ale plenului Parlamentului au acces reprezentanții mass-mediei și persoanele interesate, în conformitate cu normele și regulile aprobate de Biroul permanent al Parlamentului, cu respectarea măsurilor de securitate.

Articolul 10. Configurația politică a Parlamentului și reprezentarea proporțională

(1) Deputații aleși în Parlament reprezintă poporul și exprimă voința politică a cetățenilor.

(2) În scopul realizării programelor preelectorale ale partidelor și blocurilor electorale, prevenirii traseismului politic parlamentar, nu se admite modificarea configurației politice a Parlamentului pe durata mandatului acestuia.

(3) Organizarea și funcționarea Parlamentului se bazează pe reprezentarea proporțională în temeiul votului acordat de alegători, în condițiile prezentului cod și în scopul asigurării funcționalității Parlamentului.

Articolul 11. Deliberarea

(1) Dezbaterile în organele de lucru și în plenul Parlamentului sunt publice, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod.

(2) Parlamentul adoptă actele sale, în prezența cvorumului, cu votul majorității deputaților, potrivit cerințelor constituționale și ale prezentului cod.

Secțiunea a 3-a Sediul și proceduri de ceremonial

Articolul 12. Sediul Parlamentului

(1) Sediul Parlamentului este amplasat în capitala Republicii Moldova, municipiul Chișinău.

(2) Schimbarea temporară a sediului Parlamentului se admite numai în caz de război, catastrofă sau în alte situații excepționale și se dispune prin decizie a Biroului Permanent al Parlamentului.

(3) Ședințele plenare ale Parlamentului sau ale organelor de lucru se desfășoară în sediul Parlamentului sau în alte edificii, la decizia Biroului Permanent al Parlamentului.

(4) În cazul investirii în funcție a Președintelui Republicii Moldova, sesiunea specială se desfășoară în locul determinat de Președintele Republicii Moldova nou-ales.

Articolul 13. Ziua Parlamentului Republicii Moldova

Ziua Parlamentului Republicii Moldova se sărbătorește la data de 23 mai.

Articolul 14. Utilizarea simbolurilor de stat

(1) Drapelul de Stat este arborat permanent pe sediul Parlamentului și în sala de ședințe plenare a Parlamentului, iar în zilele de doliu declarate în modul stabilit și a solemnităților funebre se arborează în bernă.

(2) Stema de Stat se amplasează pe sediul Parlamentului și în sala de ședințe plenare.

(3) La deschiderea și închiderea sesiunilor Parlamentului se intonează Imnul de Stat al Republicii Moldova.

(4) La deschiderea fiecărei ședințe plenare se onorează Drapelul și Stema de Stat.

(5) Drepelele altor state și organizații internaționale se pot arbora, împreună cu Drapelul de Stat, cu respectarea Legii nr. 217/2010 privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova.

Articolul 15. Limba de lucru în Parlament

(1) Limba de lucru în Parlament este limba română.

(2) Actele normative ale Parlamentului se întocmesc și se adoptă în limba română, cu traducerea acestora în alte limbi, după caz.

Secțiunea a 4-a Constituirea Parlamentului

Articolul 16. Alegerea Parlamentului

(1) Parlamentul este compus din 101 deputați, aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau catastrofă.

(2) Mandatul Parlamentului se prelungește până la întrunirea legală a noii componente. În această perioadă nu poate fi modificată Constituția Republicii Moldova și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

(3) Alegerea Parlamentului se efectuează, într-o singură circumscripție electorală națională, în cel mult 3 luni de la data expirării mandatului Parlamentului precedent sau de la dizolvarea Parlamentului precedent.

(4) Data alegerilor parlamentare se stabilește conform Codului electoral nr. 325/2022.

Articolul 17. Sesiunea specială de constituire a Parlamentului

(1) După confirmarea alegerilor și validarea mandatelor deputaților, Președintele Republicii Moldova convoacă Parlamentul în sesiune specială de constituire, în cel mult 30 de zile de la data alegerilor.

(2) Ședința de constituire a Parlamentului nou-ales este prezidată de Președintele Parlamentului din legislatura precedentă, dacă acesta deține mandat de deputat, în caz contrar, ședința este prezidată de cel mai în vârstă deputat.

(3) Imposibilitatea exercitării atribuțiilor de către decanul de vârstă determină, de drept, înlocuirea acestuia cu următorul deputat, în ordinea descrescătoare a vârstei, din rândul celor validați.

(4) În ședința de constituire a Parlamentului nu pot fi inițiate dezbateri.

(5) Președintele ședinței de constituire oferă cuvânt Președintelui Curții Constituționale pentru prezentarea raportului privind rezultatele alegerilor parlamentare și validarea mandatelor deputaților aleși.

(6) După prezentarea raportului Curții Constituționale, deputații depun jurământul.

(7) Parlamentul se consideră legal constituit după prezentarea raportului privind rezultatele alegerilor parlamentare și ceremonia de depunere a jurământului.

(8) Sesiunea specială durează până la formarea tuturor organelor de lucru ale Parlamentului.

Articolul 18. Depunerea jurământului

(1) După prezentarea raportului Curții Constituționale, președintele ședinței invită deputații la tribuna centrală să depună următorul jurământ:

„Jur să îndreptățesc încrederea acordată de popor, să particip cu bună-credință la exercitarea puterii de stat, să respect Constituția și legile țării, să îndeplinesc îndatoririle ce îmi revin în calitate de deputat, iar acțiunile pe care le voi întreprinde să fie numai spre folosul și bunăstarea poporului.”

(2) Jurământul scris se rostește solemn, se semnează de către fiecare deputat și se transmite Secretarului general al Parlamentului pentru a fi anexat la dosarul personal.

(3) Refuzul depunerii jurământului se constată de către președintele ședinței, se include în dosarul personal. Informația privind refuzul depunerii jurământului se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(4) Refuzul depunerii jurământului duce la ridicarea mandatului.

(5) Deputatul care nu a fost prezent la ședința de constituire, precum și deputatul al cărui mandat este validat ulterior depun jurământul la prima ședință plenară la care participă după validarea mandatului, potrivit aceleiași proceduri.

Articolul 19. Formarea organelor de lucru ale Parlamentului

După constituirea legală a Parlamentului se formează fracțiunile parlamentare, se alege Președintele Parlamentului, vicepreședinții Parlamentului, Biroul permanent al Parlamentului și se formează comisiile permanente.

Secțiunea a 5-a Fracțiunile parlamentare

Articolul 20. Constituirea fracțiunilor parlamentare

(1) În vederea organizării și asigurării funcționării Parlamentului, precum și pentru efectuarea unei activități coordonate și expunerea unei opinii comune în problemele ce țin de competența Parlamentului, deputații pot constitui fracțiuni parlamentare.

(2) Fracțiunea parlamentară reprezintă o asociere benevolă a deputaților aleși pe listele electorale ale unui partid politic sau ale unui bloc electoral care se constituie din cel puțin 5 deputați.

(3) Deputații independenți pot forma o singură fracțiune parlamentară din cel puțin 5 deputați.

(4) Deputații care au candidat pe listele unui bloc electoral și fac parte din partide politice diferite pot constitui fracțiuni parlamentare proprii ale partidelor politice din care fac parte.

(5) Deputații unui partid politic au dreptul să constituie doar o fracțiune parlamentară cu denumirea acestuia.

(6) Fracțiunile parlamentare ale partidelor politice, conform deciziei organelor lor supreme, s-au reorganizat ori s-au transformat pe parcursul unei legislaturi pot opera modificări în denumirea fracțiunii parlamentare în mod corespunzător și în condițiile prezentului cod.

(7) Un deputat poate face parte doar dintr-o singură fracțiune parlamentară.

(8) Frațiunile parlamentare se constituie, de regulă, în termen de 10 zile de la data constituirii legale a Parlamentului nou-ales. În același termen, fracțiunea își înregistrează la Secretarul general al Parlamentului regulamentul de activitate, care se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(9) Declarația de constituire a fracțiunii se transmite președintelui ședinței și se prezintă de la tribuna centrală. Declarația va conține denumirea și simbolurile fracțiunii, componența numerică și nominală, numele conducătorilor și semnăturile membrilor acesteia.

(10) Denumirea și simbolurile fracțiunilor parlamentare nu trebuie să coincidă cu denumirea și simbolurile partidelor sau organizațiilor social-politice care nu au obținut mandate în Parlament, precum și a celor interzise sau declarate neconstituționale.

(11) Președintele ședinței stabilește succesiunea luărilor de cuvânt în funcție de componența numerică a fracțiunilor parlamentare.

(12) În cazul în care deputații intenționează să constituie o fracțiune parlamentară după expirarea termenului prevăzut la alin. (8), aceștia pot constitui o astfel de fracțiune doar la deschiderea următoarei sesiuni ordinare a Parlamentului.

(13) Referitor la solicitările de schimbare a reprezentării proporționalității fracțiunilor în Parlament, în Biroul permanent al Parlamentului, în comisiile permanente și în delegațiile parlamentare permanente, modificările pot fi operate doar la deschiderea următoarei sesiuni ordinare a Parlamentului.

(14) Frațiunile parlamentare trebuie să asigure o reprezentare echilibrată a femeilor și a bărbaților în organele de conducere, în organele de lucru și în alte structuri.

Articolul 21. Schimbări în structura fracțiunilor parlamentare

(1) Deputatul își pierde calitatea de membru al fracțiunii în cazul:

- a) depunerii cererii de ieșire din componența fracțiunii sau al anunțării acestei decizii în plenul Parlamentului;
- b) încetării calității de deputat;
- c) excluderii din rândul membrilor în temeiul unei decizii a fracțiunii;
- d) încetării existenței fracțiunii parlamentare;
- e) declarării neconstituționalității sau al interzicerii partidului politic din care face parte.

(2) Deputatul care își pierde calitatea de membru al fracțiunii devine deputat neafiliat și poate activa doar în afara fracțiunilor parlamentare.

(3) Trecerea dintr-o fracțiune parlamentară în alta, precum și crearea de noi fracțiuni parlamentare ale unor partide care nu au obținut mandate în Parlament în urma alegerilor sunt interzise.

Articolul 22. Încetarea existenței unei fracțiuni parlamentare

(1) Fracțiunea își încetează existența dacă numărul membrilor ei scade sub 5 sau dacă fracțiunea înaintează o decizie în acest sens.

(2) Fracțiunea poate să nu-și înceteze existența în cazul în care numărul membrilor ei este mai mic de 5 dacă deputatul al cărui mandat a fost validat următor după micșorarea componenței fracțiunii, în termen de 10 zile de la data validării mandatului, a declarat aderarea la fracțiunea respectivă.

(3) Încetarea existenței unei fracțiuni parlamentare se constată de către Președintele Parlamentului și se anunță în ședință plenară.

(4) Dacă o fracțiune parlamentară și-a încetat existența, reprezentarea fracțiunilor în Parlament în organele de lucru și în delegații se redistribuie în mod proporțional.

Articolul 23. Organizarea internă a fracțiunilor parlamentare

(1) Organizarea internă a fracțiunii parlamentare este determinată de regulamentul propriu aprobat la ședința acesteia și adoptat conform Regulamentului-tip aprobat prin hotărâre a Biroului permanent al Parlamentului, care se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(2) Regulamentul fracțiunii parlamentare conține:

- a) denumirea integrală și denumirea prescurtată ale fracțiunii;
- b) organizarea activității fracțiunii;
- c) calitatea de membru al fracțiunii;
- d) drepturile și atribuțiile membrilor fracțiunii;
- e) conducerea fracțiunii (modalitatea de alegere, drepturile și atribuțiile conducerii fracțiunii);
- f) condițiile și procedura de înaintare a reprezentanților fracțiunii în organele de lucru sau în alte structuri ale Parlamentului, precum și de revocare a lor;
- g) ședințele fracțiunii (cворumul, procedura de votare, întocmirea procesului-verbal, numărul de voturi necesar pentru luarea deciziilor etc.);
- b) secretariatul fracțiunii;

c) modalitatea de reorganizare, de încetare a activității fracțiunii etc.

Articolul 24. Drepturile fracțiunilor parlamentare

Fracțiunile parlamentare au dreptul:

- a) să înainteze propuneri pentru numirea sau revocarea reprezentanților lor în organele de lucru ale Parlamentului și în delegațiile parlamentare permanente, ținând cont de reprezentarea lor proporțională în Parlament;
- b) să propună candidaturi pentru alegerea/numirea lor în funcții publice, conform legislației;
- c) să propună subiecte pentru ordinea de zi a ședințelor Parlamentului și ale Biroului permanent al Parlamentului;
- d) să înainteze propuneri privind programul de activitate al Parlamentului;
- e) să propună formarea comisiilor speciale și a comisiilor de anchetă ale Parlamentului;
- f) să prezinte avize consultative asupra proiectelor de acte normative, inclusiv să recomande remiterea proiectelor către autor sau comisie, în condițiile prezentului cod;
- g) să inițieze proiecte de acte exclusiv politice ale Parlamentului;
- h) să-și exprime pozițiile politice cu privire la problemele examinate de Parlament;
- i) să se asocieze cu alte fracțiuni parlamentare în alianțe/coaliții;
- j) să delege un reprezentant al fracțiunii pentru luări de cuvânt, declarații, anunțuri și propuneri în numele fracțiunii;
- k) să fie consultate de experți și specialiști, să invite la ședințele fracțiunii persoane interesate în subiectul pus în discuție;
- l) să propună formarea grupurilor de lucru și de experți pe diverse domenii de activitate;
- m) să inițieze audieri parlamentare;
- n) să inițieze moțiuni în condițiile prezentului cod;
- o) alte drepturi prevăzute de Constituția Republicii Moldova, de prezentul cod și de alte acte normative.

Articolul 25. Atribuțiile președintelui fracțiunii parlamentare

(1) Președintele fracțiunii parlamentare are următoarele atribuții:

- a) reprezintă fracțiunea parlamentară și negociază în numele acesteia;
- b) în caz de necesitate, solicită plenului Parlamentului pauză pentru consultări, verificarea cvorumului, ținerea unor ședințe închise ale plenului, încheierea dezbaterilor în Parlament;
- c) informează membrii fracțiunii cu privire la activitățile parlamentare;
- d) prezintă opinia fracțiunii pe marginea proiectelor de acte normative supuse dezbaterii plenare;

- e) prezintă punctul de vedere al fracțiunii cu privire la diverse probleme de activitate parlamentară;
- f) conduce activitatea cabinetului fracțiunii;
- g) îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezentul cod și regulamentul fracțiunii parlamentare.

(2) Președintele fracțiunii parlamentare poate delega unele atribuții ale sale unuia dintre membrii fracțiunii.

Articolul 26. Asigurarea activității fracțiunilor parlamentare

(1) Secretariatul Parlamentului asigură activitatea fracțiunilor parlamentare punând la dispoziția acestora încăperi, rechizite și alte servicii necesare pentru desfășurarea unei activități eficiente.

(2) Frațiunea parlamentară este asistată în activitatea sa de un cabinet propriu, în funcție de reprezentarea numerică a acesteia în Parlament.

(3) Încheierea și încetarea contractelor individuale de muncă cu personalul din cabinetul fracțiunii parlamentare se fac de către Președintele Parlamentului, la propunerea președintelui fracțiunii.

(4) Pentru asigurarea activității parlamentare, fracțiunile dispun de un buget anual, aprobat de Parlament în funcție de reprezentarea numerică a acestora în Parlament.

(5) Modul de utilizare a mijloacelor financiare ale fracțiunilor se stabilește de către fiecare fracțiune în mod autonom.

Secțiunea a 6-a

Majoritatea parlamentară și opoziția parlamentară

Articolul 27. Principiul responsabilității politice

(1) Majoritatea parlamentară și opoziția parlamentară sunt responsabile față de interesul public al societății.

(2) Majoritatea parlamentară este obligată să asigure opoziției un tratament corect și echitabil, fără a abuza de poziția sa dominantă.

Articolul 28. Majoritatea parlamentară

(1) Majoritatea parlamentară este considerată fracțiunea, alianța/coaliția fracțiunilor, a deputaților independenți și/sau neafiliați anunțată prin declarație, care cuprinde mai mult de jumătate din numărul deputaților aleși.

(2) În cazul în care majoritatea parlamentară este constituită din mai multe fracțiuni parlamentare și deputați independenți, aceștia sunt în drept să constituie o alianță majoritară, încheind un acord de constituire și funcționare.

(3) Acordul de constituire și funcționare a alianței/coaliției conține:

- a) principiile activității;
- b) componența nominală și conducerea;
- c) procedura adoptării deciziilor;
- d) condițiile încetării existenței alianței/coaliției.

(4) Alianța își încetează existența din momentul anunțului fracțiunii sau al fracțiunilor parlamentare, sau al deputaților independenți privind ieșirea din componența acesteia, în cazul în care alianța își pierde statutul de majoritate parlamentară sau în cazul dizolvării sale.

(5) Acordul de constituire și funcționare a alianței/coaliției se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

Articolul 29. Opoziția parlamentară

(1) Opoziția parlamentară reprezintă fracțiunile parlamentare, deputații independenți sau neafiliați care nu fac parte din majoritatea parlamentară și care s-au declarat în opoziție față de aceasta.

(2) Declarația privind trecerea în opoziție parlamentară conține motivele privind decizia de a trece în opoziție, componența nominală și semnăturile membrilor.

Articolul 30. Drepturile opoziției parlamentare

(1) Opoziția parlamentară este în drept:

a) să fie reprezentată în organele de lucru ale Parlamentului și în structurile în care sunt prezenți membri ai majorității parlamentare.

b) să pună în discuție probleme și să informeze publicul cu privire la deficiențele din activitatea majorității parlamentare;

c) să abordeze activ, în mod constructiv și chibzuit toate problemele cu care se confruntă cetățenii și, în același timp, să ofere soluții alternative acceptabile din punctul de vedere al posibilităților economice și financiare ale statului;

d) să exprime oficial, de la tribuna Parlamentului, critica asupra programului de guvernare, a proiectelor de acte normative examinate de către Parlament și să expună propriul punct de vedere asupra problemelor ce țin de politica internă și externă a statului.

(2) Pentru prima ședință în plen din fiecare a șasea săptămână a sesiunii parlamentare, Biroul permanent al Parlamentului întocmește proiectul ordinii de zi, incluzând subiectele propuse de fracțiunile parlamentare din opoziție, de către deputații independenți sau neafiliați din opoziție.

Secțiunea a 7-a **Președintele și vicepreședinții Parlamentului**

Articolul 31. Alegerea Președintelui Parlamentului

(1) Președintele Parlamentului se alege din rândul deputaților după constituirea legală a Parlamentului și formarea fracțiunilor parlamentare.

(2) Președintele Parlamentului se alege pe durata mandatului Parlamentului, prin vot secret, cu votul majorității deputaților aleși.

(3) În cazul în care, pe parcursul legislaturii, intervine vacanța funcției de Președinte al Parlamentului, procedura de alegere a Președintelui Parlamentului este similară procedurii care se desfășoară după constituirea Parlamentului, ședința fiind prezidată de unul dintre vicepreședinții Parlamentului.

Articolul 32. Comisia specială pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului

(1) Pentru organizarea și desfășurarea alegerii Președintelui Parlamentului, la propunerea fracțiunilor parlamentare, prin hotărârea Parlamentului, se constituie Comisia specială pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului.

(2) Comisia activează în baza prezentului cod și a regulamentului propriu, care se aprobă conform regulamentului-model aprobat de Biroul permanent al Parlamentului.

(3) Comisia este condusă de către președintele acesteia, asistat de un secretar, ambii aleși cu votul majorității membrilor.

(4) Ședințele comisiei sunt deliberative cu prezența majorității membrilor acesteia.

(5) Hotărârile comisiei se adoptă cu votul deschis al majorității membrilor acesteia.

(6) Hotărârile și procesele-verbale ale ședințelor comisiei se semnează de către președintele și secretarul comisiei.

(7) Comisia pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului are următoarele atribuții:

a) aprobă regulile și procedura de vot și le aduce la cunoștința deputaților în ședință plenară;

b) recepționează propunerile privind candidaturile la funcția de Președinte al Parlamentului;

c) stabilește modelul, numărul și textul buletinului de vot;

d) asigură pregătirea și desfășurarea procedurii de vot;

e) soluționează conflictele care apar în timpul votării;

f) totalizează rezultatele votării și le prezintă Parlamentului spre aprobare.

(8) Comisia pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului declară nevalabile buletinele:

a) rămase și neutilizate în procesul votării;

b) care nu sunt semnate și ștampilate de comisie;

c) care au fost anulate de comisie în timpul votării;

d) care au adăugate alte nume;

e) care nu exprimă intenția votantului.

Articolul 33. Procedura de alegere a Președintelui Parlamentului

(1) Candidaturile la funcția de Președinte al Parlamentului pot fi înaintate de fracțiunile parlamentare sau de cel puțin 1/3 din deputații aleși.

(2) Comisia pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului recepționează propunerile și înscrie numele și prenumele tuturor candidaților în buletinele de vot.

(3) Fiecare fracțiune parlamentară este în drept să desemneze doar un singur candidat. Un deputat poate semna înaintarea candidaturii doar a unui singur deputat.

(4) Hotărârea fracțiunii sau propunerea a 1/3 din deputații aleși privind înaintarea candidatului la funcția de Președinte al Parlamentului, împreună cu acordul candidatului, se prezintă Comisiei pentru efectuarea alegerii Președintelui Parlamentului.

(5) Candidatul la funcția de Președinte al Parlamentului își poate retrage candidatura în orice moment până la începerea procedurii de vot secret.

(6) Candidatul la funcția de Președinte al Parlamentului dispune de 10 minute pentru a se adresa deputaților cu un discurs.

(7) Candidatul care întrunește votul majorității deputaților aleși se declară ales în calitate de Președinte al Parlamentului.

(8) În cazul în care la scrutin au participat mai mult de doi candidați și niciunul nu a acumulat numărul necesar de voturi, se organizează al doilea tur de scrutin între primii doi candidați care au acumulat cel mai mare număr de voturi în timpul primului tur de scrutin.

(9) În cazul în care în primul tur de scrutin au participat mai puțin de trei candidați și niciunul nu a acumulat numărul necesar de voturi, precum și în cazul în care și în al doilea tur de scrutin niciun candidat nu a întrunit votul majorității deputaților, se organizează alegeri noi.

(10) În cadrul alegerilor noi pot fi înaintate aceleași sau alte candidaturi.

(11) După alegere, președintele ședinței îl invită pe Președintele Parlamentului să își ocupe locul în prezidiul Parlamentului, oferindu-i, în mod solemn, Stindardul Președintelui Parlamentului.

(12) Înainte de a prelua conducerea ședinței plenare a Parlamentului, Președintele nou-ales al Parlamentului poate susține un discurs inaugural în fața deputaților.

Articolul 34. Degrevarea din funcție a Președintelui Parlamentului

(1) În cazul în care, potrivit art. 91 din Constituția Republicii Moldova, Președintele Parlamentului asigură interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, acesta este degrevat de drept din funcția de Președinte al Parlamentului.

(2) În perioada de exercitare a interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova, funcțiile Președintelui Parlamentului sunt îndeplinite de unul dintre vicepreședinții Parlamentului numit de către Parlament.

Articolul 35. Vacanța funcției de Președinte al Parlamentului

(1) Funcția de Președinte al Parlamentului devine vacantă în caz de:

a) demisie;

- b) revocare;
- c) imposibilitate definitivă de exercitare a atribuțiilor timp de 4 luni;
- d) ridicare a mandatului de deputat;
- e) deces.

(2) Vacanța funcției de Președinte al Parlamentului se constată prin hotărâre a Parlamentului.

(3) În caz de vacanță a funcției de Președinte al Parlamentului se organizează alegeri noi.

(4) În caz de vacanță a funcției de Președinte al Parlamentului, atribuțiile acestuia sunt îndeplinite de un vicepreședinte numit de Parlament.

Articolul 36. Revocarea Președintelui Parlamentului

(1) Președintele Parlamentului poate fi revocat înainte de termen în orice moment, prin vot secret, de către Parlament, cu o majoritate de cel puțin 2/3 dintre voturile deputaților aleși.

(2) Revocarea Președintelui Parlamentului poate fi inițiată de fracțiunea care l-a înaintat sau de cel puțin 1/3 din numărul de deputați.

(3) Propunerea de revocare se face în scris, sub semnătura inițiatorilor, și se depune la Biroul permanent al Parlamentului, care o analizează în prima sa ședință și decide introducerea acesteia în proiectul ordinii de zi a următoarei ședințe plene.

(4) Președintele Parlamentului căruia i s-a cerut revocarea din funcție nu poate conduce ședința Biroului permanent al Parlamentului sau cea plenară în care se discută revocarea sa.

(5) În cadrul dezbaterii asupra propunerii de revocare iau cuvântul președintele fracțiunii care a solicitat revocarea sau un reprezentant al 1/3 din numărul deputaților care au solicitat revocarea.

(6) Președintelui Parlamentului i se alocă 10 minute pentru a se adresa deputaților cu un discurs până la începerea procedurii de vot secret.

Articolul 37. Atribuțiile de bază ale Președintelui Parlamentului

(1) Președintele Parlamentului are următoarele atribuții:

- a) convoacă Parlamentul în sesiuni ordinare, extraordinare și speciale;

- b) convoacă și conduce ședințele plenare ale Parlamentului și ședințele Biroului permanent al Parlamentului;
- c) acordă cuvântul, moderează discuțiile, sintetizează problemele supuse dezbaterii, explică semnificația votului și anunță rezultatul votului;
- d) asigură menținerea ordinii în timpul dezbaterilor și respectarea prezentului cod;
- e) coordonează activitățile Parlamentului și ale organelor de lucru ale acestuia în condițiile prevăzute de prezentul cod;
- f) reprezintă Parlamentul în relațiile cu Președintele Republicii Moldova, cu Guvernul Republicii Moldova, cu Curtea Constituțională, cu alte autorități publice, cu entități juridice din țară sau de peste hotare;
- g) semnează actele adoptate de Parlament și de Biroul permanent al Parlamentului;
- h) desemnează, după consultarea fracțiunilor parlamentare, componența delegațiilor parlamentare, cu excepția delegațiilor parlamentare permanente;
- i) propune Parlamentului candidaturi pentru ocuparea funcțiilor de demnitate publică, în condițiile stabilite de Constituția Republicii Moldova și de alte legi;
- j) alte drepturi prevăzute de Constituția Republicii Moldova, de prezentul cod, de alte acte normative sau de deciziile Parlamentului.

(2) Pentru asigurarea activității parlamentare, Președintele Parlamentului dispune, în bugetul Parlamentului, de un fond propriu. Mijloacele fondului se gestionează în mod autonom.

(3) În exercitarea atribuțiilor sale, Președintele Parlamentului este asistat de un cabinet propriu de consilieri și asistenți.

(4) Președintele Parlamentului coordonează activitatea Secretariatului Parlamentului, aprobă statul de personal al Secretariatului Parlamentului, angajează și eliberează personalul din cabinetele persoanelor cu funcții de demnitate publică din Parlament.

(5) În exercitarea atribuțiilor sale, Președintele Parlamentului emite dispoziții și ordine.

Articolul 38. Vicepreședinții Parlamentului

(1) Vicepreședinții Parlamentului se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, după consultarea fracțiunilor parlamentare, cu votul majorității deputaților aleși.

(2) Numărul de vicepreședinți ai Parlamentului se stabilește de către Parlament.

(3) Unul dintre vicepreședinți reprezintă opoziția. În cazul în care nu se înaintează o candidatură din partea acesteia, funcția rămâne vacantă.

(4) Președintele Parlamentului poate propune Parlamentului, în orice moment, revocarea înainte de termen a vicepreședintelui Parlamentului la solicitarea majorității parlamentare, a opoziției parlamentare sau a fracțiunii care l-a propus.

(5) Revocarea se decide cu majoritatea deputaților aleși.

Articolul 39. Atribuțiile vicepreședinților Parlamentului

(1) Vicepreședinții Parlamentului coordonează activitatea unor comisii permanente, asigură colaborarea cu alte autorități publice cu privire la problemele ce țin de atribuțiile Parlamentului, îndeplinesc atribuțiile Președintelui delegate de acesta, inclusiv semnează legile și hotărârile adoptate de Parlament.

(2) Delimitarea atribuțiilor vicepreședinților Parlamentului se aprobă prin hotărâre a Biroului permanent al Parlamentului, la propunerea Președintelui Parlamentului.

(3) În cazul absenței temporare a Președintelui Parlamentului, unul dintre vicepreședinți îndeplinește atribuțiile acestuia la decizia Președintelui Parlamentului.

Secțiunea a 8-a Biroul permanent al Parlamentului

Articolul 40. Biroul permanent al Parlamentului

(1) Biroul permanent al Parlamentului (în continuare – *Birou permanent*) este organul de lucru care contribuie la realizarea funcțiilor Parlamentului și la asigurarea organizării activității acestuia, în limitele competențelor stabilite de prezentul cod și de alte acte normative.

(2) Biroul permanent este organ colegial, deliberativ, fără personalitate juridică, care activează permanent în exercitarea funcțiilor ce îi revin.

(3) Biroul permanent activează în baza prezentului cod, a regulamentului propriu de activitate și se conduce în activitatea sa de prevederile constituționale și ale altor acte normative.

(4) Biroul permanent se formează ținându-se cont de reprezentarea proporțională a fracțiunilor în Parlament și asigurarea funcționalității acestuia. Din componența Biroului permanent fac parte din oficiu Președintele Parlamentului și vicepreședinții Parlamentului.

(5) Componența numerică și nominală a Biroului permanent se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, la propunerea fracțiunilor parlamentare.

(6) Membrii Biroului permanent se propun prin hotărâri ale fracțiunilor parlamentare, în limitele numărului de locuri ce le revin.

(7) Biroul permanent este convocat în ședințe de către Președintele Parlamentului, precum și la solicitarea a cel puțin 1/3 dintre membrii săi.

(8) Calitatea de membru al Biroului permanent încetează în caz de revocare, demisie sau încetare a mandatului de deputat.

(9) Membrul Biroului permanent poate fi revocat prin hotărâre a fracțiunii care l-a numit, adoptată cu votul majorității membrilor acesteia.

(10) În cazul încetării calității de membru al Biroului permanent, fracțiunile parlamentare desemnează un alt membru.

(11) Ședințele Biroului permanent sunt deliberative dacă la ele participă mai mult de jumătate dintre membrii săi.

(12) Ședințele Biroului permanent sunt conduse de Președintele Parlamentului sau de unul dintre vicepreședinții Parlamentului și se consemnează în procese-verbale, care se semnează de către președintele ședinței și se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(13) Procesele-verbale conțin lista persoanelor prezente la ședința Biroului permanent, a celor care au luat cuvântul, subiectele examinate, rezultatele votării și deciziile luate.

(14) Dacă fracțiunile parlamentare nu ajung la un acord cu privire la orice subiect ce ține de formarea organelor de lucru ale Parlamentului, a altor structuri colegiale și a delegațiilor parlamentare, Biroul permanent propune, iar Parlamentul hotărăște asupra subiectului, cu votul majorității deputaților prezenți, ținând cont de opțiunea personală a deputatului.

(15) Actele Biroului permanent se adoptă în formă de hotărâri cu votul majorității membrilor prezenți.

(16) Hotărârile Biroului permanent se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

Articolul 41. Atribuțiile Biroului permanent

Biroul permanent are următoarele atribuții de bază:

- a) decide asupra modului de activitate a Parlamentului și a organelor lui de lucru, precum și propune Parlamentului durata sesiunilor;
- b) prezintă spre aprobare Parlamentului componența numerică și nominală a comisiilor permanente ale Parlamentului și a delegațiilor parlamentare permanente la organizațiile internaționale;
- c) cu suportul Secretariatului Parlamentului, pregătește și asigură desfășurarea lucrărilor Parlamentului;
- d) supraveghează și coordonează activitatea comisiilor parlamentare și a Secretariatului Parlamentului;
- e) întocmește, de comun acord cu președinții fracțiunilor parlamentare și ai comisiilor permanente, proiectul ordinii de zi, ora începerii ședințelor Parlamentului, ora votului, precum și cadrul de dezbateri pentru anumite subiecte de pe ordinea de zi și îl prezintă Parlamentului spre aprobare;
- f) întocmește, la începutul sesiunii de primăvară, de comun acord cu președinții fracțiunilor parlamentare și ai comisiilor permanente, programul anual legislativ și îl prezintă Parlamentului spre aprobare;
- g) propune efectuarea audierilor în plenul Parlamentului și stabilește modul de dezbateră publică a proiectelor de acte normative;
- h) propune înființarea comisiilor de anchetă sau speciale;
- i) aprobă metodologia privind efectuarea evaluării ex post a legilor, precum și planurile anuale privind controlul parlamentar;
- j) adoptă regulamente, instrucțiuni, alte acte administrative, pentru asigurarea organizării și funcționării Parlamentului și a Secretariatului Parlamentului;
- k) stabilește funcțiile și responsabilitățile membrilor săi;
- l) aprobă structura și efectivul-limită ale Secretariatului Parlamentului, precum și condițiile specifice de salarizare și de compensare a cheltuielilor aferente îndeplinirii obligațiilor de serviciu pentru funcționarii publici și alți angajați din cadrul Secretariatului;
- m) aprobă proiectul bugetului Secretariatului Parlamentului și îl prezintă Guvernului pentru a fi inclus în proiectul bugetului de stat care va fi prezentat Parlamentului spre adoptare;
- n) reglementează oricare altă problemă ce ține de buna funcționare a Parlamentului, a Secretariatului Parlamentului și a deputaților în Parlament;
- o) îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezentul cod, alte acte sau însărcinări ale Parlamentului.

Secțiunea a 9-a

Comisiile permanente ale Parlamentului

Articolul 42. Constituirea și componența comisiilor permanente ale Parlamentului

(1) Comisiile permanente sunt organe de lucru ale Parlamentului, care contribuie și asigură realizarea funcțiilor Parlamentului.

(2) Componența numerică și nominală a comisiilor permanente, repartizarea și desemnarea în funcția de președinte, vicepreședinte, secretar, membru și membru supleant se stabilesc prin hotărâre de Parlament, la propunerea Biroului permanent, ținându-se cont de propunerile fracțiunilor parlamentare, conform reprezentării lor proporționale în Parlament și solicitărilor deputaților.

(3) Opoziția conduce comisii permanente proporțional numărului de mandate obținute, dar nu mai puțin decât două comisii permanente.

(4) Președinții, vicepreședinții și secretarii comisiilor permanente pot fi revocați înainte de termen la propunerea Biroului permanent sau a fracțiunii parlamentare care a înaintat candidatura respectivă.

(5) Deputatul poate fi membru titular al unei singure comisii permanente și membru supleant cel puțin al altei comisii permanente.

(6) Comisiile permanente elaborează și adoptă propriul regulament de organizare și funcționare în baza regulamentului-tip aprobat de Biroul permanent, care se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(7) Comisiile permanente se aleg, de regulă, pe întreaga durată a legislaturii.

(7) Comisiile permanente sunt în drept să constituie subcomisii, desemnându-le atribuțiile, componența și conducerea. Președintele comisiei permanente informează Parlamentul cu privire la formarea subcomisiei.

(8) Fiecare comisie permanentă este asistată de un secretariat.

(9) Domeniile de activitate ale comisiilor permanente se stabilesc prin hotărâre a Parlamentului, la propunerea Biroului permanent.

(10) În cazul în care proiectul de act normativ ține de domeniile mai multor comisii, în conformitate cu rezoluția Președintelui Parlamentului, comisiile respective prezintă Parlamentului corapoarte.

Articolul 43. Atribuțiile comisiilor permanente

(1) Comisiile permanente sunt constituite pentru examinarea proiectelor de acte normative, efectuarea consultărilor publice, exercitarea controlului parlamentar asupra activității administrației publice, precum și asupra modului de organizare a executării legilor. Comisiile permanente exercită și alte activități prevăzute de prezentul cod și alte acte normative.

(2) Comisiile permanente raportează în fața Parlamentului și sunt subordonate acestuia.

(3) Comisiile permanente aprobă, la începutul sesiunii de primăvară, planurile de activitate anuale ale comisiilor, luând în considerare programul anual legislativ al Parlamentului, care se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(4) Comisiile permanente propun, la necesitate, efectuarea unor audieri în plenul Parlamentului, inclusiv asupra rapoartelor autorităților publice prezentate Parlamentului.

(5) La solicitarea Președintelui Parlamentului, Biroului permanent, plenului Parlamentului sau ca urmare a deciziei comisiei, comisiile permanente sunt obligate să efectueze audieri.

(6) Comisiile permanente creează, la necesitate, grupuri de lucru din experți și specialiști în materie, reprezentanți ai părților interesate, pe care comisiile îi consultă în activitate.

(7) Pentru a facilita procesul de consultare publică a proiectelor de acte normative, comisiile permanente întocmesc o listă a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate de domeniul lor de activitate, care va fi actualizată la solicitarea părții cointeresate.

(8) La solicitarea 1/3 dintre membrii comisiei, orice comisie permanentă, conform domeniilor de activitate, poate începe o anchetă cu privire la lucrările realizate de Guvern sau administrația publică, cu acordul Biroului permanent.

(9) Pentru a obține consimțământul Biroului permanent, comisia permanentă prezintă o solicitare fundamentată, adoptată cu votul majorității membrilor aleși, enunțând subiectul, scopul, mijloacele necesare ale anchetei, precum și termenul-limită de prezentare a raportului comisiei.

Articolul 44. Atribuțiile președintelui comisiei permanente

Președintele comisiei permanente:

- a) asigură reprezentarea comisiei în relațiile cu organele de lucru ale Parlamentului, cu entitățile juridice din țară sau din afară;
- b) conduce și moderează lucrările comisiei, precum și asigură menținerea ordinii în cadrul ședințelor acesteia, conform normelor stabilite de prezentul cod și regulamentul comisiei;
- c) primește și repartizează corespondența comisiei, desemnează consultantul responsabil de organizarea și pregătirea pentru dezbateri în comisie a proiectelor de acte normative, de organizarea și pregătirea audierilor publice, de întocmirea rapoartelor și a materialelor comisiei, a altor activități ce țin de competența comisiei;
- d) în caz de necesitate, din proprie inițiativă sau la solicitarea membrilor comisiei, invită să participe la lucrările comisiei membri ai Guvernului, reprezentanți ai administrației publice, specialiști, experți, reprezentanți ai organizațiilor societății civile și alte persoane;
- e) poate desemna un alt reprezentant al comisiei la ședințele altor comisii care examinează subiecte ce prezintă importanță pentru comisia pe care o conduce;
- f) semnează decizii, rapoarte, corapoarte, avize și alte acte ale comisiei;
- g) asigură pregătirea ordinii de zi a ședințelor comisiei;
- h) îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezentul cod, de regulamentul comisiei sau stabilite prin votul majorității membrilor acesteia.

Articolul 45. Atribuțiile vicepreședintelui și ale secretarului comisiei permanente

(1) Vicepreședintele comisiei îndeplinește atribuțiile președintelui în lipsa sau la cererea acestuia.

(2) Secretarul comisiei coordonează elaborarea actelor comisiei (rapoarte, corapoarte, avize, procese-verbale și alte documente), contrasemnează procesele-verbale și alte documente ale comisiei, după caz.

Capitolul II
FUNȚIONAREA PARLAMENTULUI
Secțiunea 1
Programul legislativ, sesiunile și ședințele Parlamentului

Articolul 46. Programul legislativ anual

(1) Pentru asigurarea reglementării tuturor domeniilor de raporturi sociale, organizarea audierilor parlamentare, a controlului parlamentar, precum și a altor activități, Parlamentul, la propunerea Biroului permanent, adoptă programul legislativ anual.

(2) Programul legislativ este elaborat ținându-se cont de propunerile Guvernului și ale altor subiecți cu drept de inițiativă legislativă.

(3) Programul legislativ poate fi modificat de Parlament, la propunerea Biroului permanent.

(4) Programul legislativ se compartimentează în capitole distincte, care reflectă obligatoriu, dar nu se limitează la acestea, următoarele aspecte:

a) lista proiectelor de acte normative care urmează a fi elaborate și examinate (titlu, autoritatea responsabilă și termenul-limită pentru prezentare Parlamentului etc.);

b) lista proiectelor de acte normative elaborate în scopul armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;

c) rapoartele autorităților publice supuse audierilor în plenul Parlamentului, precum și alte subiecte de interes public.

(5) Programul legislativ se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(6) Pentru asigurarea unei interacțiuni eficiente între Parlament și Guvern se organizează ședințe de lucru comune ale Secretariatului Parlamentului și Cancelariei de Stat, în vederea coordonării activităților comune orientate spre elaborarea și realizarea programului legislativ.

Articolul 47. Sesiunile Parlamentului

(1) Parlamentul se întrunește în sesiuni ordinare, extraordinare și speciale.

(2) Sesiunile extraordinare sau speciale ale Parlamentului se convoacă la cererea Președintelui Republicii Moldova, a Președintelui Parlamentului sau a cel puțin 1/3 din numărul de deputați.

(3) În cadrul ședințelor de deschidere sau de închidere a sesiunilor Parlamentului, Președintele Republicii Moldova, Prim-ministrul, Președintele Parlamentului și președinții de fracțiuni pot susține alocuțiuni.

Articolul 48. Sesiunile ordinare ale Parlamentului

(1) Parlamentul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an.

(2) Sesiunea de primăvară începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iulie.

(3) Sesiunea de toamnă începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

Articolul 49. Sesiunile extraordinare ale Parlamentului

(1) Sesiunile extraordinare pot fi convocate doar în afara sesiunilor ordinare și pot interveni pentru examinarea unor situații neordinare.

(2) Cererea de convocare a sesiunii extraordinare este adresată Parlamentului în condițiile art. 67 din Constituția Republicii Moldova și se depune la Președintele Parlamentului, care dispune informarea deputaților cu privire la solicitarea de convocare a sesiunii parlamentare.

(3) Cererea de convocare a sesiunii extraordinare se face în scris și cuprinde motivul, ordinea de zi propusă și durata de desfășurare a sesiunii.

(4) În cazul în care cererea de convocare a sesiunii extraordinare nu întrunește cerințele stabilite la alin. (2) și (3), Președintele Parlamentului solicită inițiatorilor înlăturarea neajunsurilor și, numai după conformare, acesta informează deputații cu privire la solicitarea de convocare a sesiunii extraordinare și inițiază convocarea ședinței Biroului permanent.

(5) Convocarea Parlamentului în sesiune extraordinară se face în 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, la propunerea Biroului permanent, cu excepția cazului prevăzut la art. 87 alin. (3) din Constituție.

(6) Convocarea sesiunii extraordinare se anunță prin mass-media, cu informarea fiecărui deputat în mod individual, în timpul cel mai scurt posibil.

(7) Lipsa de cvorum sau respingerea de către Parlament a ordinii de zi propuse împiedică desfășurarea sesiunii extraordinare.

Articolul 50. Sesiunile speciale ale Parlamentului

(1) Sesiunile speciale pot fi convocate pe parcursul întregului an, atât în timpul desfășurării sesiunilor ordinare, cât și în intervalul dintre sesiuni.

(2) Sesiunile speciale se convoacă pentru:

- a) inaugurarea Președintelui Republicii Moldova;
- b) numirea Guvernului;
- c) constituirea Parlamentului și formarea organelor de lucru ale acestuia;
- d) angajarea răspunderii Guvernului în fața Parlamentului;
- e) evenimente solemne sau alte cazuri, la decizia Biroului permanent.

(3) Solicitarea de convocare a sesiunii speciale se adresează Parlamentului în condițiile art. 67 din Constituția Republicii Moldova și se depune la Președintele Parlamentului, care dispune informarea deputaților cu privire la solicitarea convocării sesiunii speciale.

(4) În solicitarea de convocare a sesiunii speciale se indică evenimentul care urmează să se desfășoare în cadrul sesiunii speciale, temeiul juridic în baza căruia urmează să se desfășoare acesta, alte documente condiționate de lege.

(5) În cazul în care solicitarea de convocare a sesiunii speciale nu întrunește cerințele stabilite la alin. (3) și (4), Președintele Parlamentului solicită înlăturarea neajunsurilor și, numai după conformare, acesta informează deputații cu privire la solicitarea de convocare a sesiunii speciale.

(6) Convocarea Parlamentului în sesiune specială are loc în 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, la propunerea Biroului permanent.

(7) Lipsa de cvorum sau respingerea de către Parlament a ordinii de zi propuse împiedică desfășurarea sesiunii speciale.

Articolul 51. Ședințele Parlamentului

(1) Parlamentul își desfășoară activitatea sub formă de ședințe în plen și de ședințe ale organelor de lucru ale Parlamentului.

(2) Activitatea plenului Parlamentului se desfășoară în prezența președintelui ședinței.

(3) La deschiderea ședințelor, a dezbaterilor moțiunilor și în cadrul votării deciziilor Parlamentului este necesară respectarea cvorumului potrivit cerințelor constituționale.

Articolul 52. Caracterul public al ședințelor Parlamentului

(1) Ședințele Parlamentului sunt publice și se transmit în direct la decizia posturilor publice naționale de radio și televiziune și/sau prin rețeaua internet.

(2) Secretariatul Parlamentului asigură obligatoriu difuzarea ședințelor plenare pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(3) Comunicatele oficiale cu privire la ședințele Parlamentului se fac publice prin intermediul Secretariatului Parlamentului.

Articolul 53. Ședințele închise ale Parlamentului

(1) În vederea protejării informației ce constituie secret de stat, în cazul în care se pun în discuție probleme ce țin de măsurile de protecție a persoanelor și siguranța națională, la cererea motivată a Președintelui Parlamentului sau a unei fracțiuni parlamentare, Parlamentul poate hotărî ca anumite ședințe sau dezbaterile unor subiecte să aibă loc în mod închis.

(2) Decizia Parlamentului privind desfășurarea ședinței închise se ia, de regulă, cu cel puțin o oră înainte de ora planificată pentru desfășurarea acesteia.

(3) La începutul ședinței închise, Președintele ședinței aduce la cunoștința deputaților și a persoanelor invitate regulile privind desfășurarea ședinței, gradul de secretizare a informațiilor discutate la aceasta și avertizează asupra răspunderii pentru divulgarea informațiilor care constituie secret de stat.

(4) Este interzisă aducerea și utilizarea în timpul ședinței închise a Parlamentului a echipamentelor foto, de film și video, a mijloacelor de comunicații telefonice și radio, precum și a mijloacelor de înregistrare a sunetului.

(5) Accesul reprezentanților mass-mediei la ședințele închise ale Parlamentului este interzis.

(6) În cadrul ședinței închise, votul se exprimă prin ridicare de mâini.

(7) Stenograma ședinței închise, documentele referitoare la subiectele supuse dezbaterii în ședință se transmit subdiviziunii responsabile de protecția secretului de stat din cadrul Secretariatului Parlamentului pentru aplicarea parafei de secretizare și luarea în evidență conform prevederilor legislației.

(8) Accesul la stenogramele ședințelor închise se reglementează de către Biroul permanent.

Articolul 54. Stenografierea dezbaterilor parlamentare

(1) Dezbaterile din cadrul ședințelor Parlamentului se înregistrează cu ajutorul mijloacelor electronice și se consemnează în stenogramele dezbaterilor.

(2) Stenogramele ședințelor publice plenare se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului în termen de 5 zile lucrătoare, cu excepția celor ale ședințelor închise sau care vizează subiectele închise de pe ordinea de zi.

Articolul 55. Persoanele care pot asista la ședințele plenare ale Parlamentului

(1) La ședințele publice ale plenului Parlamentului pot asista reprezentanții misiunilor diplomatice, avocații poporului, reprezentanții autorităților administrației publice centrale și locale, reprezentanții mass-mediei precum și alte persoane interesate, în limita locurilor disponibile, în condițiile stabilite de Biroul permanent.

(2) Membrii Guvernului sau reprezentanții acestora au acces la ședințele Parlamentului. Dacă participarea acestora este solicitată, prezența este obligatorie.

(3) În cazul dezbaterilor cu privire la proiectele de acte normative inițiate de Guvern, ministrul, secretarul de stat, secretarul general sau secretarul general adjunct din cadrul ministerului responsabil sau al Cancelariei de Stat este obligat să fie prezent la ședință. În caz contrar, proiectul actului normativ se retrage de pe ordinea de zi.

(4) Persoanele care asistă la ședință trebuie să păstreze liniștea, să respecte normele de conduită. În caz contrar, președintele ședinței poate decide eliminarea lor din sală.

Articolul 56. Înregistrarea prezenței deputaților la lucrările plenului Parlamentului

(1) Deputații sunt obligați să fie prezenți la lucrările plenului Parlamentului și să se înregistreze personal prin intermediul sistemului de vot electronic.

(2) Înregistrarea prezenței deputaților se dispune de către președintele ședinței, iar rezultatul înregistrării se afișează pe ecran, fiind anunțat suplimentar de către președintele ședinței.

(3) Deputații care se alătură pe parcursul ședinței sunt obligați să se înregistreze la Secretariatul Parlamentului.

Secțiunea a 2-a Ordinea de zi a Parlamentului

Articolul 57. Întocmirea ordinii de zi

(1) Ședințele Parlamentului se desfășoară în conformitate cu ordinea de zi, care cuprinde proiecte de acte normative, proiecte de acte exclusiv politice ale Parlamentului, rapoarte și alte subiecte propuse de Biroul permanent.

(2) Proiectul ordinii de zi se aprobă, de regulă, pentru o perioadă de două săptămâni și se întocmește ținându-se cont de calendarul de lucru al Parlamentului.

(3) Biroul permanent întocmește proiectul ordinii de zi cel târziu în ziua premergătoare ședinței pentru care se aprobă, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod.

(4) Lista subiectelor care se propun pentru a fi înscrise în proiectul ordinii de zi, precum și propunerile de audieri, se transmit membrilor Biroului permanent înainte de ședința Biroului permanent în cadrul căreia se întocmește proiectul ordinii de zi, într-un termen rezonabil pentru a permite documentarea de către Secretariatul Parlamentului cu privire la subiect.

(5) Proiectele de acte normative care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare care nu au avizul pozitiv al Guvernului, nu pot fi incluse în proiectul ordinii de zi a ședințelor Parlamentului.

(6) Proiectele de acte normative care au rapoarte ale comisiilor permanente sesizate în fond, după caz, corapoarte se prezintă Biroului permanent pentru întocmirea listei de așteptare a proiectelor de acte normative.

(7) Biroul permanent decide asupra includerii proiectelor de acte normative din lista de așteptare în ordinea de zi a ședințelor Parlamentului.

(8) Proiectele de acte normative care nu au rapoarte, după caz, corapoarte ale comisiilor sesizate în fond nu pot fi incluse în proiectul ordinii de zi a ședințelor Parlamentului, cu excepția cazurilor în care ședința comisiei sesizate în fond este planificată anticipat ședinței în plen sau în timpul acesteia.

(9) Proiectele de acte normative al căror termen de examinare a expirat și raportul comisiei permanente cu privire la acestea sau, după caz, coraportul nu a fost prezentat, în caz de necesitate, pot fi incluse în ordinea de zi la propunerea Președintelui Parlamentului.

(10) La propunerea Biroului permanent, Parlamentul poate decide asupra cadrului de dezbateri alocat subiectelor de pe ordinea de zi. Cadrul de dezbateri se stabilește în funcție de complexitatea subiectului examinat și cuprinde procedura și

timpul alocat pentru prezentarea subiectului, dezbateră acestuia prin formularea de întrebări și răspunsuri, eventual raportul comisiilor de profil și luările de cuvânt ale fracțiunilor și/sau deputaților. Propunerea privind cadrul de dezbateră pentru un anumit subiect se supune votului odată cu adoptarea ordinii de zi sau la începerea examinării subiectului de pe ordinea de zi și se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(11) Proiectul ordinii de zi a ședințelor Parlamentului, aprobat de Biroul permanent, se distribuie deputaților, se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului și conține subiectele de pe ordinea de zi, ora începerii ședinței, ora votului, precum și cadrul general de dezbateră pentru anumite subiecte de pe ordinea de zi.

Articolul 58. Prioritățile la întocmirea proiectului ordinii de zi

(1) La întocmirea proiectului ordinii de zi a Parlamentului au prioritate:

- a) proiectele de acte normative examinate în procedură de urgență;
- b) proiectele de acte normative examinate în mod prioritar;
- c) solicitările din partea Președintelui Republicii Moldova și a Prim-ministrului de a prezenta discursuri, rapoarte, alte subiecte.

(2) Biroul permanent poate propune Parlamentului acceptarea introducerii în mod prioritar, în ordinea de zi a Parlamentului, a alocuțiunilor de la tribuna centrală a Parlamentului.

Articolul 59. Aprobarea și modificarea ordinii de zi

(1) Proiectul ordinii de zi se aprobă de către Parlament și se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului împreună cu materialele aferente.

(2) Ordinea de zi poate fi modificată la cererea Biroului permanent, a unei fracțiuni parlamentare, a unei comisii permanente sau a autorului subiectului aflat pe ordinea de zi, în baza unei cereri scrise.

(3) Cererile motivate privind modificarea ordinii de zi se prezintă până la începutul ședinței plenare, într-un termen rezonabil pentru a permite documentarea de către Secretariatul Parlamentului cu privire la subiect.

(4) Cererile se prezintă printr-o singură luare de cuvânt pentru fiecare subiect, cu o durată de cel mult un minut. În cazul în care există o altă părere, se oferă cuvântul numai unui reprezentant din partea fiecărei fracțiuni parlamentare sau comisii permanente, conform domeniului de competență, după care propunerile se supun votării.

(5) Subiectele care nu au fost acceptate de plenul Parlamentului pentru a fi incluse în ordinea de zi pot fi înaintate din nou nu mai devreme de 30 de zile calendaristice de la data respingerii.

Articolul 60. Modificarea ordinii de zi la inițiativa președintelui ședinței

Președintele ședinței poate propune, în orice ședință a Parlamentului, modificarea ordinii de zi din proprie inițiativă, la cererea Biroului permanent, a unei fracțiuni parlamentare sau a unei comisii parlamentare, în cazul proiectelor prioritare sau care nu suferă amânare.

Capitolul III **PROCEDURA LEGISLATIVĂ** **Secțiunea 1** **Actele Parlamentului**

Articolul 61. Categoriile de acte adoptate de Parlament

(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice, legi ordinare, hotărâri, acte exclusiv politice și moțiuni.

(2) Legile constituționale sunt cele de revizuire a Constituției Republicii Moldova.

(3) Domeniile rezervate legilor organice sunt determinate de Constituția Republicii Moldova și Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

(4) Prin legi ordinare se reglementează orice domeniu al relațiilor sociale, cu excepția celui rezervat legilor constituționale și legilor organice.

(5) Parlamentul poate adopta moțiuni simple sau moțiuni de cenzură.

(6) Hotărârile intervin în cazurile prevăzute de lege sau în cazurile altor domenii care nu necesită adoptare de legi.

Articolul 62. Actele exclusiv politice ale Parlamentului

(1) Parlamentul se poate pronunța cu privire la subiecte de ordin politic prin acte cu caracter exclusiv politic.

(2) Actele exclusiv politice ale Parlamentului constituie manifestări de voință, care produc efecte politice și nu au forța actelor normative.

(3) La categoria actelor exclusiv politice ale Parlamentului se atribuie declarațiile, apelurile și mesajele.

(4) Proiectele de acte exclusiv politice ale Parlamentului pot fi inițiate de fracțiunile parlamentare sau de cel puțin 5 deputați.

(5) Actele exclusiv politice se perfectează în formă de hotărâri.

Articolul 63. Numerotarea actelor normative

(1) Actele normative adoptate de Parlament se înscriu în Registrul de stat al actelor Parlamentului Republicii Moldova în modul stabilit de Biroul permanent.

(2) Numărul actului normativ trebuie să fie din anul în care actul normativ a fost adoptat definitiv.

(3) Data actului normativ este data zilei adoptării definitive.

(4) În cazul în care actul normativ a fost remis Parlamentului pentru reexaminare, data definitivă va fi data adoptării acestuia după reexaminare.

(5) În cazul în care o nouă legislatură a Parlamentului își începe activitatea în cursul anului calendaristic, numerotarea actelor normative din anul respectiv nu poate fi modificată sau întreruptă.

Articolul 64. Depunerea actelor în arhiva Parlamentului

Actele normative adoptate de Parlament și dosarele acestora, precum și actele și materialele Biroului permanent, ale comisiilor parlamentare, ale fracțiunilor, precum și ale Secretariatului Parlamentului se depun, anual, la arhiva Parlamentului în modul stabilit de Biroul permanent.

Secțiunea a 2-a Inițiativa legislativă

Articolul 65. Condițiile de exercitare a dreptului de inițiativă legislativă și subiecții acestui drept

(1) Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Adunării Populare a Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia, care sunt considerați și autori ai proiectelor de acte normative.

(2) Deputatul își exercită dreptul la inițiativă legislativă individual sau în comun cu alți deputați.

(3) Dacă Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale sau legislația în vigoare condiționează dreptul de inițiativă legislativă sau rezervă un anumit domeniu pentru anumiți subiecți, astfel de drept nu poate fi valorificat fără a se îndeplini condițiile legale.

(4) Guvernul are prioritate în elaborarea și promovarea proiectelor de acte normative cu relevanță UE, deținând mecanismul de control al asigurării conformității cu legislația UE.

(5) Proiectele de acte normative înaintate de Președintele Republicii Moldova sau de Guvern se prezintă în plenul Parlamentului de către unul dintre membrii Guvernului sau de către secretarii de stat, sau de către reprezentantul împuternicit al Președintelui Republicii Moldova sau al Guvernului.

(6) Proiectul de act normativ se prezintă Parlamentului redactat conform cerințelor stabilite și normelor de tehnică legislativă, împreună cu adresa de înaintare a inițiativei legislative și dosarul de însoțire, prevăzut de Legea nr. 100/2027 cu privire la actele normative.

Articolul 66. Fundamentarea proiectelor de acte normative

(1) Nota de fundamentare a proiectului de act normativ constituie instrumentul de prezentare și fundamentare de către autor a reglementărilor propuse.

(2) Nota de fundamentare se redactează într-un stil explicit, clar, folosindu-se terminologia proiectului de act normativ pe care îl prezintă, obligatoriu, în corespundere cu cerințele Legii nr. 100/2027 cu privire la actele normative.

Articolul 67. Înaintarea proiectului de act normativ

Proiectul de act normativ se prezintă în limba română, în original, pe suport de hârtie și în variantă electronică.

Articolul 68. Înregistrarea proiectului de act normativ

(1) Proiectele de acte normative prezentate în Parlament se recepționează și se înregistrează de către Secretariatul Parlamentului.

(2) Proiectele de acte normative propuse în calitate de inițiative legislative fără a se ține cont de cerințele legale se remit, prin rezoluția Președintelui Parlamentului, autorului pentru înlăturarea neajunsurilor, cu motivarea acesteia.

(3) Cerințele față de proiectele de acte normative ce urmează a fi înregistrate în Parlament, modul de remitere a acestora autorilor pentru înlăturarea neajunsurilor, precum și circuitul lor în procedura legislativă se stabilesc de către Biroul permanent.

(4) Proiectele de acte normative neînregistrate în Parlament în modul stabilit nu se acceptă spre examinare în comisiile permanente și în subdiviziunile Secretariatului Parlamentului.

Articolul 69. Declanșarea procedurii legislative

(1) Proiectul de act normativ, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă, care corespunde cerințelor prezentului cod, precum și celor prevăzute de Legea nr. 100/2027 cu privire la actele normative, în temeiul rezoluției Președintelui Parlamentului, se introduce în procedură legislativă.

(2) Prin rezoluție a Președintelui Parlamentului:

a) se desemnează comisia permanentă sesizată în fond care va fi responsabilă de examinarea proiectului și prezentarea raportului în plenul Parlamentului;

b) după caz, se desemnează comisia coraportoare;

c) se dispune examinarea și avizarea proiectului de act normativ de către comisiile permanente și de către Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului;

d) după caz, se solicită avizul Guvernului și al altor autorități;

e) în caz de necesitate, în rezoluție se indică regimul examinării proiectului de act normativ.

(3) În cazul înaintării proiectului de act normativ cu sigla UE, coraportul comisiei responsabile de domeniul integrării europene este obligatoriu.

(4) La înregistrarea proiectului de act normativ, acestuia i se atribuie un număr de înregistrare, care îl va identifica pe parcursul circuitului în Parlament și cu care va fi citat până la etapa de semnare.

(5) Secretariatul Parlamentului asigură transmiterea proiectului de act normativ și a notei de fundamentare deputaților, fracțiunilor parlamentare și, după caz, Guvernului sau altor autorități competente, conform rezoluției Președintelui Parlamentului.

(6) Proiectul de act normativ cu dosarul de însoțire se distribuie pentru examinare comisiei permanente sesizate în fond, după caz, comisiei coraportoare și Direcției generale juridice din cadrul Secretariatului Parlamentului.

(7) În cel mult două zile lucrătoare de la data includerii în procedură legislativă, proiectul de act normativ, precum și dosarul de însoțire se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(8) În cazul proiectului de act normativ examinat în procedură de urgență sau în mod prioritar, proiectul de act normativ, precum și dosarul de însoțire se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului în termen de 24 de ore.

Articolul 70. Calcularea termenelor

(1) Termenele din prezentul cod sunt calculate în zile lucrătoare, cu excepția situațiilor în care, conform legii, se prevede altfel.

(2) Termenele din prezentul cod se suspendă de la încheierea sesiunii ordinare până la începerea următoarei sesiuni ordinare, cu excepția termenelor care se referă la Guvern sau la alte instituții sau autorități publice.

(3) Pe durata sesiunii extraordinare a Parlamentului, suspendarea termenelor se întrerupe pentru subiectele înscrise în ordinea de zi.

Secțiunea a 3-a Procedura de urgență, modul prioritar și procedura simplificată

Articolul 71. Propunerea pentru examinarea proiectelor în procedură de urgență sau în mod prioritar

(1) În conformitate cu art. 74 din Constituția Republicii Moldova, la solicitarea Guvernului, Parlamentul examinează proiectele de acte normative în mod prioritar sau în procedură de urgență.

(2) Proiectele de acte normative care, la solicitarea Guvernului, urmează a fi examinate în procedură de urgență se prezintă în plenul Parlamentului de către Prim-ministru, iar în absența acestuia – de către prim-viceprim-ministru sau de către viceprim-ministru.

(3) În cazurile prevăzute expres de lege, procedura prioritară sau de urgență poate fi solicitată și de Președintele Republicii Moldova.

(4) Procedura prioritară sau de urgență a examinării proiectelor de acte normative se dispune de către Președintele Parlamentului prin rezoluție.

Articolul 72. Procedura de urgență

(1) În cadrul dispunerii procedurii de urgență, Președintele Parlamentului stabilește termenul-limită pentru prezentarea de către comisia permanentă sesizată în fond a raportului privind proiectul de act normativ, care nu poate depăși 10 zile lucrătoare de la data introducerii în procesul legislativ.

(2) Deputații pot depune amendamente la proiectul de act normativ introdus în procedură de urgență într-un termen ce nu poate depăși 5 zile lucrătoare.

(3) După primirea raportului din partea comisiei permanente sesizate în fond, Biroul permanent introduce cu prioritate proiectul de act normativ în proiectul ordinii de zi pentru următoarea ședință plenară.

(4) Proiectul de act normativ examinat în regim de urgență poate fi examinat în prima și a doua lectură în aceeași ședință.

(5) În cadrul dezbaterilor pe marginea fiecărui articol pentru care se propun amendamente se aplică procedura dezbaterilor stipulată în prezentul cod.

Articolul 73. Examinarea proiectelor de acte normative în mod prioritar

(1) Parlamentul examinează în mod prioritar proiectele de lege care au ca scop transpunerea în ordinea juridică internă a actelor juridice europene sau care urmăresc crearea cadrului juridic național necesar pentru implementarea legislației Uniunii Europene.

(2) Președintele Parlamentului poate propune examinarea în mod prioritar a inițiativelor legislative care nu suferă amânare, cu prezentarea argumentelor corespunzătoare Biroului permanent sau plenului Parlamentului.

Articolul 74. Procedura simplificată de examinare

(1) Proiectele de hotărâri cu caracter individual pot fi examinate în procedură simplificată, fără a fi supuse tuturor procedurilor prealabile în organele de lucru ale Parlamentului.

(2) În cadrul aplicării procedurii simplificate este obligatorie prezentarea raportului de către comisia sesizată în fond sau, după caz, a coraportului.

(3) În caz de necesitate, unele proiecte de hotărâri rezultate din dezbaterile parlamentare sau inițiate în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului se adoptă în procedură simplificată fără prezentarea raportului comisiei.

(4) În cazurile prevăzute de prezentul cod sau în cazurile decise de Parlament, unele hotărâri se adoptă în mod protocolar, cu consemnarea în stenograma ședinței.

Secțiunea a 4-a **Continuitatea proiectelor de acte normative** **în noul Parlament**

Articolul 75. Continuarea procedurii legislative în noul Parlament

(1) Proiectele de acte normative aprobate în primă lectură, precum și cele incluse pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura legislativă în noul Parlament.

(2) Proiectele de acte normative înregistrate în legislatura precedentă își continuă procedura în noul Parlament de la etapa la care au rămas, dacă noile comisii permanente ale Parlamentului nu decid reluarea procedurii de la început.

Articolul 76. Respingerea de către Parlament a unor proiecte de acte normative

(1) Proiectele de acte normative care și-au pierdut actualitatea, precum și cele rămase fără autori pot fi respinse de Parlament în baza unei liste comune, în temeiul raportului comisiei de profil.

(2) Proiectele de acte normative propuse de comisii spre respingere pe motiv că și-au pierdut actualitatea, în situația în care autorii proiectelor ce dețin mandat în legislatura curentă nu sunt de acord cu această decizie, se examinează conform procedurii generale prevăzute de prezentul cod.

Articolul 77. Nulitatea proiectelor de acte normative

(1) Dacă după înregistrare în Parlament proiectul de act normativ nu a fost examinat în decursul legislaturii în care a fost înregistrat, inițiativa legislativă devine nulă.

(2) Proiectele de acte normative înregistrate care nu au fost incluse în ordinea de zi a Parlamentului, devin nule de drept dacă de la înregistrarea lor au trecut mai mult de doi ani.

Articolul 78. Retragerea proiectelor de acte normative

(1) Autorul proiectului de act normativ, printr-un demers scris, poate să-l retragă din procedură legislativă în orice moment până la adoptarea definitivă a acestuia în plenul Parlamentului.

(2) În cazul în care proiectul de act normativ are mai mulți autori, acesta poate fi retras cu acordul tuturor autorilor.

(3) În situația în care unul dintre autorii proiectului de act legislativ își pierde calitatea de subiect al dreptului de inițiativă legislativă, proiectul poate fi retras de autorii care dispun de această calitate.

**Secțiunea a 5-a
Desfășurarea lucrărilor în comisiile permanente****Articolul 79. Ședințele comisiei permanente**

(1) Ședințele comisiei permanente se convoacă de către președintele acesteia, iar în absența lui – de către unul dintre vicepreședinți sau de către 1/3 dintre membrii comisiei.

(2) Înștiințarea referitoare la ședință include informații cu privire la subiectele incluse în ordinea de zi.

(3) Participarea deputaților la ședințele comisiei este obligatorie. În cazul absenței unui membru al comisiei permanente, la ședință participă, cu drept de vot, membrul supleant care face parte din aceeași fracțiune parlamentară.

(4) Orice deputat al unei comisii permanente are dreptul să participe/să asiste la lucrările altor comisii, fără drept de vot.

(5) Ședințele comisiilor cu caracter deschis se transmit în direct, la decizia posturilor publice naționale de radio și televiziune și/sau prin rețeaua internet.

(6) În vederea protejării informației ce constituie secret de stat, în cazul în care se pun în discuție subiecte ce țin de măsurile de protecție a persoanelor și siguranța națională, comisia permanentă poate hotărî, la propunerea unuia dintre membrii săi, ca ședința comisiei să se desfășoare în mod închis. La desfășurarea ședințelor închise ale comisiei permanente se aplică în mod corespunzător prevederile art. 53 alin. (3)–(8).

Articolul 80. Procedura de vot în comisiile permanente

(1) Ședințele comisiei permanente sunt deliberative cu participarea majorității membrilor ei.

(2) Deciziile comisiei permanente se adoptă după cum urmează:

a) deciziile privind aprobarea raportului, coraportului cu privire la proiectul de act normativ, pentru care comisia a fost selectată drept comisie sesizată în fond, privind organizarea controlului parlamentar, numirile și revocările din funcție, ridicarea imunității deputaților, organizarea concursurilor și formarea subcomisiilor se adoptă cu votul majorității membrilor săi;

b) deciziile privind organizarea consultărilor/audierilor publice, aprobarea avizelor la proiectele de acte normative și a avizelor consultative, inclusiv asupra inițierii sau încheierii tratatelor internaționale, se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți.

(3) Deciziile comisiei permanente se adoptă, de regulă, prin vot deschis.

(4) În cazul în care comisia permanentă nu ia o decizie cu privire la subiectul examinat, aceasta propune luarea deciziei de către plenul Parlamentului.

Articolul 81. Procesele-verbale și stenografierea dezbaterilor din cadrul ședințelor comisiilor permanente

(1) La ședințele comisiilor permanente se întocmesc procese-verbale ce conțin informații privind caracterul ședinței, ordinea de zi, lista membrilor comisiei și a persoanelor prezente la ședința comisiei, persoanele care au luat cuvântul, rezultatele votării și deciziile luate, precum și informațiile privind transmisiunea în direct a ședinței și/sau înregistrarea acesteia.

(2) Procesele-verbale ale ședințelor comisiilor permanente se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului în termen de 7 zile lucrătoare, cu excepția celor ale ședințelor închise.

(3) Președintele comisiei permanente poate hotărî în privința stenografierii dezbaterilor.

Articolul 82. Participarea la ședințele comisiilor permanente a membrilor Guvernului și a altor conducători ai organelor administrației publice

(1) Membrii Guvernului, reprezentantul Guvernului în Parlament și alți conducători ai organelor administrației publice au acces la ședințele comisiei permanente. Aceștia li se comunică în prealabil data și ora ședinței comisiei permanente.

(2) În cazul în care comisia decide să invite la ședința sa membri ai Guvernului și/sau conducători ai altor organe ale administrației publice, aceștia sunt obligați să fie prezenți la ședință.

(3) Membrii Guvernului și conducătorii altor organe ale administrației publice care participă la lucrările comisiei pot lua cuvântul și răspunde la întrebări.

Articolul 83. Participarea altor persoane la ședințele comisiilor permanente

(1) Comisia poate invita la ședințele sale reprezentanți ai societății civile, persoane interesate și specialiști din partea unor autorități ale administrației publice, precum și funcționari din Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului și din secretariatele comisiilor permanente.

(2) Comisia organizează ședințe de consultare cu reprezentanții societății civile, precum reprezentanții asociațiilor obștești, sindicatelor, cu reprezentanții administrației publice centrale și/sau locale, drept urmare a propunerii parvenite din partea membrilor comisiei permanente sau a celor interesați.

(3) În cazul inițiativelor legislative, ședința de consultare publică se organizează în mod obligatoriu pentru proiectele de decizii care pot avea un impact semnificativ asupra interesului public, asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor sau asupra mediului economic și social.

Se consideră de impact semnificativ deciziile care:

a) introduc reglementări noi ori modifică substanțial cadrul normativ existent într-un anumit domeniu, afectând stabilitatea și predictibilitatea acestuia;

b) au consecințe importante asupra dezvoltării economice, sociale, culturale sau de mediu la nivel local sau național;

c) vizează stabilirea sau revizuirea obiectivelor strategice, priorităților sau programelor de dezvoltare la nivel național, sectorial sau local.

(3) Persoanele invitate să participe la ședințele comisiei permanente pot lua cuvântul și răspunde la întrebări pe parcursul ședinței, cu permisiunea președintelui comisiei.

Articolul 84. Soluționarea conflictelor de competență între comisiile permanente

(1) În cazul în care comisia permanentă consideră că proiectul de act normativ remis ei spre dezbatere este de competența altei comisii, ea poate cere Președintelui Parlamentului transmiterea proiectului de act normativ către comisia respectivă.

(2) În cazul în care cererea înaintată conform alin. (1) este respinsă de Președintele Parlamentului, problema se soluționează de către Parlament. La fel se procedează și în caz de divergențe între comisii.

Articolul 85. Ședințele comune ale comisiilor permanente

(1) La cererea comisiei coraportoare, comisia permanentă sesizată în fond poate încuviința ca la lucrările ei să participe, cu vot consultativ, raportorul comisiei coraportoare.

(2) În cazul în care comisiile organizează ședințe comune cu privire la un proiect de act normativ sau la alt subiect, acestea pot decide să pregătească un raport comun.

(3) În cazul în care comisia raportoare și comisia coraportoare au formulat rapoarte contradictorii, decizia asupra proiectului de act normativ o ia Parlamentul.

Articolul 86. Termenul pentru dezbaterea proiectului de act normativ de către comisia permanentă sesizată în fond

Comisia permanentă sesizată în fond dezbate proiectul de act normativ, de regulă, în decurs de cel mult 60 de zile lucrătoare de la data introducerii în procedură legislativă, dacă prezentul cod sau Președintele Parlamentului nu stabilește un alt termen.

Articolul 87. Înaintarea amendamentelor la proiectele de acte normative

(1) Deputații au dreptul să prezinte, în scris, amendamente motivate la proiectul de act normativ, care se transmit comisiei permanente sesizate în fond în termen de cel mult 30 de zile de la data introducerii proiectului în procedură legislativă. Din motive întemeiate, comisia sesizată în fond poate decide acceptarea spre examinare a amendamentelor și după expirarea termenului specificat. Data înaintării amendamentului va fi data înregistrării acestuia la comisia permanentă sesizată în fond, care ține o evidență specială a amendamentelor primite.

(2) Amendamentele pot fi prezentate sub formă propuneri de modificare a cuprinsului punctelor, alineatelor, articolelor, de completare a proiectului cu articole noi sau sub formă de propuneri de excludere din proiect a unor cuvinte, puncte, alineate sau articole.

(3) Amendamentele la proiectul de act normativ cu sigla UE se examinează de către comisia permanentă sesizată în fond și de către comisia responsabilă de domeniul integrării europene.

(4) Retragera amendamentelor se efectuează potrivit art. 78.

Articolul 88. Avizarea proiectelor de acte normative
de către comisiile permanente

(1) Comisiile permanente care au primit spre avizare proiecte de acte normative, dacă se consideră interesate, le supun dezbaterilor și prezintă comisiei sesizate în fond avize asupra lor.

(2) În avizul prezentat, comisiile permanente își expun opinia asupra conceptului, actualității, oportunității, clarității reglementărilor, cu propunerea de modificare, acceptare totală sau parțială ori de respingere a proiectului de act normativ.

(3) Neprezentarea avizului nu împiedică examinarea subiectului de către comisia permanentă sesizată în fond sau de către plenul Parlamentului.

(4) În cazul în care proiectul de act normativ este susținut parțial sau condiționat de o comisie permanentă, reprezentanții comisiei permanente sesizate în fond pot organiza ședințe comune pentru a identifica soluții legislative durabile, în vederea obținerii unei susțineri mai largi asupra proiectului de act normativ.

Articolul 89. Avizarea proiectelor de acte normative de către
Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului

(1) Proiectul de act normativ se transmite spre avizare complexă Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, care, în termen de 30 de zile lucrătoare, prezintă comisiei permanente sesizate în fond și Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului avizul referitor la:

a) concordanța soluțiilor legislative cuprinse în proiectul de act normativ cu prevederile și principiile Constituției Republicii Moldova;

b) corespunderea cu jurisprudența Curții Constituționale;

c) concordanța cu legislația Uniunii Europene și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

d) natura legii și nivelul actului normativ în raport cu competențele stabilite prin Constituția Republicii Moldova sau alte legi;

e) respectarea cerințelor de procedură și de tehnică legislativă prevăzute de prezentul cod și de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative;

- f) corelarea cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune;
- g) caracterul complet al reglementării conținute în proiect, raportată la materia care face obiectul reglementării;
- h) implicațiile noii reglementări asupra legislației în vigoare și modul în care acestea sunt rezolvate în textul proiectului prin abrogări, modificări;
- i) evaluarea proiectului de act normativ prin prisma respectării drepturilor omului și egalității de gen;
- j) efectuarea analizei comparative a legislației internaționale, după caz;
- k) verificarea sub aspectul corespunderii normelor de drept cu criteriile de calitate a legii – accesibilitate, previzibilitate și claritate.

(2) În cazul proiectelor de acte normative cu sigla UE, avizul se remite și comisiei permanente responsabile de domeniul integrării europene.

(3) În cazul proiectelor de acte normative examinate în procedură de urgență sau în mod prioritar, avizul se prezintă în termenul solicitat.

Articolul 90. Avizarea proiectelor de acte normative de către Guvern și alte autorități

(1) Proiectele de acte normative intrate în procedură legislativă în Parlament se remit spre avizare Guvernului și altor autorități conform legislației.

(2) Neprezentarea avizului în termen de cel mult 30 de zile sau într-un termen mai restrâns, stabilit de Președintele Parlamentului, nu împiedică examinarea proiectului de către Parlament, dacă legea nu prevede altfel.

(3) După expirarea termenelor pentru depunerea amendamentelor, comisia permanentă sesizată în fond transmite Guvernului, spre avizare, amendamentele care, la decizia comisiei, atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare.

(4) Guvernul prezintă Parlamentului avizul său asupra amendamentelor menționate la alin. (3) în termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la data recepționării adresării comisiei permanente sesizate în fond.

(5) În cazul examinării în regim de urgență sau în mod prioritar a proiectelor de acte normative, termenul în care se solicită prezentarea avizului Guvernului se indică în adresarea comisiei permanente sesizate în fond.

(6) Examinarea la ședințele comisiei permanente sesizate în fond a proiectelor de acte normative pe marginea cărora au fost înaintate amendamente care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, nu poate preceda termenele indicate la alin. (4) și (5).

(7) Avizul pozitiv al Guvernului este obligatoriu pentru proiectele de acte normative sau amendamentele care, conform art. 131 din Constituția Republicii Moldova, atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare.

(8) Proiectele de acte normative care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, pentru care Guvernul a prezentat aviz negativ se consideră respinse de drept.

Articolul 91. Sinteza amendamentelor, propunerilor și a obiecțiilor la proiectul actului normativ

(1) În procesul de elaborare a raportului, consultantul responsabil din cadrul comisiei permanente sesizate în fond pregătește sinteza amendamentelor, propunerilor și a obiecțiilor înaintate și examinate pe marginea proiectului de act normativ.

(2) Sinteza indică în mod separat acceptarea, acceptarea parțială sau respingerea motivată de către comisie a amendamentelor admise și/sau respinse din partea deputaților, fracțiunilor parlamentare, a propunerilor și a obiecțiilor din partea Direcției generale juridice, a Guvernului și a altor autorități competente, precum și a celor care au fost obținute pe parcursul consultărilor publice.

(3) După examinarea și adoptarea raportului în comisie, acesta se redactează ținându-se cont de procesele-verbale ale ședințelor comisiei permanente și de stenogramele dezbatărilor purtate pe parcursul acestor ședințe și se semnează de către președintele comisiei.

(4) În cazul în care, după aprobarea raportului, apar noi circumstanțe ce țin de examinarea proiectului de act normativ, comisia poate revoca raportul pentru a prezenta altul nou.

Articolul 92. Raportul comisiei permanente

(1) Pentru pregătirea raportului ca urmare a dezbaterilor proiectului de act normativ, președintele comisiei numește un consultant al comisiei permanente, care va întocmi raportul comisiei.

(2) Raportul comisiei permanente pentru prima lectură cuprinde:

a) actualitatea reglementării legislative a problemei abordate în proiectul de lege, indicând cerințele ce impun intervenția normativă, cu referință specială la deficiențele și nonconformitățile reglementărilor în vigoare; principiile de bază și scopul reglementărilor propuse, specificând elementele noi;

b) plenitudinea reglementării prin proiect a sferei respective de raporturi sociale;

c) impactul social-economic și efectele asupra situației macroeconomice, mediului de afaceri, domeniului social și mediului ambiant, inclusiv evaluarea costurilor și beneficiilor; impactul financiar asupra bugetului consolidat general, inclusiv informația cu privire la venituri și cheltuieli; impactul asupra sistemului legal și implicațiile noii reglementări asupra legislației; compatibilitatea cu reglementările UE în materia respectivă, determinarea exactă a subiectelor vizate și, dacă e necesar, măsurile pe viitor pentru armonizarea legislației; implicațiile asupra legislației interne, în unele cazuri asupra tratatelor internaționale sau acordurilor ratificate sau aprobate, precum și măsurile necesare de ajustare;

d) esența recomandărilor primite pe parcursul consultărilor publice pentru asigurarea transparenței în procesul decizional;

e) măsurile de implementare – schimbările instituționale și funcționale la nivel de administrație publică locală și centrală.

(3) În raportul comisiei pentru prima lectură se propune:

a) adoptarea proiectului de lege (în cazul dezbaterii unei legi ordinare sau hotărâri), dacă proiectul de lege este prezentat și redactat în versiunea finală;

b) aprobarea proiectului de lege în prima lectură și pregătirea acestuia pentru a fi dezbătut în a doua lectură;

c) remiterea proiectului de lege autorului pentru definitivare;

d) aprobarea proiectului de lege în prima și a doua lectură care se consideră și lectură finală, dacă proiectul este redactat în versiunea finală;

e) respingerea proiectului de lege.

(4) Raportul comisiei permanente pentru lectura a doua cuprinde rezultatul examinării amendamentelor și propunerilor care se includ în sinteza anexată la raport.

(5) În raportul comisiei pentru lectura a doua se propune Parlamentului adoptarea proiectului de act normativ în lectura a doua și finală dacă proiectul de act normativ este redactat în versiunea finală.

(6) În cazul în care proiectul de act normativ nu este redactat pentru lectură finală, comisia propune redactarea și pregătirea acestuia pentru lectura a treia și, după caz, finală.

(7) În cazul în care, în cadrul dezbaterilor în lectura a doua, comisia a ajuns la concluzia că proiectul de act normativ urmează a fi remis autorului sau respins, aceasta propune Parlamentului remiterea sau respingerea proiectului de act normativ.

(8) Dacă comisia permanentă sesizată în fond nu poate lua decizia cu privire la proiectul de act normativ, președintele comisiei consemnează în raport acest fapt și propune luarea deciziei asupra subiectului de către plenul Parlamentului.

Articol 93. Proiectele de bază și proiectele de alternativă

(1) Dacă există mai multe proiecte de acte normative ce vizează aceeași problemă, bazate pe aceeași concepție, comisia examinează fiecare proiect în parte și propune Parlamentului comasarea acestora pentru lectura a doua.

(2) În situația în care dezbaterii Parlamentului sunt supuse mai multe proiecte de acte normative ce vizează aceeași problemă, dar care au la bază diferite concepții, comisia permanentă sesizată în fond poate propune Parlamentului să decidă ce proiect va fi dezbătut ca proiect de bază. Ca urmare, Parlamentul decide asupra proiectului de bază, iar celelalte proiecte se consideră de alternativă și nu se supun votului. După adoptarea proiectului de bază, proiectele de alternativă se consideră consumate și se transmit împreună cu proiectul de bază în arhiva Parlamentului.

(3) Dacă sunt înregistrate mai multe proiecte de acte normative ce vizează modificarea mai multor articole din același act normativ, la propunerea comisiei sesizate în fond, acestea pot fi comasate, pentru examinare în lectura a doua, într-un singur proiect.

Articolul 94. Transmiterea raportului comisiei permanente sesizate în fond și a avizelor către deputați și autori

(1) Raportul comisiei permanente sesizate în fond, însoțit de avizele comisiilor permanente, rezultatele consultării publice, precum și avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, se transmite de către Secretariatul Parlamentului pentru publicare.

(2) Proiectele de acte normative însoțite de documentele stabilite se înaintează Biroului permanent pentru a fi incluse în lista de așteptare pentru ordinea de zi a Parlamentului.

Secțiunea a 6-a **Desfășurarea ședinței Parlamentului**

Articolul 95. Deschiderea ședinței plenare

(1) Ședința plenară a Parlamentului se deschide de către Președintele Parlamentului sau, după caz, de către unul dintre vicepreședinți.

(2) În timpul ședinței plenare, Președintele Parlamentului este asistat de vicepreședinții Parlamentului.

(3) Președintele ședinței precizează dacă ședința este deliberativă, solicită plenului Parlamentului onorarea Drapelului și Stemei de Stat, după care anunță ordinea de zi.

Articolul 96. Atribuțiile președintelui ședinței plenare

(1) Președintele ședinței plenare are împuternicirile necesare pentru a prezida lucrările Parlamentului și a asigura desfășurarea acestora conform procedurilor stabilite.

(2) Președintele ședinței plenare conduce dezbaterile parlamentare în mod corect și imparțial, veghează respectarea prevederilor prezentului cod și asigură menținerea ordinii în ședință.

(3) Președintele ședinței plenare interzice intervențiile deputaților care conduc la obstrucționarea activității Parlamentului sau a exercitării drepturilor altor deputați.

(4) Președintele ședinței plenare determină, în conformitate cu prevederile prezentului cod, ordinea în care sunt chemate persoanele să ia cuvântul, luând în considerare necesitatea asigurării eficienței dezbaterilor, cu respectarea viziunilor fracțiunilor parlamentare.

(5) Președintele ședinței dispune încetarea discursului deputatului prin deconectarea microfonului în cazul în care deputatul depășește timpul alocat pentru luarea de cuvânt sau nu se referă exclusiv la subiectul pentru a cărui discutare s-a înscris la luare de cuvânt.

Articolul 97. Procedura luării de cuvânt în cadrul ședințelor plenare

(1) Deputații care intenționează să ia cuvântul pe marginea subiectelor incluse în ordinea de zi se înscriu în lista vorbitorilor la președintele ședinței, în timpul prezentării de către autor a proiectului de lege. Lista vorbitorilor cuprinde subiectul și timpul solicitat, care nu poate depăși 5 minute pentru fracțiunile parlamentare și 3 minute pentru deputați.

(2) Deputații iau cuvântul în ordinea în care numele lor a fost înscris în lista vorbitorilor la președintele ședinței plenare. Nimeni nu poate lua cuvântul decât dacă acesta îi este oferit de președintele ședinței.

(3) Deputații pot lua cuvântul de la tribuna centrală sau de la microfonul de la locul de muncă repartizat în sala de ședințe plenare.

(4) Președintelui Republicii Moldova și Prim-ministrului li se oferă cuvântul la solicitare, dacă Parlamentul nu decide altfel. În caz de necesitate, persoanelor menționate li se acordă timp suplimentar de către președintele ședinței.

(5) Deputații cărora li s-a oferit cuvântul sunt obligați să se refere exclusiv la subiectul pentru a cărui discutare s-au înscris la luare de cuvânt, cu excepția declarațiilor politice, care vor se face în intervalul de timp alocat acestora, conform orarului. În caz contrar, președintele ședinței plenare îi preîntâmpină printr-un avertisment, iar în caz de neconformare, le retrage cuvântul, deconectându-le microfonul.

Articolul 98. Declarațiile deputaților

(1) Deputații au dreptul la declarații pe marginea problemelor ce nu sunt incluse în ordinea de zi a ședinței plenare. Pe parcursul ședinței plenare, deputații se înscriu în lista pentru declarații la președintele ședinței plenare.

(2) Deputaților înscriși pentru declarații li se oferă cuvântul la finele ședinței plenare.

(3) Fraconiilor parlamentare li se acordă până la 7 minute pentru fiecare declarație, iar deputaților – până la 5 minute.

(4) Dacă declarația vizează o fracțiune parlamentară sau un deputat, aceștia au dreptul la replică în cadrul aceleiași ședințe. Replica nu poate depăși 3 minute.

Articolul 99. Excepții de la regulile pentru acordarea cuvântului deputatului – procedura și privilegiile

(1) În afara dezbaterilor legislative sau politice ținute în sala de ședințe plenare a Parlamentului, conform ordinii de zi, deputatul poate cere permisiunea de a lua

cuvântul cu privire la subiectele ce țin de procedură, pentru a da o replică sau a oferi explicații.

(2) Un deputat poate solicita cuvântul pentru a discuta pe marginea subiectelor ce țin de procedură dacă consideră că, în momentul dezbaterilor, anumite prevederi din prezentul cod au fost încălcate, indicând expres prevederea la care se referă.

(3) Deputatul poate solicita dreptul la replică sau la oferirea de explicații dacă, la momentul dat din dezbateri, sunt înaintate în adresa sa acuzații. În cadrul dezbaterilor, deputatul are dreptul doar la o singură replică. Este interzisă replica la replică.

(4) Discursurile ținute în conformitate cu prevederile alin. (2) și (3) nu vor depăși intervalul de două minute.

Secțiunea a 7-a **Procedura de examinare a proiectelor** **de acte normative pe lecturi**

Articolul 100. Examinarea proiectului de act normativ pe lecturi

(1) Proiectele de acte normative înscrise pe ordinea de zi a ședinței plenare a Parlamentului se examinează, de regulă, în două lecturi.

(2) Proiectele de legi organice se adoptă numai după examinarea acestora în două lecturi.

(3) Proiectele de legi ordinare, la decizia Parlamentului, pot fi adoptate într-o singură lectură, cu votul majorității deputaților prezenți.

(4) Proiectele de legi constituționale, proiectele de legi organice complexe, cele privind problemele bugetului, ale finanțelor, ale economiei, care necesită cheltuieli financiare considerabile, precum și proiectele de legi privind alte probleme importante, la decizia Parlamentului, pot fi supuse examinării și în a treia lectură.

(5) Proiectul de act normativ, sinteza amendamentelor și alte materiale aferente se anexează la raportul comisiei permanente sesizate în fond și prezentat în plenul Parlamentului pentru a fi adoptat.

Articolul 101. Examinarea proiectului de act normativ în primă lectură

(1) Examinarea proiectului de act normativ în primă lectură constă în:

- a) prezentarea de către autor a proiectului de act normativ;
- b) dezbaterea proiectului prin formularea de întrebări și răspunsuri;
- c) audierea raportului comisiei permanente sesizate în fond, după caz, a coraportului;
- d) luările de cuvânt ale deputaților, cu respectarea obligatorie a ordinii acordării de cuvânt, și ale reprezentanților fracțiunilor parlamentare.

(2) Raportul comisiei permanente sesizate în fond este prezentat de președintele, după caz, de vicepreședintele sau de un membru al acesteia.

(3) În cadrul dezbaterilor, un deputat are dreptul să adreseze raportorilor cel mult două întrebări. Formularea unei întrebări nu poate depăși două minute. Fiecare răspuns nu poate depăși două minute. Pe marginea răspunsului prezentat, precizări și comentarii nu se admit. Prevederile prezentului alineat se aplică la examinarea proiectelor de acte normative în orice lectură.

(4) Pentru sesiunea de întrebări și răspunsuri în cadrul dezbaterilor se alocă maximum 60 de minute la fiecare proiect de lege. Extinderea timpului alocat pentru acordarea întrebărilor se poate decide cu votul majorității deputaților prezenți.

(5) Proiectele de legi ordinare se adoptă într-o singură lectură numai în cazul în care comisia permanentă sesizată în fond propune acest lucru în raportul său, care conține rezultatele examinării amendamentelor și la care se anexează proiectul redactat în versiunea finală.

Articolul 102. Dreptul autorului proiectului de lege la cuvânt

Autorul proiectului de lege are dreptul să ia cuvântul înainte de închiderea dezbaterii. Discursul lui nu trebuie să depășească 5 minute. Dacă sunt mai mulți autori, ia cuvântul doar unul dintre ei, cu acordul celorlalți.

Articolul 103. Deciziile adoptate în urma dezbaterii proiectului de act normativ în primă lectură

(1) În urma dezbaterii proiectului de act normativ în primă lectură, Parlamentul adoptă una dintre următoarele decizii:

- a) adoptarea legii (în cazul dezbaterii unei legi ordinare) sau a hotărârii;
- b) remiterea proiectului de lege, la propunerea președintelui ședinței, spre definitivare comisiei permanente sesizate în fond pentru examinarea amendamentelor, obiecțiilor și propunerilor;
- c) remiterea proiectului de lege sau a hotărârii, la propunerea președintelui ședinței sau a comisiei permanente sesizate în fond, spre definitivare autorului;

d) aprobarea proiectului de lege în primă lectură și pregătirea acestuia pentru a fi dezbătut în a doua lectură;

e) respingerea proiectului de lege.

(2) Deciziile Parlamentului asupra dezbaterilor proiectelor de lege în primă lectură se consemnează în stenograma ședinței, dacă Parlamentul nu decide altfel.

Articolul 104. Pregătirea proiectului de lege pentru lectura a doua

(1) După aprobarea proiectului de lege în primă lectură, acesta se transmite comisiei permanente sesizate în fond pentru examinarea amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor parvenite.

(2) În cadrul pregătirii proiectului de lege pentru dezbateri în a doua lectură, deputații pot prezenta suplimentar amendamente comisiei permanente sesizate în fond în termen de 10 zile lucrătoare de la data aprobării proiectului în primă lectură.

(3) Amendamentele înaintate după expirarea termenului-limită stabilit la alin. (2) nu se examinează, cu excepția cazurilor în care comisia permanentă sesizată în fond, motivat, decide altfel.

(4) După expirarea termenelor pentru depunerea amendamentelor, prevăzute de prezentul cod, comisia permanentă sesizată în fond remite Guvernului spre avizare amendamentele care, în opinia ei, duc la majorarea sau reducerea veniturilor și cheltuielilor bugetare, precum și a împrumuturilor.

(5) Guvernul prezintă Parlamentului avizul său asupra amendamentelor menționate la alin. (4) în termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la data recepționării adresării comisiei permanente sesizate în fond.

(6) În cazul examinării în regim de urgență sau în mod prioritar a proiectelor de acte normative, termenul în care se solicită prezentarea avizului Guvernului asupra amendamentelor se indică în adresarea comisiei permanente sesizate în fond.

(7) Examinarea la ședințele comisiei permanente sesizate în fond a proiectelor de acte normative pe marginea cărora au fost înaintate amendamente ce atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare, nu poate să preceadă termenele indicate la alin. (5) și (6).

(8) Amendamentele cu impact bugetar asupra cărora Guvernul s-a pronunțat negativ se consideră respinse de drept și nu pot fi dezbătute în ședința plenară a Parlamentului.

(9) Dezbateră proiectului de lege în lectura a doua are loc, de regulă, în cel mult 60 de zile de la data aprobării în primă lectură. În cazul proiectelor de acte normative complexe, acest termen poate fi extins până la 90 de zile.

(10) Autorii amendamentelor pot participa la ședința comisiei permanente pentru definitivarea proiectului de lege. Comisia îl înștiințează în prealabil pe autor cu privire la desfășurarea ședinței.

(11) În cazul în care unele propuneri necesită a fi apreciate juridic, comisia permanentă sesizată în fond solicită Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului avizarea propunerii sau amendamentului respectiv.

(12) În cazul proiectelor de acte normative cu sigla UE, sinteza amendamentelor și decizia comisiei permanente pe marginea lor se remit comisiei permanente responsabile de domeniul integrării europene pentru examinare și pregătirea unui coraport.

Articolul 105. Examinarea proiectului de lege în lectura a doua

(1) Examinarea proiectului de lege în lectura a doua constă în:

- a) audierea raportului comisiei permanente sesizate în fond, după caz, a coraportului;
- b) dezbateră proiectului de lege.

(2) Pentru examinarea proiectului de lege în lectura a doua se alocă maximum 60 de minute. Extinderea timpului alocat se poate decide cu votul majorității deputaților prezenți.

(3) Dezbateră și votarea proiectului de lege în lectura a doua se efectuează, de regulă, în ansamblu, dacă Parlamentul nu hotărăște examinarea acestuia pe articole.

Articolul 106. Dezbateră proiectului de lege pe articole

(1) Dezbateră proiectului de lege pe articole începe cu amendamentele neacceptate de către comisia permanentă sesizată în fond, dacă autorul amendamentului insistă asupra acestuia. Amendamentul este rostit doar o singură dată și trebuie să se refere la conținutul unui articol separat.

(2) În cadrul dezbaterilor proiectului de lege pe articole, autorii amendamentelor pot să argumenteze propunerile înaintate de ei și respinse de comisie în cel mult două minute.

(3) Președintelui ședinței îi este interzis să propună dezbaterile sau votarea unui amendament care nu a fost discutat de către comisia permanentă sesizată în fond.

(4) În cazul în care un amendament nu a fost susținut și are legătură cu alte amendamente din textul proiectului de act normativ, acestea se consideră respinse de drept.

Articolul 107. Timpul alocat pentru dezbaterile amendamentelor

(1) Parlamentul purcede la dezbaterile proiectului de lege pe articole doar dacă comisia permanentă sesizată în fond prezintă raportul său cu deciziile respective asupra propunerilor și amendamentelor înaintate.

(2) Atunci când se discută articolele pentru care au fost înaintate amendamente, deputații, reprezentantul Guvernului, autorul și raportorul din partea comisiei sesizate în fond pot lua cuvântul pentru a-și exprima punctele de vedere.

(3) Timpul alocat pentru prezentarea amendamentului este de două minute. La începutul dezbaterii proiectului poate fi stabilit un alt interval de timp pentru intervenții.

Articolul 108. Procesul de votare a amendamentelor

(1) Textele articolelor pentru care nu s-a formulat niciun amendament, precum și textele articolelor pentru care au fost formulate amendamente și au fost acceptate de comisie se consideră adoptate dacă Parlamentul nu decide altfel.

(2) Parlamentul se pronunță prin vot asupra articolelor pe marginea cărora au fost formulate amendamentele neacceptate de comisie, la solicitarea autorului amendamentului.

(3) Rezultatul votării – numărul de voturi „Pentru” sau „Contra” – se anunță de către președintele ședinței și se consemnează în stenogramă.

(4) Autorul amendamentului îl poate retrage în orice moment înainte de votarea acestuia.

Articolul 109. Încheierea dezbaterilor

(1) La propunerea președintelui ședinței sau a unei fracțiuni parlamentare, dezbaterile asupra subiectului în curs de examinare de Parlament pot fi încheiate.

(2) Propunerea de încheiere a dezbaterii se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(3) În cazul în care pentru un anumit subiect de pe ordinea de zi a fost stabilit cadrul de dezbateri, examinarea acestuia se încheie automat la expirarea timpului alocat.

Articolul 110. Examinarea proiectului de lege în lectura a treia

(1) Examinarea proiectului de lege în lectura a treia se efectuează în cazurile decise de Parlament.

(2) Lectura a treia constă în:

- a) prezentarea raportului comisiei permanente sesizate în fond;
- b) dezbateri proiectului de lege.

(3) Pentru examinarea proiectului de lege în lectura a treia se alocă maximum 60 de minute. Extinderea timpului alocat se poate decide cu votul majorității deputaților prezenți.

Articolul 111. Examinarea și adoptarea proiectului de act normativ în lectură finală

(1) Proiectele de acte normative sunt considerate ca fiind aprobate în mod definitiv dacă au fost votate în lectură finală.

(2) Comisia permanentă sesizată în fond propune Parlamentului examinarea proiectului de act normativ în lectură finală, indicând acest fapt în raportul la proiectul respectiv.

(3) Lectura finală poate coincide cu prima, a doua sau a treia lectură dacă textul proiectului de act normativ este prezentat și redactat în versiunea sa finală.

(4) Lectura finală constă în:

- a) prezentarea raportului comisiei permanente sesizate în fond;
- b) sesiunea de întrebări și răspunsuri pe marginea raportului comisiei.

(5) În cadrul lecturii finale nu se formulează amendamente și nu se redeschid dezbaterile asupra soluțiilor legislative, dar pot fi formulate observații privind eventualele neconcordanțe dintre textul proiectului examinat de Parlament în ultima lectură și textul prezentat pentru lectura finală.

(6) În cazul în care, în cadrul lecturii finale, se constată necesitatea unor intervenții redacționale suplimentare în textul proiectului, determinate de acceptarea unor amendamente sau propuneri esențiale care modifică conținutul conținutul acestuia și afectează coerența sau structura textului, Parlamentul poate decide transmiterea proiectului comisiei permanente sesizate în fond pentru definitivare și reluarea procedurii de adoptare în lectura finală.

(7) Adoptarea actului normativ în lectura finală exprimă voința autorității legislative de a aplica actul în redacția supusă votului, în ansamblul și în coerența sa internă.

Articolul 112. Proiectele de acte normative respinse de Parlament

(1) Proiectele de acte normative se consideră respinse dacă la votarea în ansamblu nu s-a obținut majoritatea respectivă de voturi conform cerințelor prezentului cod.

(2) Proiectele de acte normative respinse de Parlament nu pot fi înaintate și supuse unor dezbateri repetate pe parcursul aceleiași sesiuni parlamentare.

Articolul 113. Semnarea actelor normative adoptate de Parlament

Proiectele de acte normative adoptate de Parlament se semnează de către Președintele Parlamentului sau de către unul dintre vicepreședinții Parlamentului în termen de 20 de zile de la data adoptării.

Articolul 114. Trimiterea legilor spre promulgare Președintelui Republicii Moldova

(1) Legile se trimit de către Președintele Parlamentului sau de către unul dintre vicepreședinții Parlamentului spre promulgare Președintelui Republicii Moldova cel târziu în ziua de lucru următoare zilei semnării legii.

(2) Președintele Republicii Moldova este în drept, în cazul în care are obiecții asupra unei legi, să o trimită Parlamentului spre reexaminare în termen de două săptămâni de la recepționarea ei.

(3) Președintele Republicii Moldova poate cere Parlamentului, doar o singură dată, reexaminarea legii pentru orice motive ce fac legea în ansamblu sau o parte a ei inacceptabilă.

Articolul 115. Reexaminarea legii

(1) Reexaminarea legii de către Parlament, în urma cererii depuse de Președintele Republicii Moldova, se efectuează în termen de 3 luni. Dacă legea nu este examinată în această perioadă, ea se consideră respinsă de drept.

(2) Obiecțiile Președintelui Republicii Moldova se supun examinării conform procedurii prevăzute de prezentul cod pentru examinarea amendamentelor, în baza raportului comisiei permanente responsabile de legea reexaminată și, după caz, cu avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului.

(3) În cadrul reexaminării legii, obiecțiile Președintelui Republicii Moldova pot fi admise total sau parțial ori pot fi respinse. Înaintarea de noi amendamente nu se admite.

(4) În cazul în care, după reexaminarea legii, Parlamentul menține decizia adoptată anterior, Președintele Republicii Moldova este obligat să promulge legea în termen de două săptămâni de la data trimiterii legii spre promulgare.

Secțiunea a 8-a **Procedura de votare**

Articolul 116. Votarea pe categorii de acte normative

(1) Legile, hotărârile și alte acte se adoptă de către Parlament cu votul majorității, după cum urmează:

- a) legile constituționale – cu votul a 2/3 din numărul deputaților aleși;
- b) legile organice – în cadrul votului final, după cel puțin două lecturi, cu votul majorității deputaților aleși, ce constituie votul a cel puțin 51 de deputați, dacă Constituția Republicii Moldova nu stabilește o altă majoritate;
- c) legile ordinare, hotărârile și alte acte – cu votul majorității deputaților prezenți la ședință, dacă Constituția Republicii Moldova nu prevede o altă majoritate.

(2) În cazul actelor normative remise Parlamentului, spre reexaminare, de către Președintele Republicii Moldova, în condițiile art. 93 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, se aplică în mod corespunzător prevederile alin. (1) din prezentul articol.

Articolul 117. Modalitatea de votare

(1) Deputatul votează personal, prin vot deschis sau secret.

(2) Votul deschis se exprimă prin mijloace electronice, prin apel nominal sau prin ridicare de mâini. Alte proceduri de vot se aprobă de către Parlament la propunerea fracțiunilor parlamentare.

(3) Pentru asigurarea numărării voturilor prin ridicare de mâini, înainte de votare, Președintele ședinței numește câte un numărător pentru fiecare sector.

(4) Votul secret se exprimă prin buletine de vot. Votul este secret dacă Constituția Republicii Moldova stipulează astfel sau în cazul în care vizează interesele securității naționale, integritatea teritorială, bunăstarea economică a țării, ordinea publică, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și a infracțiunilor, al protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, al împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau al garantării autorității și imparțialității justiției.

(5) Rezultatul votului final asupra proiectului de act normativ se anexează la stenograma ședinței plenare și se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului, cu excepția procedurii votului secret.

Articolul 118. Ora votului și verificarea cvorumului pe parcursul votării

(1) În cadrul ședințelor plenare în care se aplică procedura de votare, președintele ședinței verifică cvorumul, care trebuie să satisfacă cerințele constituționale cu privire la votarea proiectelor de acte normative. Votarea subiectelor incluse pe ordinea de zi are loc în intervalul de timp destinat orei votului.

(2) În cazul în care Parlamentul nu întrunește cvorumul necesar pentru exercitarea procedurii de vot, președintele ședinței amână votarea proiectului de act normativ.

(3) Înainte de realizarea votării, președintele ședinței poate cere verificarea cvorumului prin intermediul dispozitivelor electronice sau, în caz de imposibilitate, prin numărarea deputaților de către numărători. Deputații care nu își exercită dreptul la vot, dar care sunt prezenți în sala de ședințe, se iau în considerare la calcularea numărului de deputați pentru stabilirea cvorumului.

(4) Cvorumul poate fi verificat periodic la inițiativa președintelui ședinței sau la solicitarea unei fracțiuni parlamentare.

(5) Dacă în timpul orei votului se constată că nu este întrunit cvorumul necesar pentru inițierea procedurii de vot, președintele ședinței amână votul și anunță data și ora exactă la care proiectele de acte normative vor fi supuse votării, care nu poate fi stabilită mai târziu decât pentru următoarea ședință plenară.

(6) În cazul în care votul nu are loc în ședința următoare, dezbaterile se reiau.

Articolul 119. Procedura de votare în ședința plenară

(1) Înainte de votare, președintele ședinței formulează clar subiectul sau propunerea care se pune la vot, fără a comenta. Fiecare propunere se votează separat.

(2) În cazul votării proiectelor de acte normative, președintele ședinței formulează exact denumirea proiectului de act normativ, numărul și data înregistrării acestuia în Parlament, după care proiectul se pune la vot.

(3) În cadrul procedurii de vot nu se admite înaintarea de noi amendamente și nu se admite revenirea la discutarea proiectului în ansamblu, a unor părți constitutive ale acestuia sau a amendamentelor.

(4) În cazul în care amendamentul formulat de deputat nu a fost acceptat în cadrul comisiei, iar autorul solicită votarea amendamentului de către plenul Parlamentului, președintele ședinței supune votului solicitarea.

(5) În cazul în care comisia a acceptat unele amendamente respinse de către autor, la solicitarea acestuia sau a unei fracțiuni parlamentare, Parlamentul supune votului fiecare amendament în parte.

(6) Președintele ședinței anunță clar rezultatele votării pentru a fi consemnate în stenogramă.

Articolul 120. Votul prin sistemul de vot electronic

(1) Exercițarea dreptului de vot prin sistemul de vot electronic se efectuează prin intermediul unei cartele atribuite fiecărui deputat, care se utilizează la locul de muncă repartizat în sala de ședințe plenare.

(2) Votul exprimat de deputat prin sistemul de vot electronic este personal. Votarea în locul altui deputat este interzisă.

(3) În cazul în care până la încheierea procedurii de vot se depistează abateri de la prevederile prezentului cod sau deficiențe tehnice, președintele ședinței anulează procedura de vot și, după înlăturarea problemelor de ordin tehnic sau regulamentar, dispune repetarea acesteia.

(4) În cazul în care după încheierea procedurii de vot o fracțiune parlamentară sesizează președintele ședinței cu privire la încălcarea procedurii de vot sau la

existența unor erori/deficiențe tehnice ale sistemului de vot electronic, președintele ședinței propune Parlamentului anularea votului și repetarea procedurii de vot.

(5) Procedura de vot se repetă în cadrul aceleiași ședințe după înlăturarea problemelor de ordin tehnic sau regulamentar.

(6) Dacă se constată imposibilitatea utilizării sistemului de vot electronic, președintele ședinței propune desfășurarea procedurii de vot prin ridicare de mâini.

(7) Rezultatele votării prin sistemul de vot electronic se afișează pe ecran, se anunță de către președintele ședinței și se consemnează în stenograma ședinței plenare.

(8) Rezultatele votării prin sistemul de vot electronic se arhivează în variantă electronică și se anexează la stenograma ședinței.

Articolul 121. Accesul la informația din sistemul de vot electronic

Subdiviziunea responsabilă de mentenanța tehnică a sistemului electronic este obligată să prezinte deputaților, la solicitarea scrisă a acestora, informația deținută privind ședințele Parlamentului.

Articolul 122. Votul secret prin buletine de vot

(1) Votarea secretă se organizează de către o comisie specială formată de Parlament. La organizarea votării secrete se aplică în mod corespunzător prevederile art. 33 din prezentul cod.

(2) În cazul votului secret prin buletine de vot, pe buletin se înscrie subiectul supus votului.

(3) Votând „pentru”, deputatul aplică ștampila „Votat” pe buletinul de vot în cercul numelui candidatului propus sau, după caz, al denumirii subiectului; votând „Contra”, lasă cercul gol în dreptul numelui candidatului propus sau, după caz, al denumirii subiectului.

(4) Buletinul de vot se introduce într-o singură urnă transparentă și sigilată.

Articolul 123. Votul prin apel nominal

(1) Votul prin apel nominal se desfășoară în modul următor: președintele ședinței explică obiectul votării și sensul cuvintelor „pentru” și „contra”; unul dintre

membrii Biroului permanent dă citire numelui și prenumelui deputaților; fiecare deputat răspunde „pentru” sau „contra”.

(2) După terminarea apelului se repetă numele și prenumele deputaților care nu au răspuns.

Articolul 124. Contestarea corectitudinii numărării votului

(1) Dacă o fracțiune parlamentară contestă corectitudinea numărării votului exercitat, președintele ședinței anulează votarea și dispune repetarea votului, în cazul aditerii contestării.

(2) Contestarea corectitudinii numărării voturilor poate fi înaintată de către un reprezentant al fracțiunii numai după anunțarea rezultatelor votării.

(3) Contestarea din partea fracțiunii parlamentare este luată în considerare numai dacă majoritatea deputaților fracțiunii respective sunt prezenți în sala de ședințe.

Articolul 125. Cerințe în cursul votării

(1) În timpul votării, deputații sunt obligați să respecte liniștea și să stea la locurile lor prestabilite.

(2) În cursul votării, deputaților nu li se oferă cuvânt.

TITLUL II PROCEDURI PARLAMENTARE SPECIALE Capitolul IV PROCEDURA DE REVIZUIRE A CONSTITUȚIEI REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 126. Legea constituțională

(1) Legea constituțională este legea de revizuire a Constituției Republicii Moldova, adoptată în procedură specială.

(2) Revizuirea Constituției Republicii Moldova poate fi operată prin lege constituțională cu respectarea principiilor supremației Constituției, stabilității acesteia, unității materiei constituționale și echilibrului valorilor consacrate prin Legea Supremă.

(3) Revizuirea Constituției se efectuează în conformitate cu cerințele art. 141–143 din Constituția Republicii Moldova și cu prevederile prezentului cod.

Articolul 127. Limitele revizuirii Constituției

(1) Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de urgență, de asediu și de război, precum și în perioada prelungirii mandatului Parlamentului, până la întrunirea legală a noii componente.

(2) Dispozițiile privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului pot fi supuse revizuirii de către Parlament, cu aprobarea lor ulterioară prin referendum constituțional.

(3) Nicio revizuire nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

Articolul 128. Cerințele pentru procedura specială de revizuire a Constituției

(1) Inițiativa legislativă de revizuire a Constituției trebuie să corespundă cerințelor Constituției Republicii Moldova, ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și ale prezentului cod.

(2) Proiectul de lege constituțională împreună cu avizul Curții Constituționale, adoptat cu votul a cel puțin 4 judecători, se prezintă Parlamentului împreună cu dosarul de însoțire.

(3) În temeiul rezoluției Președintelui Parlamentului, proiectul de lege constituțională se introduce în procedură legislativă. În cazul în care proiectul de lege constituțională nu corespunde cerințelor legale, se aplică în modul corespunzător prevederile art. 70 din prezentul cod.

(4) Pentru examinarea proiectului de lege constituțională, Președintele Parlamentului îl remite comisiei permanente sesizate în fond. În cazul în care comisia permanentă sesizată în fond consideră că, la examinarea proiectului de lege constituțională, este necesar să fie atrași deputați din alte comisii permanente, aceasta propune Parlamentului crearea unei comisii speciale care va fi comisia sesizată în fond.

(5) Proiectul de lege constituțională se repartizează pentru avizare fracțiunilor parlamentare, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și Guvernului, în cazul în care inițiativa nu-i aparține.

(6) În termen de 90 de zile de la data înregistrării inițiativei legislative, deputații pot prezenta amendamente la proiectul de lege constituțională. După expirarea acestui termen, amendamente nu se mai acceptă.

(7) Amendamentele la proiectul de lege constituțională pot fi înaintate de către cel puțin 15 deputați. Amendamentele la proiectul de lege constituțională trebuie să respecte principiile unității materiei și ale echilibrului valorilor consacrate prin Constituție.

(8) După 90 de zile, amendamentele parvenite la comisia sesizată în fond se prezintă Curții Constituționale spre avizare. Amendamentele avizate pozitiv de Curtea Constituțională se includ pentru dezbateri în Parlament.

Articolul 129. Dezbateră proiectului de lege constituțională

(1) Proiectul de lege constituțională se înaintază plenului Parlamentului pentru dezbateră după expirarea termenului de 6 luni de la data înregistrării inițiativei legislative corespunzătoare.

(2) Proiectul de lege constituțională se dezbate în cel puțin două lecturi.

Articolul 130. Dezbateră proiectului de lege constituțională în primă lectură

(1) Dezbateră în primă lectură a proiectului de lege constituțională constă în:
a) prezentarea de către autor a proiectului de lege constituțională;
b) audierea raportului comisiei sesizate în fond;
c) luările de cuvânt ale reprezentanților fracțiunilor parlamentare.

(2) La dezbateră în primă lectură a proiectului de lege constituțională, amendamentele nu pot fi supuse dezbaterilor. La încheierea dezbaterilor, Parlamentul adoptă una dintre următoarele decizii:

a) aprobă proiectul de lege constituțională în primă lectură;
b) respinge proiectul de lege.

(3) Decizia asupra proiectului de lege constituțională dezbătut în primă lectură se adoptă de către Parlament, sub formă de hotărâre, cu votul majorității deputaților prezenți.

Articolul 131. Transmiterea proiectului de lege constituțională comisiei sesizate în fond

(1) După aprobarea în primă lectură a proiectului de lege constituțională, acesta se transmite comisiei sesizate în fond pentru pregătirea acestuia pentru dezbateri în lectura a doua.

(2) În cazul în care nu au fost prezentate amendamente și comisia sesizată în fond propune dezbateri proiectului de lege constituțională în lectura a doua, președintele ședinței supune votului propunerea comisiei.

Articolul 132. Pregătirea proiectului de lege constituțională pentru dezbateri în lectura a doua

(1) În cazul în care proiectul de lege constituțională este transmis comisiei sesizate în fond, aceasta întocmește un raport de prezentare a proiectului de lege constituțională pentru dezbateri în lectura a doua, în care reflectă rezultatele dezbaterilor în comisie.

(2) În a doua lectură pot fi dezbătute și supuse votului doar amendamentele care au fost avizate pozitiv de către Curtea Constituțională. Amendamentele care au aviz negativ al Curții Constituționale se consideră respinse de drept.

(3) Comisia sesizată în fond dezbate și supune votului fiecare amendament în parte.

(4) Raportul și sinteza comisiei pe marginea proiectului de lege constituțională se prezintă Parlamentului pentru dezbateri în lectura a doua.

Articolul 133. Dezbateri proiectului de lege constituțională în lectura a doua

(1) Dezbateri în lectura a doua de plenul Parlamentului a proiectului de lege constituțională constă în:

- a) prezentarea raportului comisiei permanente sesizate în fond;
- b) audierea opiniilor fracțiunilor parlamentare.

(2) În cazul în care un amendament nu a fost acceptat de comisia sesizată în fond, autorul amendamentului poate solicita Parlamentului să se pronunțe prin vot asupra amendamentului.

(3) Amendamentele la proiectul de lege constituțională se aprobă cu votul majorității deputaților prezenți.

(4) Dacă amendamentul nu obține numărul de voturi necesar, se consideră adoptată prevederea proiectului votată în prima lectură.

(5) La solicitarea unei fracțiuni parlamentare, fiecare amendament acceptat de comisie poate fi supus votului separat.

Articolul 134. Procedura de votare definitivă a proiectului de lege constituțională

(1) După examinarea și votarea amendamentelor, proiectul de lege constituțională se supune votului în întregime.

(2) Proiectul de lege constituțională redactat supus votului în întregime se adoptă cu votul a două treimi din deputații aleși și se consideră adoptat în lectură finală dacă Parlamentul nu dispune examinarea lui separată în lectură finală.

(3) Dacă proiectul de lege constituțională nu obține numărul de voturi necesar, acesta se consideră respins.

(4) Dacă Parlamentul nu a adoptat legea constituțională corespunzătoare în termen de un an de la data la care a fost înregistrată în Parlament inițiativa de revizuire a Constituției Republicii Moldova, propunerea se consideră nulă.

(5) Aceeași inițiativă legislativă de revizuire a Constituției Republicii Moldova poate fi înaintată repetat Parlamentului numai după expirarea unui an de la data respingerii sau a declarării nulității acesteia.

Articolul 135. Trimiterea legii constituționale spre promulgare Președintelui Republicii Moldova

(1) Legea constituțională adoptată de către Parlament se trimite Președintelui Republicii Moldova pentru promulgare.

(2) În cazul în care Președintele Republicii Moldova nu promulgă legea constituțională, se aplică în mod corespunzător prevederile art. 113 și 114 din prezentul cod.

Articolul 136. Referendumul pentru revizuirea Constituției

(1) În cazul în care sunt supuse revizuirii dispozițiile prevăzute la art. 142 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, Parlamentul, după adoptarea proiectului de lege constituțională, declară referendumul constituțional republican pentru aprobarea noilor prevederi.

(2) Data referendumului constituțional se stabilește prin hotărâre de Parlament.

(3) Referendumul constituțional republican se desfășoară conform prevederilor Codului electoral nr. 325/2022.

(4) În cazul în care legea constituțională este supusă aprobării prin referendum constituțional, promulgarea legii devine obligatorie dacă aceasta a fost aprobată prin referendum.

Articolul 137. Propunerile de revizuire a Constituției prin referendum constituțional

(1) Subiecții cu drept de inițiativă legislativă stabiliți la art. 141 din Constituția Republicii Moldova pot solicita Parlamentului supunerea aprobării directe prin referendum constituțional a revizuirii Constituției.

(2) Inițiativa legislativă de revizuire a Constituției se perfectează în strictă corespundere cu prevederile Constituției Republicii Moldova, ale prezentului cod, ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și ale Codului electoral.

(3) Inițiativa legislativă de revizuire a Constituției împreună cu avizul pozitiv al Curții Constituționale, aprobat de cel puțin 4 judecători, și dosarul proiectului de lege se depun la Parlament.

(4) La expirarea termenului de 6 luni de la data primirii propunerilor de inițiere a referendumului pentru revizuirea Constituției, Parlamentul adoptă una dintre următoarele decizii:

a) aprobă hotărârea privind organizarea și desfășurarea referendumului constituțional;

b) respinge inițiativa privind desfășurarea referendumului constituțional, dispunând soluționarea problemelor pe cale parlamentară;

c) respinge inițiativa privind desfășurarea referendumului constituțional dacă revizuirea Constituției nu este o inițiativă populară.

(5) În cazul în care revizuirea unora și aceluiași prevederi ale Constituției Republicii Moldova este inițiată concomitent atât pe cale parlamentară, cât și de cetățeni, examinarea propunerilor de revizuire a Constituției pe cale parlamentară încetează.

Capitolul V
RAPORTURILE PARLAMENTULUI CU
PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Secțiunea 1
Alegerea și investirea în funcție a
Președintelui Republicii Moldova

Articolul 138. Alegerea Președintelui Republicii Moldova

(1) Data alegerii Președintelui Republicii Moldova se stabilește de către Parlament în conformitate cu cerințele Codului electoral nr. 325/2022.

(2) După confirmarea rezultatelor alegerilor Președintelui Republicii Moldova și validarea mandatului, acesta este investit în funcție.

Articolul 139. Investirea în funcție a Președintelui Republicii Moldova

(1) Investirea în funcție a Președintelui Republicii Moldova se face în cadrul unei sesiuni speciale, în termen de 30 de zile de la data alegerilor, convocată de Președintele Parlamentului la solicitarea președintelui nou-ales.

(2) Locul ceremoniei de investitură a Președintelui Republicii Moldova se stabilește de către Parlament, luându-se în considerare solicitarea Președintelui nou-ales al Republicii Moldova.

(3) Ședința solemnă a Parlamentului în cadrul căreia se investeste în funcție Președintele Republicii Moldova se desfășoară în condițiile Legii nr. 1073/1996 privind investitura Președintelui Republicii Moldova.

(4) Ședința se desfășoară sub conducerea Președintelui Parlamentului, în prezența Președintelui nou-ales, a membrilor Curții Constituționale și cu participarea persoanelor oficiale, a altor personalități, conform Legii nr. 1073/1996 privind investitura Președintelui Republicii Moldova.

(5) Președintele Curții Constituționale dă citire hotărârii Curții Constituționale cu privire la confirmarea rezultatelor alegerilor Președintelui Republicii Moldova și validarea mandatului acestuia și declară Președintele Republicii Moldova nou-ales.

(6) În ședința de investire, Președintele nou-ales depune în fața Parlamentului și a Curții Constituționale jurământul în condițiile art. 79 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.

Secțiunea a 2-a
Încetarea mandatului de
Președinte al Republicii Moldova

Articolul 140. Demisia Președintelui Republicii Moldova

(1) Președintele Republicii Moldova poate demisiona din funcție prin depunerea cererii de demisie către Parlament.

(2) Parlamentul ia act de cererea de demisie a Președintelui Republicii Moldova, declară vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, numește data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și sesizează Curtea Constituțională pentru constatarea circumstanțelor ce justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova.

**Articolul 141. Încetarea mandatului Președintelui Republicii Moldova
în caz de deces**

În cazul decesului Președintelui Republicii Moldova, Parlamentul constată încetarea mandatului, declară funcția vacantă, numește data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și sesizează Curtea Constituțională pentru constatarea circumstanțelor ce justifică interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova.

**Articolul 142. Încetarea mandatului Președintelui Republicii Moldova
în cazul imposibilității definitive
de exercitare a atribuțiilor**

(1) În cazul imposibilității definitive de exercitare a atribuțiilor Președintelui Republicii Moldova, Parlamentul sesizează Curtea Constituțională pentru constatarea circumstanțelor ce justifică imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile.

(2) Parlamentul ia act de avizul Curții Constituționale prin care se constată circumstanțele ce justifică imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile, precum și a interimatului funcției, declară funcția vacantă și numește data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Capitolul VI
RAPORTURILE PARLAMENTULUI CU GUVERNUL
Secțiunea 1
Învestirea Guvernului

Articolul 143. Desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru

(1) După consultarea fracțiunilor parlamentare, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

(2) Majoritatea parlamentară își asumă responsabilitatea de a propune în cadrul consultărilor cu Președintele Republicii Moldova desemnarea candidatului la funcția de Prim-ministru.

(3) La desemnarea unui candidat pentru funcția de Prim-ministru, condiția formalizării majorității parlamentare absolute este îndeplinită dacă:

a) actul care atestă formalizarea majorității parlamentare conține date cu privire la numărul și deputații concreți care constituie majoritatea parlamentară absolută;

b) actul reflectă disponibilitatea deputaților de a susține o anumită candidatură pentru funcția de Prim-ministru;

c) actul este comunicat Președintelui Republicii Moldova în mod oficial.

(4) În cazul în care nu se formează o majoritate parlamentară, iar guvernarea poate fi asigurată fără constituirea unei alianțe/coalitii, Președintele Republicii Moldova are obligația, după consultarea fracțiunilor parlamentare, de a desemna un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

(5) Candidatul pentru funcția de Prim-ministru cere, în termen de 15 zile de la data desemnării, votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate, a listei ministerelor și a listei candidaților la funcția de membru al Guvernului.

(6) Președintele Republicii Moldova nu poate înainta un candidat la funcția de Prim-ministru în lipsa organelor de conducere ale Parlamentului.

(7) Imposibilitatea întrunirii Parlamentului din cauza lipsei organului care îl convoacă duce la imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a desemna un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

(8) Lipsa întrunirii Parlamentului în ședință plenară pentru examinarea subiectului pentru desemnarea Guvernului, atunci când există organe de conducere ale legislativului, echivalează cu respingerea solicitării de investitură.

Articolul 144. Înregistrarea cererii și stabilirea datei examinării acesteia în ședința plenară

(1) Cererea candidatului desemnat pentru funcția de Prim-ministru se înaintează Parlamentului împreună cu programul de activitate, lista ministerelor și lista candidaților la funcția de membru al Guvernului.

(2) Președintele Parlamentului dispune difuzarea documentelor menționate la alin. (1) deputaților, fracțiunilor parlamentare și comisiilor permanente, desemnând comisia permanentă sesizată în fond.

(3) Președintele Parlamentului, în termen de 3 zile, convoacă ședința Biroului permanent pentru a stabili data sesiunii speciale în care va fi dezbătut programul de activitate, lista ministerelor și lista candidaților la funcția de membru al Guvernului.

(4) Data ședinței plenare în care va fi dezbătută acordarea votului de încredere Guvernului nu poate depăși 10 zile de la data înregistrării în Parlament a cererii de acordare a încrederii Guvernului.

Articolul 145. Examinarea Programului de activitate, a listei ministerelor și a listei candidaților la funcția de membru al Guvernului

(1) Programul de activitate, lista ministerelor și lista candidaților la funcția de membru al Guvernului se examinează de către fracțiunile parlamentare și comisiile permanente ale Parlamentului.

(2) Fracțiunile parlamentare pot invita pentru audieri candidați la funcția de membru al Guvernului.

(3) Comisia permanentă al cărei obiect de activitate corespunde sferei de competență a viitorului ministru poate invita candidatul la această funcție pentru audieri.

(4) Comisia permanentă de profil examinează programul de activitate, lista ministerelor și lista candidaților la funcția de membru al Guvernului, precum și avizele fracțiunilor parlamentare și ale comisiilor permanente, și întocmește un raport asupra acestora.

(5) La ședința comisiei permanente de profil, prezența noii componente a Guvernului este obligatorie, dacă o solicită comisia.

Articolul 146. Ședința de învestire a Guvernului

(1) Învestirea Guvernului se face în sesiunea specială publică a Parlamentului.

(2) La ședința de învestire a Guvernului, Președintele Republicii Moldova prezintă candidatura desemnată pentru funcția de prim-ministru.

(3) Pe marginea prezentării candidatului desemnat la funcția de prim-ministru nu au loc dezbateri.

(4) După discursul Președintelui Republicii Moldova, cuvântul i se oferă candidatului desemnat pentru funcția de prim-ministru în vederea prezentării programului de activitate, a listei ministerelor și a listei candidaților la funcția de membru al Guvernului. Durata prezentării nu poate depăși 45 de minute.

(5) Dezbaterile plenare asupra programului de activitate, a listei ministerelor și a listei candidaților la funcția de membru al Guvernului nu pot depăși două ore, dacă Parlamentul nu hotărăște altfel.

(6) În cadrul dezbaterilor, deputații pot formula câte două întrebări, cu durata de câte un minut fiecare, atât candidatului desemnat la funcția de prim-ministru, cât și candidaților la funcția de ministru. Răspunsul acestora nu poate depăși 3 minute.

(7) După runda de întrebări-răspunsuri, Comisia juridică pentru numiri și imunități prezintă Parlamentului raportul privind examinarea programului de activitate, a listei ministerelor și a listei candidaților la funcția de membru al Guvernului.

(8) După încheierea dezbaterilor, fracțiunile parlamentare au dreptul să își exprime de la tribuna centrală, timp de 7 minute, poziția pe marginea programului de activitate, a listei ministerelor și a listei candidaților la funcția de membru al Guvernului.

(9) Înainte de a pune la vot programul de activitate, lista ministerelor și lista candidaților la funcția de membru al Guvernului, președintele ședinței oferă Prim-ministrului desemnat cuvânt de încheiere, până la 10 minute.

(10) Hotărârea Parlamentului pentru aprobarea programului de activitate a Guvernului, a listei ministerelor și acordarea votului de încredere candidaților la funcția de membru al Guvernului se adoptă cu votul majorității deputaților aleși.

Articolul 147. Solicitarea repetată de învestitură a Guvernului

(1) În cazul în care Parlamentul nu acordă vot de încredere noului Guvern, Președintele Republicii Moldova repetă procedura de consultare și desemnare a candidatului la funcția de prim-ministru.

(2) La funcția de Prim-ministru poate fi desemnată repetat aceeași sau altă persoană.

(3) Procedura de examinare în Parlament a acordării votului de încredere Guvernului se repetă în condițiile prezentei secțiuni.

(4) În cazul neacordării repetate a votului de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate, a listei ministerelor și a listei candidaților la funcția de membru al Guvernului, după expirarea a 45 de zile de la data primei solicitări și până la expirarea termenului de 3 luni de la data apariției circumstanțelor care au determinat necesitatea formării unui nou Guvern, Președintele Republicii Moldova solicită Curții Constituționale constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului.

(5) După constatarea de către Curtea Constituțională a circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului, Președintele Republicii Moldova, în termen de 10 zile, dizolvă Parlamentul și numește data noilor alegeri în Parlament.

**Secțiunea a 2-a
Angajarea răspunderii Guvernului****Articolul 148. Mecanismul angajării răspunderii Guvernului**

(1) În temeiul art. 106¹ din Constituție, Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Parlamentului, în ședință plenară, asupra unui program, unei declarații de politică generală sau a unor proiecte de legi.

(2) Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Parlamentului doar asupra proiectelor de legi organice sau ordinare.

(3) Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege sau asupra mai multor proiecte de legi concomitent.

(4) Proiectul de lege asupra căruia Guvernul își angajează răspunderea în fața Parlamentului nu parcurge etapele procedurii legislative prevăzute de prezentul cod.

Articolul 149. Condițiile care stau la baza angajării răspunderii
Guvernului asupra unor proiecte de legi

Procedura angajării răspunderii Guvernului asupra unui/unor proiecte de legi trebuie să fie o măsură determinată de următoarele condiții cumulative:

- a) existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea;
- b) necesitatea ca reglementarea să fie adoptată cu maximă celeritate;
- c) importanța domeniului reglementat;
- d) aplicarea imediată a legii;
- e) circumscrierea legilor unui singur domeniu de reglementare.

Articolul 150. Prezentarea angajării răspunderii Guvernului
în fața Parlamentului

(1) Hotărârea Guvernului privind angajarea răspunderii în fața Parlamentului și textul integral al programului, al declarației politice sau al proiectului de lege ce constituie obiectul acestei proceduri se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Hotărârea Guvernului privind angajarea răspunderii în fața Parlamentului și adresa de însoțire a hotărârii Guvernului se expediază Parlamentului împreună cu textul programului, al declarației politice sau al proiectului de lege împreună cu dosarul de însoțire a acestuia.

(3) Nota de fundamentare adițională proiectului de lege înaintat Parlamentului ca urmare a angajării răspunderii Guvernului include informații detaliate privind condițiile determinate de urgență, care stau la baza angajării răspunderii Guvernului.

Articolul 151. Convocarea ședinței plenare

(1) Președintele Parlamentului dispune imediat distribuirea hotărârii Guvernului și a materialelor adiționale deputaților și convoacă ședința Biroului permanent în cadrul căreia:

- a) se prezintă adresa și materialele Guvernului privind angajarea răspunderii;
- b) se stabilește data ședinței plenare în cadrul căreia Guvernul își angajează răspunderea asupra programului, declarației de politică generală sau a proiectului de lege.

(2) Convocarea ședinței plenare nu poate depăși 3 zile de la data înaintării în Parlament a solicitării privind angajarea răspunderii Guvernului.

(3) În cazul în care Parlamentul nu se află în sesiune ordinară, Parlamentul se convoacă în sesiune specială, în condițiile prezentului cod.

(4) Neconvocarea Parlamentului în ședință plenară pentru examinarea angajării răspunderii Guvernului echivalează cu respingerea solicitării.

(5) Sesiunea specială se încheie de drept după dezbaterile moțiunii de cenzură, dacă aceasta a fost înaintată.

Articolul 152. Prezentarea angajării răspunderii Guvernului în ședința plenară

(1) În cadrul ședinței plenare Prim-ministrul declară angajarea răspunderii Guvernului, prezintă programul, declarația de politică generală sau proiectul de lege, motivând în mod expres necesitatea recurgerii la această procedură parlamentară specială.

(2) În cazul în care Guvernul își angajează răspunderea în fața Parlamentului asupra mai multor proiecte de legi în același timp, fiecare proiect de lege se prezintă separat.

Articolul 153. Procedura legislativă specială a angajării răspunderii Guvernului

(1) Pe marginea proiectului de lege asupra căruia Guvernul își angajează răspunderea în fața Parlamentului nu pot fi înaintate amendamente.

(2) În cadrul ședinței plenare în care Guvernul își angajează răspunderea nu se desfășoară dezbateri.

(3) Parlamentul, în virtutea prevederilor constituționale, are dreptul de a demite Guvernul prin inițierea și dezbaterile unei moțiuni de cenzură.

Articolul 154. Moțiunea de cenzură în urma angajării răspunderii Guvernului

(1) Din data desfășurării ședinței plenare în cadrul căreia a fost prezentată angajarea răspunderii Guvernului începe să curgă termenul de 3 zile prevăzut la art. 106¹ alin. (2) din Constituția Republicii Moldova pentru depunerea moțiunii de cenzură.

(2) Moțiunea de cenzură inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputaților se depune în ședință plenară la președintele ședinței, care se comunică de îndată Guvernului și se distribuie deputaților.

(3) În cazul în care Parlamentul nu se află în ședință, moțiunea se depune la Președintele Parlamentului.

(4) Președintele Parlamentului convoacă ședința Biroului permanent pentru stabilirea datei dezbaterii moțiunii, care va avea loc după 3 zile de la data prezentării acesteia.

**Articolul 155. Efectele moțiunii de cenzură în urma angajării
răspunderii Guvernului**

(1) În cazul adoptării moțiunii de cenzură, prevederile art. 224 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) În cazul nedepunerii moțiunii de cenzură, precum și în cazul respingerii acesteia, programul sau declarația de politică generală devine executorie pentru Guvern, iar proiectul legii se consideră adoptat.

**Articolul 156. Promulgarea legilor adoptate ca rezultat al angajării
răspunderii Guvernului**

(1) Legile adoptate ca rezultat al angajării răspunderii Guvernului în fața Parlamentului se supun promulgării și intră în vigoare la data publicării.

(2) Președintele Republicii Moldova este obligat să promulge legea adoptată prin care Guvernul și-a angajat răspunderea, fără dreptul de a o remite Parlamentului spre reexaminare.

(3) În cazul în care Președintele Republicii Moldova consideră că legea adoptată prin angajarea răspunderii Guvernului este neconstituțională, acesta poate sesiza Curtea Constituțională.

**Secțiunea a 3-a
Delegarea legislativă**

Articolul 157. Dispoziții generale

(1) Delegarea legislativă reprezintă instituția prin care Parlamentul, în perioada dintre sesiuni, poate abilita Guvernul cu dreptul de a emite ordonanțe cu caracter de lege.

(2) În vederea realizării Programului de activitate al Guvernului, Parlamentul poate adopta, la propunerea acestuia, o lege organică specială de abilitare a

Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice.

(3) Ordonanțele pot fi emise pentru o perioadă concretă de timp și într-un domeniu concret, stabilit expres în legea de abilitare.

(4) Legea de abilitare stabilește, în mod obligatoriu, domeniul și data până la care se pot emite ordonanțe.

(5) Prin legea de abilitare, Parlamentul poate condiționa emiterea ordonanțelor, cu aprobarea lor ulterioară de către Parlament, stabilind termenul pentru prezentare.

(6) Neprezentarea proiectului de lege pentru aprobarea ordonanței în termenul stabilit de lege atrage încetarea efectelor ordonanței.

(7) În cazul în care Parlamentul nu examinează proiectul de lege pentru aprobarea ordonanței, prezentat de Guvern, în termenul stabilit în legea de abilitare, efectele ordonanței nu încetează.

(8) Dacă Parlamentul respinge proiectul de lege privind aprobarea ordonanțelor, acestea se consideră abrogate.

(9) Aprobarea sau respingerea ordonanțelor se face prin lege ordinară.

Articolul 158. Sesiunea specială pentru aprobarea ordonanței

(1) În cazul în care prin legea de abilitare s-a stabilit un termen de aprobare a ordonanței care coincide cu perioada dintre sesiuni ale Parlamentului, la propunerea Guvernului, Președintele Parlamentului convoacă Parlamentul în sesiune specială pentru examinarea proiectului de lege privind aprobarea ordonanței.

(2) Sesiunea specială se încheie de drept după aprobarea sau respingerea ordonanțelor.

Articolul 159. Intrarea în vigoare a ordonanțelor

(1) Ordonanțele intră în vigoare la data publicării, fără a fi promulgate.

(2) După expirarea termenului stabilit pentru emiterea ordonanțelor, acestea pot fi modificate sau abrogate numai prin lege.

Secțiunea a 4-a
Raporturile Parlamentului cu Guvernul în procesul
de integrare europeană a Republicii Moldova

Articolul 160. Cooperarea dintre Parlament și Guvern în procesul
de integrare europeană a Republicii Moldova

(1) Parlamentul și Guvernul cooperează în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova.

(2) Pentru asigurarea unui mecanism eficient de interacțiune între Parlament și Guvern cu privire la integrarea europeană, Secretariatul Parlamentului și Cancelaria de Stat a Guvernului asigură autorităților suportul informațional și logistica necesară pentru facilitarea promovării proiectelor de legi în domeniul integrării europene.

Articolul 161. Prezentarea Programului de activitate al Guvernului
în domeniul armonizării legislației

(1) La sfârșitul fiecărui an calendaristic, Guvernul va transmite Parlamentului programul său de activitate privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene pentru anul următor, care va fi inclus în programul legislativ al Parlamentului.

(2) Proiectele de legi de transpunere în legislația națională a legislației Uniunii Europene se prezintă Parlamentului în conformitate cu prevederile capitolului III secțiunile 1 și 2 din prezentul cod.

Articolul 162. Informarea Parlamentului în domeniul integrării europene

Guvernul, prin intermediul Biroului pentru Integrare Europeană sau al ministerelor de resort, informează cu regularitate comisia permanentă responsabilă de domeniul integrării europene și/sau Parlamentul asupra:

a) problemelor esențiale pentru Republica Moldova aflate pe agenda europeană;

b) subiectelor care urmează a fi discutate sau negociate cu Uniunea Europeană, informațiilor privind activitatea și rezultatele vizitelor, participărilor, întrevederilor dintre membrii Guvernului și reprezentanții Uniunii Europene sau cu instituțiile acesteia;

e) rapoartelor semestriale privind îndeplinirea angajamentelor de transpunere a legislației Uniunii Europene în legislația națională.

Secțiunea a 5-a

Rapoarte ale Guvernului

Articolul 163. Raportul anual al Guvernului

(1) Anual, în luna aprilie, dar nu mai devreme de 10 luni de la data învestirii sale, Guvernul, în ședința plenară a Parlamentului, prezintă raportul anual al activității.

(2) În cadrul raportului anual al activității Guvernului, un capitol distinct este rezervat procesului de integrare europeană a Republicii Moldova, progreselor înregistrate și priorităților trasate.

(3) Capitolul trebuie să includă următoarele aspecte:

a) informații care să permită Parlamentului monitorizarea și evaluarea procesului de integrare europeană, inclusiv a negocierilor și acordurilor cu Uniunea Europeană și cu instituțiile acesteia;

b) detalii cu privire la proiectele de legi înaintate în Parlament în cursul anului calendaristic anterior, în scopul asigurării implementării rezultatelor negocierilor cu Uniunea Europeană;

c) date cu privire la proiectele de legi pe care Guvernul intenționează să le prezinte Parlamentului în anul calendaristic curent, pentru a impulsiona negocierile sau acordurile cu Uniunea Europeană;

d) informații cu privire la problemele și deciziile de impact pentru Republica Moldova luate în cursul anului precedent, precum și măsurile care au fost implementate de Guvern ca urmare a acestor decizii;

e) informații cu privire la împrumuturile, creditele sau fondurile primite de la Uniunea Europeană pe parcursul anului precedent sau acordurile privind astfel de împrumuturi, credite sau fonduri, precum și privind modul în care au fost utilizate de Guvern.

(4) Raportul se distribuie deputaților cu cel puțin 10 zile înainte de data ședinței plenare la care acesta va fi audiat.

(5) După necesitate, o dată în decursul unei sesiuni, Parlamentul audiază Guvernul în problemele ce țin de activitatea acestuia.

(6) Participarea membrilor Guvernului la ședințele plenare în cadrul cărora sunt audiate rapoartele Guvernului este obligatorie.

(7) În plenul Parlamentului, raportul Guvernului se prezintă de către Prim-ministru.

Articolul 164. Alte rapoarte ale Guvernului

La solicitarea Parlamentului sau în cazurile prevăzute de lege, Guvernul prezintă și alte rapoarte pe domeniile politicii interne sau externe ale statului.

Capitolul VII
RAPORTURILE PARLAMENTULUI CU CURTEA
CONSTITUȚIONALĂ ȘI AUTORITĂȚILE PUBLICE
DIN DOMENIUL JUSTIȚIEI

Articolul 165. Selectarea candidaților la funcția de judecător la Curtea Constituțională

(1) Potrivit art. 136 din Constituția Republicii Moldova, Parlamentul numește doi judecători la Curtea Constituțională.

(2) Modul de organizare și desfășurare a concursului de selectare a candidaților la funcția de judecător la Curtea Constituțională este reglementat de prevederile prezentului cod.

Articolul 166. Exercițarea funcției de judecător al Curții Constituționale

(1) Persoana numită în funcția de judecător la Curtea Constituțională depune jurământul în plenul Parlamentului, conform cerințelor stabilite de Legea nr. 74/2025 cu privire la Curtea Constituțională.

(2) Data depunerii jurământului este data începerii exercitării mandatului de judecător.

Articolul 167. Sesizarea Curții Constituționale privind încălcările admise de judecătorul Curții Constituționale

(1) Subiecții care au dreptul de a înainta candidaturi la funcția de judecător la Curtea Constituțională pot sesiza Curtea Constituțională privind conflictul de interese, încălcarea jurământului sau a obligațiilor funcționale de către judecătorul Curții Constituționale.

(2) Președintele Curții Constituționale dispune efectuarea controlului asupra sesizării, informând Parlamentul.

Articolul 168. Executarea hotărârilor și adreselor Curții Constituționale

(1) Parlamentul examinează în mod prioritar proiectele de legi prezentate de către Guvern pentru executarea hotărârilor Curții Constituționale.

(2) Atribuția de supraveghere a executării hotărârilor și adreselor Curții Constituționale se exercită de către vicepreședintele responsabil al Parlamentului, conform hotărârii Biroului permanent.

(3) Comisiile permanente de competența cărora țin domeniile reglementate de actul normativ contestat examinează și soluționează, în termen de două luni, lacunele și omisiunile legislative indicate în adresele Curții Constituționale, iar în caz de necesitate, comisiile permanente solicită Guvernului elaborarea proiectelor de legi respective.

(4) Comisiile responsabile informează Curtea Constituțională cu privire la executarea adreselor acesteia.

Articolul 169. Controlul constituționalității tratatelor internaționale

(1) Exercițarea controlului constituționalității unui tratat internațional poate interveni între momentul exprimării consimțământului de către Republica Moldova de a fi legată prin tratat pe plan internațional și momentul punerii în vigoare a tratatului prin îndeplinirea procedurilor prevăzute de lege.

(2) Deputații și fracțiunile parlamentare își pot exercita dreptul de a sesiza Curtea Constituțională în vederea controlului constituționalității tratatelor internaționale din momentul înregistrării în Parlament a proiectului de lege pentru ratificarea tratatului internațional până la adoptarea lui de către Parlament.

(3) În cazul în care Curtea Constituțională declară incompatibil tratatul internațional cu prevederile constituționale, Parlamentul, dacă nu poate remedia situația prin aprobare de rezerve, remite tratatul către Guvern pentru ajustarea acestuia la normele constituționale ori pentru a iniția revizuirea Constituției Republicii Moldova.

Articolul 170. Raportul anual al Curții Constituționale

(1) Anual, Curtea Constituțională transmite Parlamentului raportul privind exercitarea jurisdicției constituționale.

(2) Comisia de profil ia act de raportul Curții Constituționale și dispune măsuri pentru asigurarea constituționalității, remedierea situațiilor, executarea hotărârilor sau a adreselor Curții Constituționale.

Articolul 171. Colaborarea Parlamentului cu autoritățile publice din domeniul justiției

(1) În vederea asigurării principiilor statului de drept și a supremației legii, Parlamentul colaborează cu Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor în exercitarea prerogativelor constituționale.

(2) Parlamentul consultă opinia autorității publice din domeniul justiției în cazul în care proiectul de act normativ admis spre examinare în Parlament o vizează direct.

(3) Parlamentul nu poate interveni în activitatea funcțională de desfășurare a justiției și/sau a anchetei efectuate de autoritățile publice din domeniul justiției.

(4) Autoritățile publice din domeniul justiției prezintă anual Parlamentului, conform legislației în vigoare, raportul privind funcționarea justiției și asigurarea supremației legii.

(5) Parlamentul, în condițiile prezentului cod, poate solicita și alte rapoarte și informații care țin de domeniul justiției.

(6) Parlamentul, la propunerea comisiei de profil, ia act de rapoartele autorităților publice din domeniul justiției și propune măsuri de remediere, după caz, de perfecționare a legislației în vigoare.

Capitolul VIII COOPERAREA PARLAMENTULUI CU SOCIETATEA CIVILĂ

Articolul 172. Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă

(1) Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă se desfășoară în baza prevederilor prezentului cod, a cadrului legal din domeniu privind transparența și participarea publică la procesul decizional.

(2) În procesul de cooperare, Parlamentul și reprezentanții societății civile se conduc de principiul participării și implicării, principiul transparenței și eficienței,

principiul egalității de tratament și șanse, principiul independenței, încrederii și parteneriatului.

(3) În vederea asigurării procesului de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, Secretariatul Parlamentului ține evidența organizațiilor societății civile înregistrate în Republica Moldova și interesate în cooperarea cu Parlamentul.

Articolul 173. Activități și forme de cooperare

(1) La inițiativa Președintelui Parlamentului, a organelor de lucru ale Parlamentului și/sau la solicitarea părților interesate, în încăperile Parlamentului pot fi desfășurate audieri, mese rotunde, seminare, conferințe și alte acțiuni ce țin de activitatea legislativă.

(2) Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă se efectuează prin informarea părților interesate, consultare permanentă și consultări publice, prin participare activă.

Articolul 174. Contribuția societății civile

(1) Organizațiile societății civile interesate de procesul legislativ pot înainta propuneri sau recomandări, atât verbal, cât și în scris, pe marginea proiectelor de decizii elaborate, pot prezenta expertize, analize de impact, evaluări și alte materiale, respectând cerințele de cooperare stabilite de legislație.

(2) Contribuțiile organizațiilor societății civile poartă un caracter consultativ, de recomandare.

Articolul 175. Recepționarea și examinarea propunerilor societății civile

(1) Orice parte interesată poate înainta propuneri sau recomandări în cadrul procesului decizional:

a) în formă scrisă – prin intermediul site-ului web oficial al Parlamentului, pe adresa poștală, pe adresa electronică sau la sediul autorității;

b) în formă verbală – în ședințele de consultare publică sau în alte formate de lucru oficiale organizate pentru consultare publică în procesul decizional.

(2) Recomandările în formă scrisă, înaintate în mod individual sau colectiv, se transmit cu menționarea datei trimiterii și a datelor de contact ale expeditorului și se înregistrează conform legislației.

(3) Înaintarea recomandărilor în formă verbală se consemnează în procesele-verbale ale ședințelor respective.

(4) Recomandările recepționate la etapa de elaborare sau la etapa de consultare publică a proiectului de decizie se includ în sinteza recomandărilor.

(5) Comisia permanentă sesizată în fond examinează recomandările recepționate și decide acceptarea sau neacceptarea acestora, totală sau parțială. Rezultatul examinării recomandării se indică în sinteză, iar în cazul acceptării parțiale sau neacceptării recomandării, se indică și argumentarea acestei decizii.

(6) În procesul de examinare a recomandărilor recepționate, comisia permanentă sesizată în fond urmărește echilibrarea intereselor individuale, sectoriale și generale.

(7) Comisia permanentă sesizată în fond are dreptul să respingă recomandările formulate vag sau irelevante subiectului suspus consultării.

(8) Termenul de prezentare a recomandărilor este de 10 zile lucrătoare de la data publicării proiectului de act normativ pe site-ul web oficial al Parlamentului, în cazul în care comisia permanentă nu stabilește un alt termen rezonabil. În caz de necesitate a urgentării sau prioritizării procedurii de examinare a proiectelor de acte normative, se stabilește un alt termen, dar nu mai mic de 3 zile lucrătoare, pentru prezentarea recomandărilor de către părțile interesate.

(9) La decizia comisiei permanente sesizate în fond, inclusiv la solicitarea părților interesate, termenul de prezentare a recomandărilor poate fi prelungit.

Articolul 176. Transparența cooperării dintre Parlament și societatea civilă

În scopul informării plenare și proactive a societății civile cu privire la activitatea Parlamentului, Secretariatul Parlamentului asigură publicarea pe site-ul web oficial al Parlamentului a informațiilor publice privind activitatea Parlamentului, inclusiv propunerile sau proiectele de acte normative și actele aferente proiectelor, organizarea consultărilor publice, agenda parlamentară, actele adoptate de organele de lucru ale Parlamentului și alte informații relevante.

Capitolul IX

NUMIREA ȘI ELIBERAREA ÎN/DIN FUNCȚII PUBLICE

Articolul 177. Numirea și eliberarea de către Parlament a unor persoane în/din funcții publice

(1) Parlamentul, în calitate de putere legislativă, are atribuții de numire sau eliberare în/din funcții publice.

(2) Prin numire de către Parlament în funcție publică se înțelege numirea, alegerea, confirmarea sau desemnarea persoanelor.

(3) Prin eliberare de către Parlament din funcție publică se înțelege eliberarea, demiterea sau revocarea persoanelor.

(4) Numirea sau eliberarea în/din funcții publice a persoanelor se dispune de Parlament prin hotărâre.

Articolul 178. Selectarea candidaților pentru numire în funcții publice

(1) Selectarea candidaților pentru funcții publice se face, de regulă, prin concurs public, în baza următoarelor principii:

a) competiția deschisă, prin asigurarea accesului liber de participare la concurs a persoanelor care îndeplinesc condițiile stabilite și depun dosarul;

b) alegerea după merit, prin selectarea persoanei în baza criteriilor ce asigură garanțiile legate de profesionalismul și integritatea ei;

c) asigurarea transparenței, prin punerea la dispoziția tuturor celor interesați a informațiilor referitoare la concurs;

d) tratamentul egal și nediscriminatoriu, astfel încât toți candidații să aibă șanse egale.

(2) Concursul pentru suplinirea funcțiilor publice vacante se efectuează de către comisia permanentă de profil, după caz, și de către o altă comisie parlamentară.

Articolul 179. Excepțiile de la selectarea prin concurs al candidaților pentru numire în funcții publice

Excepție de la concurs fac cazurile de ocupare a funcțiilor publice din cadrul Parlamentului care parcurg o procedură specială, precum și în cazul funcțiilor publice pentru care legea specială prevede o altă procedură.

Articolul 180. Concursul public pentru numire în funcții publice

(1) Modul de organizare și desfășurare a concursului de selectare a candidaților pentru numire în funcții publice se stabilește de către comisia permanentă de profil, dacă legea specială nu prevede altfel.

(2) Concursul de selectare a candidaților pentru numire în funcții publice constă în:

a) depunerea dosarului complet de către persoana care întrunește condițiile stabilite pentru participare la concurs;

b) interviul susținut în fața comisiei.

(3) Selectarea candidaților pentru funcții publice se face de către comisia permanentă de profil, care propune Parlamentului pentru numire candidații selectați.

Articolul 181. Propunerile pentru numire în funcții publice

(1) Urmare a rezultatelor concursului, subiecții împuterniciți cu dreptul de înaintare a candidaturilor (Președintele Parlamentului, fracțiunile parlamentare, comisiile permanente) propun Parlamentului numirea candidatului în funcție publică.

(2) Legea poate stabili o altă persoană sau autoritate care să propună Parlamentului candidatura pentru numire în funcție publică.

(3) Autoritățile ai căror membri sunt numiți de Parlament sunt obligate să informeze Parlamentul cu privire la necesitatea declanșării procedurii de numire a persoanelor respective cu 3 luni înainte de data expirării mandatului acestora, dacă legea nu prevede alt termen. În cazul în care vacanța funcției a intervenit înainte de expirarea mandatului, autoritățile menționate informează în acest sens Parlamentul în termen de până la 15 zile de la data survenirii vacanței funcției.

(4) Procedura de eliberare din funcție a persoanelor numite de Parlament se desfășoară în conformitate cu procedura stabilită de lege. În cazul în care legea nu prevede o procedură clară de eliberare din funcție, se aplică procedurile similare celor de numire în funcție.

Articolul 182. Raportul comisiei parlamentare de profil pe marginea propunerilor pentru numire în funcție publică

(1) Subiectul cu privire la numirea în funcție publică se examinează de către comisia permanentă de profil sau, după caz, și de alte comisii ale Parlamentului. Persoana în privința căreia se examinează subiectul de pe ordinea de zi este obligată să fie prezentă la ședința comisiei.

(2) Comisia permanentă de profil examinează propunerile pentru numirea în funcție publică a persoanei și întocmește un raport în care se constată corespunderea propunerilor cu cerințele Constituției Republicii Moldova sau ale legilor, precum și propune Parlamentului adoptarea unei hotărâri. Proiectul de hotărâre se elaborează de către comisia permanentă de profil și se prezintă anexat la raport.

(3) În cazul în care legea prevede, comisiile permanente prezintă corapoarte sau avize pe marginea propunerilor.

(4) În cazul organizării concursului pentru numire în funcție publică, rezultatele acestuia se prezintă Parlamentului.

Articolul 183. Examinarea de către Parlament a propunerilor de numire sau eliberare în/din funcții publice

(1) Examinarea în Parlament a subiectului privind numirea sau eliberarea în/din funcție a persoanelor începe cu prezentarea de către persoana sau reprezentantul organului colegial a propunerii respective. În cazul numirii a unui organ colegial, prezența acestuia în ședința Parlamentului este obligatorie.

(2) După prezentarea propunerii, deputații pot adresa întrebări raportorului sau persoanei invitate în privința căreia se examinează subiectul.

(3) Procedura continuă cu prezentarea raportului comisiei permanente de profil sau, după caz, a coraportului altei comisii permanente.

(4) Frațiunile parlamentare pot să își exprime poziția asupra propunerilor într-un interval de până la 7 minute.

(5) Parlamentul numește sau eliberează persoanele în/din funcții publice prin hotărâre adoptată cu votul majorității deputaților prezenți, dacă Constituția Republicii Moldova nu prevede o altă majoritate.

Articolul 184. Depunerea jurământului în fața Parlamentului

(1) În conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova sau ale altor legi, persoanele numite în funcții depun jurământul în fața Parlamentului.

(2) Procedura cu privire la depunerea jurământului se examinează în comisia permanentă de profil, care verifică respectarea cerințelor legale pentru numirea în funcția respectivă, concomitent cu pregătirea materialelor pentru numire.

(3) Textul jurământului tipărit pe o foaie cu antet a Parlamentului se depune și se semnează oficial în fața Parlamentului de către persoana numită în funcție.

Articolul 185. Termenele pentru ocuparea funcției vacante

(1) În cazul eliberării din funcție sau în alte cazuri care fac să devină funcția vacantă, persoana sau organul colegial responsabil de înaintarea candidaturii este obligat, în termen de 30 de zile sau în alt termen stabilit de lege, să prezinte Parlamentului propuneri privind ocuparea funcției vacante.

(2) În cazul în care competența de înaintare a candidaturii revine organelor de lucru ale Parlamentului, comisia permanentă de profil, în termen de 30 de zile, organizează concursul public pentru selectarea persoanei pentru numire în funcția publică vacantă.

(3) În privința propunerii privind ocuparea funcției vacante, Parlamentul decide în termen de 30 de zile de la data prezentării.

Capitolul X AUTONOMIA BUGETARĂ A PARLAMENTULUI ȘI A ALTOR AUTORITĂȚI

Articolul 186. Bugetul Secretariatului Parlamentului

(1) Conform Constituției Republicii Moldova, Parlamentul dispune de autonomie bugetară. Resursele financiare ale Parlamentului sunt prevăzute în bugetul Secretariatului Parlamentului.

(2) Bugetul Secretariatului Parlamentului se aprobă de către Parlament și reprezintă totalitatea veniturilor și cheltuielilor destinate realizării funcțiilor Parlamentului.

(3) Bugetul Secretariatului Parlamentului este parte componentă a bugetului de stat.

(4) Activitatea financiară a Secretariatului Parlamentului se stabilește în regulamentul acestuia.

(5) Secretarul general al Parlamentului este responsabil de organizarea procesului bugetar al Parlamentului și asigură gestionarea finanțelor publice și administrarea patrimoniului public conform principiilor bunei guvernări, cu informarea Biroului permanent.

Articolul 187. Bugetele autorităților bugetare independente/autonome

(1) Autoritățile/instituțiile publice independente/autonome elaborează proiectele de bugete conform Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.

(2) Autoritatea bugetară independentă/autonomă prezintă Parlamentului, după caz, obiecțiile la proiectul de buget aprobat de către Guvern, pentru soluționarea divergențelor.

(3) Bugetele acestora pentru anul viitor se prezintă spre informare comisiei parlamentare de profil, care își exprimă opinia asupra respectării prevederilor legale la elaborarea și aprobarea acestora corespunzător atribuțiilor.

(4) Comisia parlamentară de profil este în drept să solicite orice informații relevante examinării bugetelor autorităților/instituțiilor publice prevăzute la alin. (1) și să decidă asupra necesității de informare a Parlamentului privind rezultatele examinării acestora, până la examinarea proiectului legii anuale a bugetului de stat în lectura a doua. Orice obiecție și propunere la proiectul legii anuale a bugetului de stat se înaintează Guvernului spre avizare, în modul stabilit.

TITLUL III
CONTROLUL PARLAMENTAR
Capitolul XI
DISPOZIȚII COMUNE PRIVIND CONTROLUL PARLAMENTAR

Articolul 188. Controlul parlamentar

(1) Controlul parlamentar este o funcție de bază a Parlamentului, prin care legislativul supraveghează activitățile Guvernului și ale administrației publice privind realizarea politicii interne și externe a statului, precum și executarea legilor, pentru asigurarea procesului de securitate și dezvoltare a valorilor publice ale statului de drept.

(2) Scopurile principale ale controlului parlamentar se bazează pe principiul separării și echilibrului puterii în stat și constau în:

- a) asigurarea respectării Constituției Republicii Moldova și a executării legilor;
- b) asigurarea promovării și protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- c) întărirea legalității, securității naționale, apărării și a ordinii publice în stat;
- d) depistarea problemelor și atenționarea acestora în activitatea autorităților și instituțiilor de stat;
- e) ridicarea eficienței interacțiunii sistemului organelor de stat;
- f) combaterea corupției;
- g) studierea practicii de aplicare a legislației Republicii Moldova, elaborarea recomandărilor și direcțiilor prioritare de perfectare și eficacitate a acesteia.

(3) Realizarea funcției de control parlamentar nu substituie urmărirea penală și înfăptuirea justiției, activitatea autorităților și instituțiilor publice, a organelor centrale de specialitate ale statului, activitatea autorităților publice locale ce se realizează în limitele competenței lor constituționale și legale.

Articolul 189. Tipurile controlului parlamentar

(1) Controlul parlamentar se efectuează de către Parlament, Biroul permanent, fracțiunile parlamentare, comisiile parlamentare și deputați.

(2) Controlul parlamentar poate fi efectuat preventiv și posterior adoptării legilor, acțiunii sau inacțiunii organelor statului.

Articolul 190. Formele controlului parlamentar

Controlul parlamentar se efectuează prin intermediul:

- a) informării Parlamentului, întrebărilor, interpelărilor și petițiilor;
- b) supravegherii executării legilor;
- c) audierilor și rapoartelor;
- d) comisiilor de anchetă și comisiilor speciale;
- e) moțiunilor simple și moțiunilor de cenzură.

Capitolul XII
INFORMAREA PARLAMENTULUI, ÎNTREBĂRI,
INTERPELĂRI ȘI PETIȚII

Articolul 191. Procedura informării Parlamentului și a deputaților

(1) Parlamentul, organele de lucru ale acestuia și deputații pot solicita de la Guvern, autoritățile administrației publice centrale, autoritățile cu statut autonom, autoritățile administrației publice locale, inclusiv cele din UTA Găgăuzia, informații sau documente utile pentru desfășurarea activității.

(2) Autoritățile prevăzute la alin. (1) sunt obligate să prezinte informația și documentele solicitate în termen de 30 de zile.

(3) În cazul în care informațiile sau documentele solicitate se referă la secrete de stat, accesul la astfel de informații se asigură conform legii.

Articolul 192. Subiecții întrebărilor și interpelărilor

(1) Deputatul poate formula întrebări și interpelări Guvernului, miniștrilor, altor conducători ai organelor administrației publice, prin care să solicite răspuns oral, răspuns scris sau răspuns scris și oral.

(2) Întrebările pot fi formulate fie în scris, fie oral la sfârșitul ședinței plenare a Parlamentului.

(3) Interpelările se formulează doar în scris.

(4) Guvernul, miniștrii ori alți conducători ai organelor administrației publice sunt obligați să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați, în condițiile prevăzute de prezentul cod.

Articolul 193. Adresarea întrebărilor

(1) Întrebarea constă într-o cerere de a răspunde dacă un fapt este adevărat, dacă o informație este exactă, dacă Guvernul, autoritățile publice sau autoritatea autonomă are intenția de a lua o hotărâre într-o anumită problemă.

(2) În ședința plenară pot fi formulate două întrebări distincte.

(3) Întrebările adresate verbal se înregistrează de către Secretariatul Parlamentului, care remite destinatarilor extrasul stenogramei ședinței în care se consemnează întrebările deputaților.

Articolul 194. Răspunsurile la întrebări

(1) Adresând întrebarea, deputatul precizează cine urmează să prezinte răspunsul, forma răspunsului – scrisă sau orală.

(2) Răspunsul scris se prezintă în termen de 15 zile lucrătoare.

(3) Răspunsul oral se prezintă la ședința plenară următoare sau în cadrul orei Guvernului.

(4) Amânarea audierii răspunsului în plenul Parlamentului poate avea loc numai în cazurile temeinic justificate, când persoana vizată conform legislației sau autoritatea publică vizată nu poate fi prezentă, fapt despre care Președintele Parlamentului se anunță în scris, cu o zi înaintea ședinței plenare.

(5) Amânarea audierii răspunsului se extinde până la următoarea ședință plenară dedicată orei Guvernului.

(6) Deputatul care a formulat întrebarea este informat cu privire la amânarea audierii răspunsului.

(7) Dacă întrebările sunt adresate celor prezenți în sală, aceștia pot răspunde imediat sau, după caz, în termenul indicat la alin. (2).

(8) Dreptul la replică, precizare sau comentarii în urma prezentării răspunsului oral îl are doar autorul întrebării.

Articolul 195. Timpul rezervat întrebărilor

(1) Timpul rezervat pentru adresarea unei întrebări nu poate depăși două minute.

(2) Timpul pentru fiecare răspuns oral nu poate depăși 3 minute.

(3) Timpul pentru replică, precizări sau comentarii din partea autorului întrebării nu poate depăși un minut.

Articolul 196. Înaintarea și examinarea interpelărilor

(1) Interpelarea constă într-o cerere adresată Guvernului de către deputați sau fracțiunile parlamentare, prin care se solicită explicații asupra politicii Guvernului în problemele activității interne sau externe.

(2) Interpelările se formulează indicându-se obiectul acestora și, după caz, se anexează materialele necesare.

Articolul 197. Ora Guvernului

(1) În timpul sesiunilor ordinare, de regulă o dată pe lună, Biroul permanent stabilește o zi pentru desfășurarea dezbaterilor politice pe anumite subiecte ale politicii interne sau externe de interes public major, cu participarea prim-ministrului sau a unor miniștri.

(2) Dezbaterile politice se organizează la solicitarea fracțiunilor parlamentare din opoziție sau a majorității parlamentare.

(3) Solicitarea se înaintează Biroului permanent, în scris, de către una sau mai multe fracțiuni parlamentare, cu precizarea temei de dezbatere propuse.

(4) Prim-ministrul și miniștrii invitați au obligația de a participa personal la dezbaterile solicitate.

(5) Pentru desfășurarea dezbaterilor politice menționate la alin. (1), Parlamentul aprobă cadrul de dezbateri, la propunerea Biroului permanent.

Articolul 198. Petițiile adresate Parlamentului

(1) Persoanele fizice și juridice au dreptul de a se adresa Parlamentului, organelor de lucru și deputaților cu petiții ce țin de problemele securității naționale, de drepturile și interesele legitime ale unor grupuri largi de cetățeni, de executarea și aplicarea legilor ori care conțin propuneri privind modificări ale legislației.

(2) Petițiile în care sunt abordate oricare alte probleme decât cele menționate la alin. (1) se adresează organelor sau persoanelor oficiale de a căror competență nemijlocită ține soluționarea lor.

(3) Petițiile trebuie să conțină elementele obligatorii prevăzute de Codul administrativ nr. 116/2018.

(4) Petițiile anonime și cele depuse fără indicarea adresei poștale, cele fără sens, cu sens confuz, ilizibile și cele care conțin limbaj necenzurat sau ofensator nu se examinează.

Capitolul XIII EXECUTAREA LEGILOR

Articolul 199. Stabilirea modului de executare a legii

(1) Modul de intrare în vigoare și modul de executare a prevederilor actelor normative adoptate de Parlament se stabilesc, potrivit Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în dispozițiile finale și tranzitorii.

(2) Dispozițiile finale și tranzitorii trebuie să stabilească și să asigure, pe o perioada determinată, corelarea reglementărilor noi și a celor vechi, astfel încât punerea în aplicare a noului act normativ să decurgă și să evite retroactivitatea acestuia sau un conflict între normele succesive.

(3) Legea trebuie să stabilească un termen real de organizare a executării ei, astfel încât să asigure posibilitate autorităților administrației publice responsabile de implementarea legii să adopte/emită acte normative secundare, să stabilească proceduri și mecanisme, care să facă clar modul de aplicare a legii, precum și să le aducă la cunoștința publicului.

(4) Dispozițiile finale și tranzitorii cuprind obligația și termenul de prezentare a rapoartelor privind executarea legilor. În cazul în care termenul de prezentare a rapoartelor privind executarea legilor nu e stabilit, se consideră termenul de un an.

(5) Pentru asigurarea organizării executării legii și a respectării principiului stabilității normelor juridice, legile adoptate nu pot fi modificate până la intrarea lor în vigoare, de regulă, și nici mai devreme decât după expirarea a 6 luni de la data intrării lor în vigoare.

(6) În cazul apariției unei necesități generate de schimbarea relațiilor sociale care au dus la adoptarea actului normativ, precum și în cazul în care Guvernul decide argumentat propunerea de operare a unor astfel de modificări, Parlamentul modifică legile adoptate prin derogare de la alin. (5).

Articolul 200. Efectuarea controalelor și prezentarea rapoartelor privind executarea legilor

(1) Comisiile parlamentare, potrivit domeniului lor de competență, asistate de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, efectuează periodic controlul asupra executării legii de către organele și persoanele competente, precum și pentru a determina eficiența acțiunii legii.

(2) În urma controlului efectuat, comisia permanentă de profil prezintă, după caz, un raport Parlamentului și/sau recomandări Guvernului și/sau altor autorități publice.

Articolul 201. Explicarea legislației

(1) În vederea asigurării unității reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării, în temeiul art. 66 din Constituția Republicii Moldova, comisiile permanente ale Parlamentului, asistate de Direcția generală juridică, colaborează cu autoritățile administrației publice în vederea formării unei practici uniforme de aplicare a legilor.

(2) Comisiile permanente, în problemele ce țin de domeniul lor de activitate, pot fi consultate de autoritățile administrației publice în ceea ce privește unitatea reglementărilor și aplicarea uniformă a legilor. Drept urmare a examinării adresărilor, comisiile permanente emit avize consultative.

(3) Adresarea trebuie să fie întocmită în scris, să conțină clar articolul, alineatul, enunțul, sintagma sau cuvântul din textul actului normativ care reflectă neclarități în aplicare și necesită explicație. În conținutul adresării, autorul trebuie să invoce situația de fapt care a creat neclaritate la aplicarea prevederilor legale.

(4) În funcție de natura problemei specificate sau de complexitatea ei, adresarea poate fi examinată de mai multe comisii permanente. În acest caz, una dintre comisii este responsabilă de formularea avizului consultativ, iar celelalte prezintă poziția comisiei responsabile.

(5) Termenul de examinare a adresării este de 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării acesteia la Secretariatul Parlamentului.

(6) Comisia permanentă sesizată în fond solicită obligatoriu și opinia autorității de domeniul căreia ține aplicarea legii, cu excepția cazului în care adresarea a venit de la această autoritate. La decizia președintelui comisiei permanente sesizate în fond, pot fi solicitate și opiniile altor autorități publice.

(7) În cazul în care, în timpul dezbaterii, comisia ajunge la concluzia că prevederile legii expuse în adresare sunt neclare, iar printr-un aviz consultativ nu pot fi înlăturate problemele pentru viitor, aceasta inițiază procedura de interpretare oficială a legii sau de modificare a acesteia.

(8) După examinarea adresării, comisia adoptă avizul consultativ cu votul majorității membrilor acesteia.

(9) Avizul consultativ se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

(10) Avizul consultativ nu poate servi drept probă în instanțele de judecată.

Articolul 202. Evaluarea ex post privind implementarea legilor

(1) Evaluarea ex post privind implementarea actelor normative cuprinde analiza ex post juridică și analiza ex post de impact. Analiza ex post a actelor normative este efectuată de către comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, conform metodologiei de evaluare ex post, aprobată de Biroul permanent.

(2) Evaluarea ex post se efectuează în baza listei actelor normative supuse analizei ex post, aprobată de Biroul permanent.

Articolul 203. Evaluarea ex post juridică privind organizarea executării legii

(1) Evaluarea ex post juridică se efectuează de către Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, care verifică dacă au fost aprobate toate actele normative necesare pentru executarea și implementarea actelor normative, obstacolele de ordin juridic la aplicarea în practică a actelor normative, cazurile relevante în care normele actelor normative au făcut obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională.

(2) Evaluarea ex post juridică se efectuează, de regulă, la expirarea termenului de un an de la data intrării în vigoare a actului normativ respectiv, dacă în textul actului normativ Parlamentul nu a stabilit un alt termen pentru prezentarea raportului privind organizarea executării acestuia.

(3) Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului are dreptul să solicite toate informațiile și documentele necesare pentru efectuarea analizei ex post juridice, iar autoritățile publice sunt obligate să le prezinte.

(4) În rezultatul analizei ex post juridice, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului întocmește raportul juridic privind organizarea executării legii, care se transmite comisiei permanente de profil.

(5) În temeiul raportului Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, comisia permanentă de profil poate organiza audieri publice referitoare la activitatea desfășurată de organele administrației publice pentru organizarea executării și implementării actelor normative.

(6) Comisia permanentă de profil, în baza constatărilor din cadrul audierilor publice, poate adopta recomandări pentru Guvern și/sau autoritățile publice competente.

Articolul 204. Evaluarea ex post de impact asupra implementării legilor

(1) Evaluarea ex post de impact se efectuează de către comisia permanentă de profil, care evaluează eficiența actelor normative și în ce măsură scopul și obiectivele actelor normative au fost îndeplinite.

(2) Președintele comisiei permanente de profil desemnează consultantul responsabil de efectuarea analizei ex post de impact și de întocmirea raportului.

(3) Evaluarea ex post de impact se efectuează, de regulă, după expirarea termenului de 3 ani de la data intrării în vigoare a actului normativ respectiv, în baza Planului de evaluare ex post, aprobat de Biroul permanent. În cazul actelor normative adoptate în procedură de urgență sau în mod prioritar, ce trebuie să producă un efect imediat, dar care au generat efecte negative neprevăzute, analiza ex post de impact poate fi efectuată după expirarea termenului de un an de la intrarea în vigoare a actului normativ respectiv.

(4) Comisia permanentă de profil are dreptul să solicite toate informațiile și documentele necesare pentru efectuarea analizei ex post de impact, inclusiv rapoartele de monitorizare a actelor normative întocmite de ministere, iar autoritățile publice sunt obligate să le prezinte.

(5) În urma evaluării ex post de impact, comisia permanentă de profil întocmește și adoptă un raport ce cuprinde constatările comisiei și recomandările privind actele normative evaluate, pe care îl transmite Guvernului și/sau autorităților

publice competente, cu solicitarea de a răspunde în scris, în termen de două luni, la recomandările din raportul privind evaluarea ex post de impact și, după caz, să prezinte proiectul de lege necesar.

(6) Raportul comisiei permanente de profil și răspunsul Guvernului și/sau autorităților publice se transmit deputaților și, după caz, se prezintă în ședința plenară a Parlamentului.

(7) La decizia comisiei permanente de profil, raportul evaluării ex post de impact poate fi propus spre audiere plenului Parlamentului.

(8) Raportul comisiei permanente de profil și răspunsul Guvernului și/sau autorităților publice se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului. Comisia permanentă de profil monitorizează implementarea recomandărilor.

(9) Comisia permanentă de profil poate apela la serviciile experților independenți pentru efectuarea analizei ex post de impact și întocmirea rapoartelor. Experții independenți se remunerează din bugetul Parlamentului, care prevede inclusiv surse financiare necesare pentru efectuarea evaluării ex post.

Capitolul XIV

AUDIERI ȘI RAPOARTE

Secțiunea 1

Audieri parlamentare

Articolul 205. Audieri legislative, de supraveghere și de anchetă

(1) Audierea parlamentară este o modalitate de activitate a Parlamentului în cadrul căreia deputații, în ședință plenară sau în ședințele comisiilor parlamentare, audiază și dezbat subiecte actuale și importante pentru interesele societății, cu implicarea reprezentanților oficiali ai autorităților și instituțiilor publice, a experților, a specialiștilor, a societății civile și a altor părți interesate.

(2) Audierile parlamentare pot lua forma audierilor legislative, audierilor de supraveghere și audierilor de anchetă.

(3) Audierile legislative reprezintă proceduri de consultare a opiniei cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate cu privire la proiectele de acte normative examinate în Parlament.

(4) Audierile de supraveghere se organizează cu privire la activitatea Guvernului, a ministerelor, a altor autorități publice, în special la modul în care

acestea aplică legele, precum și la performanța funcționarilor publici în executarea responsabilităților profesionale.

(5) Audierile de anchetă investighează suspiciunile apărute cu privire la încălcarea legislației, la acțiunile ofensive sau de comportament inadecvat al autorităților publice în exercitarea funcției lor oficiale.

Articolul 206. Audieri în plenul Parlamentului

(1) În temeiul art. 66 lit. n) din Constituția Republicii Moldova, Parlamentul inițiază cercetarea și audierea oricăror subiecte care se referă la interesele societății.

(2) Audierile parlamentare în plenul Parlamentului se organizează și se desfășoară la propunerea Biroului permanent, a comisiilor permanente sau a fracțiunilor parlamentare.

(3) Data și cadrul de dezbateri a audierilor se stabilesc și se aduc la cunoștința Guvernului de către Parlament.

(4) Pe marginea problemelor discutate în cadrul audierilor parlamentare în plen, Parlamentul poate adopta hotărâri.

Articolul 207. Audieri în comisiile permanente

(1) În vederea realizării atribuțiilor, comisiile permanente pot efectua audieri legislative, de supraveghere și de anchetă în domeniile lor specifice de activitate.

(2) Normele ce se referă la efectuarea audierilor de către comisiile permanente pot fi detaliate în proceduri standard de operare, aprobate de Biroul permanent.

(3) La efectuarea audierilor de anchetă se aplică în mod corespunzător prevederile prezentului cod.

Articolul 208. Organizarea audierilor în comisiile permanente

(1) Președintele comisiei permanente poate desemna un deputat și un consultant responsabil de pregătirea și organizarea audierilor.

(2) Anunțul public cu privire la locul, data, ora și subiectul supus dezbaterii se dă publicității și se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului cu cel puțin 7 zile înainte de data desfășurării audierii. În circumstanțe excepționale, audierile

publice de supraveghere și audierile de anchetă pot avea loc cu un preaviz mai mic de 7 zile dacă comisia decide astfel.

(3) Membrii comisiei parlamentare sunt obligați să fie prezenți la audierile organizate de comisie. În cazul în care nu este întrunit cvorumul, președintele comisiei suspendă audierile și anunță ziua și ora de reluare a acestora.

(4) Secretariatul Parlamentului asigură suportul logistic necesar în vederea bunei desfășurări a audierilor.

Articolul 209. Audierea persoanelor invitate în comisiile permanente

(1) Membrii comisiei decid asupra persoanelor care vor fi audiate, inclusiv din cadrul grupurilor de interese pentru care subiectul în dezbateră are impact.

(2) Comisia, odată cu stabilirea listei persoanelor care vor fi audiate, le trimite acestora invitații oficiale. Invitațiile se expediază cu cel puțin 3 zile înainte de data ședinței, în cazul în care comisia nu decide altfel, și cuprinde informațiile de bază privind audierile, inclusiv scopul, subiectul, data, ora și locul desfășurării. Persoanele invitate sunt obligate să se prezinte în fața comisiei și să ofere orice informație și documente solicitate.

(3) Comisia permanentă de profil poate solicita oricărui participant să-și prezinte în scris punctul de vedere/opinia pe marginea subiectului supus dezbaterii. Informația scrisă trebuie să fie prezentată în prealabil, astfel încât toți membrii comisiei să aibă posibilitatea să o examineze înainte de începerea audierii.

(4) Dispozițiile prezentului cod referitoare la caracterul public al ședințelor, conducerea ședințelor comisiilor, încheierea proceselor-verbale, precum și la stenografierea ședințelor comisiilor parlamentare se aplică în mod corespunzător.

Articolul 210. Rapoartele comisiei asupra audierilor

(1) În urma audierilor, comisiile parlamentare aprobă rapoarte. Acestea cuprind sinteza problemelor dezbătute, propunerile acceptate și cele neacceptate de comisie, concluziile finale și, eventual, recomandările comisiei.

(2) Raportul audierii legislative și de supraveghere se dă publicității în termen de 10 zile după finalizarea audierilor și se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului. În cazul formulării recomandărilor, comisia expediază raportul, în termen de 10 zile, persoanelor sau autorităților vizate.

(3) În termen de 6 luni de la data finalizării audierilor de supraveghere, comisia permanentă de profil examinează implementarea recomandărilor formulate în raportul comisiei și, după caz, informează plenul Parlamentului. Deputatul și consultantul responsabili din comisie întocmesc tabelul de monitorizare privind implementarea recomandărilor, care se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

Secțiunea a 2-a

Rapoartele prezentate Parlamentului

Articolul 211. Rapoartele anuale ale autorităților publice

(1) Autoritățile publice, în conformitate cu cerințele și termenele prevăzute în legislația în vigoare și cu prevederile prezentului cod, prezintă Parlamentului rapoarte anuale de activitate și în alte domenii specifice de activitate.

(2) Autoritățile publice prezintă rapoarte Parlamentului după cum urmează:

a) Procuratura Generală – raportul anual privind activitatea Procuraturii în anul precedent, până la 31 martie;

b) Avocatul Poporului – raportul anual privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în decursul anului precedent, până la 15 martie;

c) Curtea de Conturi – prezintă rapoarte Parlamentului după cum urmează:

– raportul său anual de activitate – până la 1 mai;

– rapoartele auditorului asupra rapoartelor anuale ale Guvernului privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală – până la 1 iunie;

– raportul anual asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public – până la 15 septembrie.

d) Consiliul Audiovizualului – raportul anual privind desfășurarea activității, până la 1 martie;

e) Centrul Național Anticorupție – raportul anual privind desfășurarea activității, până la 31 martie;

f) Consiliul Concurenței – raportul anual privind desfășurarea activității, până la 1 iunie;

g) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică – raportul anual privind activitatea Agenției în anul precedent, până la 30 iunie;

h) Serviciul de Informații și Securitate – raportul anual privind desfășurarea activității, până la 1 iunie;

i) Comisia Electorală Centrală – raportul privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, până la 1 iunie;

k) Consiliul Superior al Magistraturii – raportul anual privind activitatea sa și activitatea sistemului judecătoresc, până la 1 februarie;

l) Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal – raportul

anual de activitate, până la data de 15 martie;

m) Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar – raportul de activitate al Fondului, în termen de 120 de zile de la sfârșitul anului calendaristic precedent;

n) Autoritatea Națională de Integritate – raportul anual de activitate al Autorității, până la martie;

o) Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității – raportul general privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, până la 15 martie;

p) Agentul guvernamental – raportul anual, până la 15 aprilie;

r) Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor – raportul anual de performanță, până la 15 martie.

(3) Rapoartele autorităților publice prezentate Parlamentului se examinează de către comisia permanentă de profil.

(4) Comisia permanentă de profil poate propune audierea raportului în plenul Parlamentului. Raportul comisiei permanente cu privire la activitatea autorității publice vizate se examinează concomitent cu audierea în plenul Parlamentului a raportului autorității respective.

(5) Pe marginea rapoartelor prezentate, Parlamentul poate adopta o hotărâre care să prevadă întreprinderea măsurilor necesare.

Articolul 212. Cerințe față de rapoartele prezentate Parlamentului

Rapoartele autorităților publice prezentate Parlamentului trebuie să conțină:

- a) denumirea, data și locul aprobării;
- b) prevederile legale în al căror temei au fost elaborate;
- c) informații privind activitățile autorității în realizarea atribuțiilor stabilite de legislația din domeniu;
- d) informații privind direcțiile prioritare de activitate ale autorității pentru anul următor;
- e) analiza materialelor examinate;
- f) împrejurările elucidate în procesul examinării materialelor;
- g) altă informație, după caz;
- h) concluzii și recomandări;
- i) semnătura funcționarului de demnitate publică care reprezintă autoritatea respectivă.

Capitolul XV

COMISII SPECIALE ȘI DE ANCHETĂ

Articolul 213. Comisiile speciale

(1) Comisiile speciale se constituie în baza hotărârii Parlamentului, la propunerea fracțiunilor parlamentare sau a Biroului permanent, pentru:

- a) elaborarea unor proiecte de acte normative complexe;
- b) investigarea și aprecierea unor anumite situații de ordin social și politic;
- c) efectuarea controlului parlamentar în anumite domenii;
- d) alte scopuri, indicate în hotărârea de înființare a comisiei respective.

(2) Odată cu constituirea unei comisii speciale, Parlamentul desemnează componența nominală a comisiei, președintele, vicepreședintele și secretarul comisiei, precum și termenul în care va fi depus raportul comisiei.

(3) Comisia specială se constituie și activează în baza prevederilor prezentului cod ce țin de constituirea și activitatea comisiilor permanente, care se aplică în mod corespunzător. Deciziile comisiei se iau cu votul majorității deputaților prezenți.

(4) Lucrările de consultanță și secretariat ale comisiei speciale sunt asigurate de Secretariatul Parlamentului, la solicitarea președintelui comisiei speciale. Delegarea funcționarilor publici sau a altor angajați în comisia specială se decide de către Președintele Parlamentului.

(5) Proiectele de acte normative elaborate de comisia specială se introduc în procedură legislativă în conformitate cu cerințele stabilite de prezentul cod. Comisia specială este comisia permanentă sesizată în fond.

(6) Comisia specială prezintă Parlamentului un raport.

(7) Pe marginea raportului comisiei speciale Parlamentul adoptă o hotărâre prin care dispune luarea anumitor măsuri.

(8) În cazul în care Parlamentul adoptă o hotărâre, se indică comisia permanentă de profil responsabilă de monitorizarea implementării dispozițiilor Parlamentului și a recomandărilor conținute în raportul comisiei speciale.

Articolul 214. Comisiile de anchetă

(1) Comisiile de anchetă se constituie de către Parlament în cazul în care este necesară investigarea unor evenimente sau acțiuni care produc efecte negative în societate.

(2) Obiect al anchetei poate constitui și o situație neordinară care se manifestă prin abuzuri și încălcări ale legii, în care sunt implicați demnitari publici sau înalți funcționari de stat, precum și cazurile în care au fost cauzate daune statului.

(3) Ancheta parlamentară are drept scop constatarea existenței sau inexistenței faptelor, însă fără a stabili răspunderea contravențională, materială, disciplinară sau penală a vreunei persoane.

(4) Ca urmare a rezultatelor anchetei, Parlamentul poate responsabiliza funcționarii și demnitarii publici și poate solicita autorităților competente luarea de măsuri conform legislației.

(5) În cazul în care, în urma examinării raportului comisiei de anchetă, Parlamentul constată încălcări ale legislației comise de unii demnitari publici aleși sau numiți de Parlament, acesta, în condițiile legii, poate decide/propune eliberarea/revocarea lor din funcții.

Articolul 215. Constituirea și activitatea comisiilor de anchetă

(1) La propunerea fracțiunilor parlamentare sau a Biroului permanent, Parlamentul poate hotărî înființarea unei comisii de anchetă, ținând cont de reprezentarea proporțională a fracțiunilor în Parlament.

(2) Hotărârea de constituire a comisiei de anchetă cuprinde obiectivul anchetei, componența numerică și nominală a acesteia, termenul în care va fi prezentat raportul comisiei, indicând comisia permanentă de profil responsabilă de monitorizarea implementării recomandărilor din raportul comisiei de anchetă după ce aceasta își va înceta activitatea. Președintele, vicepreședintele și secretarul comisiei se numesc de către Parlament la propunerea Biroului permanent sau a fracțiunilor parlamentare.

(3) Până la aprobarea componenței nominale a comisiei de anchetă, persoanele propuse în calitate de membri ai acesteia fac o declarație cu privire la lipsa conflictului dintre exercitarea atribuțiilor în cadrul comisiei și interesele lor personale. În cazul apariției sau aflării despre conflictul de interese după adoptarea hotărârii prin care deputatul a fost numit în calitate de membru al comisiei de anchetă, calitatea de membru a acestuia încetează de drept.

(4) Lucrările comisiei de anchetă sunt deliberative în prezența majorității membrilor săi. Nicio probă nu poate fi solicitată și niciun martor sau altă persoană nu poate fi citată sau audiată fără o decizie a comisiei de anchetă. Deciziile comisiei de anchetă se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(5) Lucrările de consultanță și secretariat ale comisiei de anchetă sunt asigurate de Secretariatul Parlamentului, la solicitarea președintelui comisiei de anchetă.

Articolul 216. Atribuțiile comisiilor de anchetă

(1) Comisia de anchetă citează ca martor orice persoană care dispune de informații referitoare la vreo faptă sau împrejurare de natură să servească la cercetarea cauzei.

(2) Persoanele care au primit citații sunt obligate să se prezinte în fața comisiei de anchetă. Audierile în fața comisiei ale persoanelor citate se fac numai în prezența majorității membrilor comisiei.

(3) La cererea comisiei de anchetă, orice persoană fizică sau juridică care cunoaște vreo probă sau deține vreun mijloc de probă este obligată să le prezinte comisiei.

(4) Neprezentarea nemotivată a persoanei invitate, precum și neprezentarea informației, a documentelor solicitate sau prezentarea informației sau a documentelor false se sancționează conform legislației.

(5) Dacă pentru elucidarea unor fapte sau împrejurări, în vederea stabilirii adevărului, este necesară antrenarea unor experți, comisia de anchetă dispune efectuarea de expertize.

(6) Președintele comisiei care realizează o anchetă urmează să informeze persoanele audiate cu privire la faptul că sunt obligate, conform legii, să spună adevărul, să nu tăinuiască nicio informație pe care o cunosc și că pot purta răspundere pentru declarații false.

(7) Persoanele audiate fac în ședința comisiei o declarație cu privire la obligația de a spune adevărul și că nu vor tăinui nimic din ceea ce știu, fapt ce se consemnează în procesul-verbal al ședinței comisiei de anchetă.

(8) Pe parcursul investigațiilor, comisia poate solicita accesul la informații secrete, conform legislației în vigoare.

(9) Cheltuielile necesare pentru efectuarea unei expertize și întreprinderea unor alte activități procedurale ce țin de activitatea comisiei se aprobă de către Biroul permanent, la cererea președintelui comisiei de anchetă.

(10) Comisia de anchetă nu poate susține ancheta acțiunilor sau activităților care formează subiectul unei urmăriri penale în condițiile legii sau sunt pe listele cauzelor examinate în instanțele judecătorești. În cazul în care comisia de anchetă identifică elementele unei infracțiuni drept urmare a investigațiilor efectuate, materialele respective se transmit imediat organelor relevante pentru pornirea unei anchete penale.

Articolul 217. Limitarea activităților comisiilor de anchetă

(1) Nu pot fi citați în cadrul anchetei judecătorești, procurorii și ofițerii de investigații și urmărire penală, avocații și avocații stagieri pentru prezentarea informațiilor care ar putea prejudicia corectitudinea judecării cauzelor și/sau confidențialitatea urmăririi penale.

(2) Comisia de anchetă nu poate da indicații procuraturii privind necesitatea efectuării unor acțiuni procesuale.

(3) Concluziile comisiei de anchetă nu afectează principiul prezumției nevinovăției.

Articolul 218. Termenul unei anchete și raportul comisiei de anchetă

(1) Activitatea unei comisii de anchetă se finalizează în termenele prevăzute de hotărârea de instituire sau după întocmirea raportului asupra anchetei derulate și prezentarea în plenul Parlamentului. Dacă la expirarea termenului stabilit comisia nu a prezentat un raport Parlamentului și nu a solicitat prelungirea termenului, cazul se consideră clasat.

(2) Comisia de anchetă aprobă raportul cu votul majorității membrilor săi. În cazul existenței unor opinii separate, acestea se anexează la raportul comisiei.

(3) Raportul comisiei de anchetă conține constatările anchetei, concluziile și recomandările comisiei, pentru prevenirea unor situații similare celor care au făcut obiectul anchetei. Constatările, concluziile și recomandările cuprinse în raportul comisiei de anchetă nu sunt norme de drept.

(4) Raportul comisiei de anchetă se dezbate de către Parlament în termen de 15 zile de la data prezentării acestuia.

(5) Parlamentul ia act de raportul comisiei, prin aprobarea unei hotărâri, care poate conține și propuneri de întreprindere a unor măsuri necesare ca rezultat al cazului anchetat.

(6) Hotărârea Parlamentului și raportul comisiei se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului și se expediază persoanelor sau autorităților vizate în termen de 3 zile de la data adoptării hotărârii.

(7) Autoritățile vizate de Parlament în legătură cu ancheta efectuată sunt obligate să identifice soluții argumentate și să întreprindă măsurile necesare pentru stoparea încălcărilor, înlăturarea consecințelor și recuperarea pagubelor, fapt despre care informează Parlamentul în termen de 30 de zile de la data adoptării soluției. Informația se publică pe site-ul web oficial al Parlamentului.

Capitolul XVI

MOȚIUNI SIMPLE ȘI MOȚIUNI DE CENZURĂ

Articolul 219. Dispoziții comune cu privire la moțiuni

(1) Moțiunea exprimă poziția Parlamentului într-o anumită problemă de politică internă sau externă a Guvernului.

(2) Moțiunea poate fi simplă sau de cenzură.

(3) Moțiunea simplă și cea de cenzură trebuie să cuprindă motivarea și dispozitivul.

(4) Moțiunea se depune la președintele ședinței, în plenul Parlamentului, cu excepția cazului în care moțiunea de cenzură se depune ca rezultat al angajării răspunderii Guvernului.

(5) Un deputat nu poate semna concomitent mai multe moțiuni cu referire la același subiect.

(6) Deputatul poate să-și retragă semnătura de pe moțiune până la începerea dezbaterilor. Despre retragerea semnăturii deputatul îl informează pe președintele ședinței.

(7) După lansarea dezbaterii cu privire la o moțiune, deputații care au inițiat moțiunea nu o mai pot retrage, iar dezbaterile se încheie cu punerea la vot a moțiunii de către președintele ședinței.

Articolul 220. Moțiunea simplă

(1) Moțiunea simplă exprimă poziția Parlamentului într-o anumită problemă de politică internă sau externă ori, după caz, într-o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări.

(2) Moțiunea simplă poate fi inițiată de cel puțin 15 deputați.

(3) Moțiunea simplă se înaintează Guvernului, nu are caracter personal și nu poate fi înaintată împotriva unui ministru.

(4) Moțiunea simplă al cărei obiect ține de o moțiune de cenzură nu poate fi înaintată.

Articolul 221. Moțiunea de cenzură

(1) Moțiunea de cenzură exprimă retragerea încrederii acordate Guvernului la investitură.

(2) Moțiunea de cenzură poate fi inițiată de cel puțin 26 de deputați.

Articolul 222. Admisibilitatea moțiunii

(1) Președintele Parlamentului, consultat de Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, verifică dacă moțiunea întrunește toate condițiile stabilite de prezentul cod, după care dispune remiterea acesteia Guvernului și distribuirea către deputați, ulterior o prezintă Biroului permanent pentru stabilirea datei dezbaterilor.

(2) În cazul în care moțiunea nu întrunește toate condițiile stabilite de prezentul cod, Președintele Parlamentului o restituie autorilor fără examinare.

Articolul 223. Dezbaterea moțiunii

(1) Dezbaterea moțiunii se efectuează la data stabilită de Biroul permanent, în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii, dacă Parlamentul nu hotărăște altfel.

(2) Dezbaterea moțiunii se efectuează în prezența majorității deputaților aleși. Absența cvorumului la ședința destinată dezbaterii moțiunii are ca efect respingerea acesteia.

(3) La dezbaterea moțiunii, Parlamentul stabilește cadrul de dezbateri, conform propunerii înaintate de Biroul permanent.

(4) Comisia responsabilă de avizarea moțiunii simple prezintă plenului Parlamentului avizul său asupra acesteia.

(5) După prezentarea avizului comisiei, asupra moțiunii se pronunță fracțiunile parlamentare.

(6) Guvernul dispune de dreptul la cuvântul de încheiere în cadrul dezbaterilor asupra moțiunii.

(7) Moțiunea simplă se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(8) Moțiunea de cenzură se adoptă cu votul majorității deputaților aleși.

Articolul 224. Efectele deciziei asupra moțiunii

(1) În cazul în care moțiunea asupra activității Guvernului este respinsă, deputații care au semnat-o nu pot iniția, în cadrul aceleiași sesiuni, o nouă moțiune la același subiect.

(2) În cadrul unei sesiuni, Parlamentul nu poate examina mai mult de o moțiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit art. 106¹ din Constituția Republicii Moldova.

(3) În cazul adoptării moțiunii de cenzură, Prim-ministrul prezintă, în termen de 3 zile, Președintelui Republicii Moldova demisia Guvernului.

(4) Moțiunile adoptate de Parlament se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Partea I, și sunt obligatorii pentru Guvern și alte autorități vizate.

TITLUL IV RELAȚIILE INTERNAȚIONALE ALE PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

Capitolul XVII RELAȚIILE INTERNAȚIONALE ALE PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 225. Relațiile internaționale ale Parlamentului

(1) Parlamentul, în scopul realizării funcției de reprezentare, poate constitui structuri interparlamentare, poate deveni membru al organizațiilor internaționale și regionale, poate încheia tratate interparlamentare ale Parlamentului cu organizațiile internaționale și regionale, poate semna acorduri și memorandumuri de cooperare bilaterală și multilaterală.

(2) Inițierea, negocierea și încheierea tratatelor interparlamentare ale Parlamentului se realizează de către Președintele Parlamentului din oficiu sau de către o delegație parlamentară propusă de Președintele Parlamentului sau de Biroul permanent, aprobate de Parlament.

(3) Denunțarea tratatelor interparlamentare la care Parlamentul Republicii Moldova este parte se inițiază de către Președintele Parlamentului din oficiu sau de către Biroul permanent, prin aprobarea hotărârii de Parlament.

Articolul 226. Relațiile interparlamentare

(1) Parlamentul este reprezentat în cadrul relațiilor interparlamentare de către delegațiile parlamentare.

(2) Din delegațiile Parlamentului fac parte delegațiile parlamentare permanente, delegațiile parlamentare ad-hoc, delegațiile formate din membri ai grupurilor parlamentare de prietenie și delegațiile Secretariatului Parlamentului.

(3) Delegațiile parlamentare sunt conduse de Președintele Parlamentului sau, la propunerea acestuia, de către unul dintre vicepreședinți, președintele/șeful delegației parlamentare permanente, președintele grupului parlamentar de prietenie.

(4) Subdiviziunile Secretariatului Parlamentului oferă asistența necesară pentru desfășurarea activității delegațiilor parlamentare conform domeniilor de competență.

Articolul 227. Relațiile Parlamentului cu Uniunea Europeană

(1) Parlamentul are un rol important în cooperarea și asigurarea relațiilor cu Parlamentul European și cu instituțiile acestuia, precum și cu parlamentele statelor europene în domeniul integrării europene.

(2) Proiectele de rezoluții și declarații în domeniul integrării europene ce urmează a fi adoptate în cadrul reuniunilor interparlamentare, al vizitelor de nivel înalt și al altor evenimente semnificative se discută în prealabil în cadrul comisiei permanente de profil a Parlamentului, care, ulterior, este informată cu privire la rezultatele acestor reuniuni și la documentele adoptate.

Articolul 228. Atribuțiile Parlamentului în procesul de integrare europeană

(1) Parlamentul, în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod, are următoarele atribuții în procesul de integrare europeană:

- a) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului privind integrarea europeană a Republicii Moldova;
- b) adoptă cadrul legislativ necesar pentru îndeplinirea criteriilor de aderare la Uniunea Europeană;
- c) monitorizează negocierile dintre Guvern și Uniunea Europeană, precum și cu instituțiile acesteia prin intermediul comisiei permanente de profil;
- d) contribuie la procesul de integrare europeană a țării prin exercitarea atribuțiilor ce îi revin în virtutea calității sale de organ reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și de unică autoritate legislativă a statului.

(2) Comisia permanentă de profil poate emite avize consultative pentru definitivarea pozițiilor naționale în domeniul politicii externe. În cazul în care Guvernul susține o altă poziție decât cea exprimată în avize, acesta motivează poziția sa, informând comisia permanentă de profil.

(3) Evaluarea concordanței legislației naționale cu legislația Uniunii Europene se efectuează de către comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului în cadrul activității de legiferare, în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale altor legi.

Articolul 229. Atribuțiile comisiei permanente de profil în domeniul integrării europene

Comisia permanentă de profil are următoarele atribuții în domeniul integrării europene:

- a) înaintează propuneri pentru elaborarea Programului legislativ în domeniul integrării europene;
- b) examinează proiectele de acte normative cu relevanță UE în vederea emiterii rapoartelor sau corapoartelor;
- c) monitorizează prezentarea și examinarea în Parlament a proiectelor de acte normative menite să asigure armonizarea legislației naționale cu cea a Uniunii Europene, conform angajamentelor asumate și planurilor de acțiuni referitoare la integrarea europeană;
- d) deține un rol important în reprezentarea Parlamentului în exterior, în cooperarea și asigurarea relațiilor cu Parlamentul European, cu parlamentele statelor europene și cu organismele interparlamentare în probleme de integrare europeană;
- e) se poate pronunța prin aviz asupra oportunității inițierii negocierilor și semnării tratatelor și a altor acte cu Uniunea Europeană, întocmește și prezintă plenului Parlamentului rapoarte la proiecte de legi privind ratificarea, acceptarea, aprobarea sau aderarea Republicii Moldova la aceste tratate;
- f) este în drept să monitorizeze negocierile dintre Guvern, pe de o parte, și Uniunea Europeană și instituțiile acesteia, pe de altă parte;

g) asigură, atât prin implicare directă, cât și prin facilitarea implicării altor comisii permanente, controlul parlamentar corespunzător asupra politicii externe și de integrare europeană promovate de Guvern și asupra implementării legislației cu relevanță europeană;

h) facilitează procesul de consultare publică a proiectelor de acte normative cu relevanță UE și dispune plasarea sintezei recomandărilor primite în cadrul consultării publice pe site-ul web oficial al Parlamentului;

k) este în drept să monitorizeze activitatea delegațiilor parlamentare în cadrul forurilor parlamentare europene;

l) urmărește respectarea interesului național în relațiile dintre Guvern și instituțiile și statele membre ale Uniunii Europene prin exercitarea controlului parlamentar;

m) asigură coordonarea, în cadrul Parlamentului, a liniilor directoare privind problemele de nivel regional și internațional, armonizate cu poziția Uniunii Europene.

Articolul 230. Relațiile comisiei permanente de profil în domeniul integrării europene cu alte comisii parlamentare

(1) În cazul în care nu este sesizată în fond pentru a se pronunța asupra unui proiect de act normativ cu relevanță UE, comisia permanentă de profil în domeniul integrării europene se desemnează în calitate de coraportor. Comisia sesizată în fond ia în considerare opinia formulată în raportul comisiei permanente de profil în domeniul integrării europene.

(2) În vederea exercitării controlului parlamentar, comisia permanentă de profil în domeniul integrării europene poate iniția, independent sau împreună cu oricare altă comisie parlamentară, anchete și audieri privind activitățile desfășurate de organele administrației publice ce țin de procesul de integrare europeană a Republicii Moldova.

Capitolul XVIII DELEGAȚIILE PARLAMENTARE

Articolul 231. Delegațiile parlamentare permanente

(1) Delegațiile parlamentare permanente se constituie la începutul fiecărei legislaturi. Modul de constituire și cerințele privind activitatea delegațiilor parlamentare permanente sunt stabilite de către Biroul permanent, luându-se în considerare actele constitutive ale organizațiilor parlamentare internaționale și regionale la care Parlamentul Republicii Moldova este membru.

(2) Delegațiile parlamentare permanente se constituie în urma consultării fracțiunilor parlamentare, ținându-se cont de principiul reprezentării proporționale și al asigurării funcționalității acestora și, după caz, al egalității de gen.

(3) Denumirea și componența delegațiilor parlamentare permanente se aprobă prin hotărâre a Biroului permanent.

(4) Agenda activităților privind cooperarea externă a Parlamentului se elaborează de către Secretariatul Parlamentului, ținându-se cont de propunerile fracțiunilor parlamentare, ale comisiilor permanente, ale deputaților și de agendele organizațiilor parlamentare internaționale și regionale la care Parlamentul Republicii Moldova este membru.

Articolul 232. Delegațiile parlamentare ad-hoc

(1) În cazul inițiativelor de stabilire, menținere și consolidare a relațiilor de cooperare cu alte parlamente, precum și în cazul efectuării vizitelor de studii și a stagiilor în vederea preluării bunelor practici și realizării schimbului de experiență, inclusiv la organizațiile parlamentare internaționale și regionale, se constituie delegații parlamentare ad-hoc.

(2) Componența delegațiilor parlamentare ad-hoc se aprobă de către Președintele Parlamentului după consultarea fracțiunilor parlamentare.

(3) Delegațiile constituite pe linia Secretariatului Parlamentului se aprobă de către Președintele Parlamentului sau secretarul general al Parlamentului.

Articolul 233. Grupurile parlamentare de prietenie

(1) Pentru menținerea și dezvoltarea relațiilor interparlamentare, Parlamentul poate forma grupuri parlamentare de prietenie.

(2) Deputatul poate face parte din unul sau din mai multe grupuri parlamentare de prietenie, în funcție de opțiunile personale și de decizia fracțiunii pe care o reprezintă.

(3) La propunerea fracțiunii parlamentare, Biroul permanent propune Parlamentului aprobarea componenței numerice, nominale și conducerea grupurilor parlamentare de prietenie.

(4) Delegarea reprezentanților grupurilor parlamentare de prietenie în vizitele în afara țării se dispune de către Președintele Parlamentului după consultarea președinților grupurilor parlamentare de prietenie.

Articolul 234. Activitatea externă a comisiilor parlamentare

(1) În cadrul punerii în aplicare a tratatelor interparlamentare, al stabilirii relațiilor de cooperare cu comisiile de profil din alte parlamente sau în alte scopuri, Parlamentul, la propunerea Biroului permanent, aprobă activitățile externe ale comisiilor parlamentare.

(2) Activitatea comisiilor parlamentare pe dimensiunea externă este asigurată de secretariatele comisiilor.

(3) Comisiile parlamentare informează Parlamentul cu privire la rezultatele activităților externe.

Articolul 235. Delegațiile externe la Parlament

(1) Parlamentul este notificat cu cel puțin 3 săptămâni înainte de desfășurarea vizitei unei delegații din alt stat sau din partea unei organizații internaționale sau regionale în Republica Moldova.

(2) Secretariatul Parlamentului asigură informarea conducerii Parlamentului și a deputaților în Parlament cu privire la scopul vizitei delegației externe.

Articolul 236. Participarea delegațiilor străine la ședințele în plen

(1) În cazul participării delegațiilor străine la ședințele în plen, președintele ședinței îi prezintă pe membrii delegației și aduce la cunoștința plenului Parlamentului scopul vizitei acestora în Republica Moldova.

(2) Președinții parlamentelor străine, șefii de stat și de guvern, președinții organizațiilor parlamentare internaționale și regionale sau alți oficiali străini de rang înalt pot ține un discurs la tribuna centrală în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

(3) La inițiativa Președintelui Parlamentului, a comisiei permanente de profil, a unei fracțiuni parlamentare sau a unui grup din cel puțin 5 deputați, Parlamentul poate adopta o rezoluție privind rezultatele vizitei delegației străine.

TITLUL V SECRETARIATUL PARLAMENTULUI

Articolul 237. Secretariatul Parlamentului

(1) Secretariatul Parlamentului asigură asistența organizatorică, documentară, juridică, informațională și tehnică pentru activitatea Parlamentului, pentru organele de lucru ale Parlamentului, pentru deputații în Parlament în vederea exercitării prerogativelor stabilite de Constituția Republicii Moldova, de prezentul cod și de alte acte normative.

(2) Secretariatul Parlamentului își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezentul cod, cu alte acte normative, cu hotărârile Biroului permanent și cu Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Secretariatului Parlamentului.

(3) Secretariatul Parlamentului este persoană juridică de drept public, dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova și denumirea sa, precum și de cont trezorerial.

(4) Secretariatul Parlamentului își are sediul în clădirea Parlamentului.

Articolul 238. Structura Secretariatului Parlamentului

(1) Secretariatul Parlamentului este constituit din conducerea Secretariatului, cabinetele persoanelor cu funcții de demnitate publică, secretariatele comisiilor permanente, direcții generale, direcții, secții și servicii.

(2) Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Secretariatului Parlamentului, structura organizatorică și efectivul-limită ale Secretariatului Parlamentului, precum și condițiile de asigurare socială și materială a angajaților acestuia se aprobă de Biroul permanent al Parlamentului, la propunerea secretarului general al Parlamentului, după consultarea prealabilă a Președintelui Parlamentului.

(3) Statul de personal al Secretariatului Parlamentului se aprobă de către Președintele Parlamentului, la propunerea secretarului general al Parlamentului.

Articolul 239. Conducerea Secretariatului Parlamentului

(1) Secretariatul este condus de către secretarul general al Parlamentului. Secretarul general deține funcție de demnitate publică și este numit în funcție de către Președintele Parlamentului, cu consultarea prealabilă a Biroului permanent și cu avizul Comisiei juridice, pentru numiri și imunități.

(2) În activitatea sa, secretarul general este asistat de către secretarul general adjunct, care are statut de funcționar public de conducere de nivel superior. Încheierea, modificarea, suspendarea și încetarea raporturilor de serviciu ale acestuia se realizează de către secretarul general în condițiile legii.

Articolul 240. Atribuțiile de bază ale Secretariatului Parlamentului

În scopul realizării de către Parlament a prerogativelor sale, Secretariatul Parlamentului îndeplinește următoarele atribuții de bază:

- a) asigurarea asistenței de specialitate și juridică în procesul de examinare a proiectelor de acte normative;
- b) organizarea și documentarea ședințelor plenare și ale organelor de lucru ale Parlamentului;
- c) asigurarea procesului de adoptare și postadoptare a actelor normative;
- d) organizarea și documentarea formelor de control parlamentar;
- e) asigurarea asistenței de specialitate și documentare în realizarea controlului asupra executării legilor;
- f) asigurarea asistenței de specialitate în dezvoltarea relațiilor parlamentare de prietenie și cooperare externă;
- g) asigurarea reprezentării Parlamentului și a Secretariatului în raporturile cu alte autorități publice și instituții ale statului;
- h) coordonarea asistenței externe acordate Parlamentului și Secretariatului din partea partenerilor de dezvoltare;
- i) asigurarea transparenței procesului legislativ și organizarea procesului de comunicare între Parlament și societatea civilă;
- j) informarea opiniei publice cu privire la activitatea Parlamentului, a organelor de lucru ale acestuia și a Secretariatului;
- k) asigurarea realizării dreptului cetățenilor la petiționare;
- l) gestionarea documentelor și asigurarea lucrărilor de secretariat;
- m) gestionarea resurselor umane și implementarea politicilor de personal;
- n) gestionarea resurselor bugetare și realizarea activității financiar-contabile;
- o) asigurarea transparenței și eficienței achizițiilor publice;
- p) asigurarea ceremonialului parlamentar și a asistenței lingvistice în activitatea parlamentară;
- q) gestionarea resurselor informaționale și a tehnologiei informației;
- r) gestionarea patrimoniului și a bunurilor, asigurarea cu servicii de transport, logistică, deservire alimentară și servicii auxiliare, necesare activității Parlamentului și a Secretariatului;
- s) exercitarea auditului și controlului intern managerial;
- t) exercitarea altor atribuții stabilite de Parlament și Biroul permanent.

TITLUL VI

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 241. Intrarea în vigoare

(1) Presentul cod intră în vigoare la data de 1 septembrie 2026, cu excepția art. 18 care în vigoare la data constituirii legale a noii legislaturi a Parlamentului.

(2) La data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului.

Articolul 242. Continuarea examinării proiectelor de acte normative

Proiectele de acte normative examinate conform procedurii prevăzute de Regulamentul Parlamentului abrogat se vor examina în continuare în Parlament conform cerințelor prezentului cod, de la faza la care au rămas.

Articolul 243. Aducerea legislației în conformitate cu prezenta lege

(1) Guvernul, în termen de 2 luni de la data publicării prezentului cod, va înainta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

(2) Secretarul general al Parlamentului va asigura elaborarea și/sau modificarea actelor administrative ce țin de activitatea Parlamentului.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Codului cu privire la organizarea și funcționarea
Parlamentului

<p>1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ</p>
<p>Proiectul Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului a fost elaborat pe parcursul mai multor legislaturi, începând cu anul 2016. Prin decizia Președintelui Parlamentului nr. DGDPC-1 nr. 4 din 14.03.2022 a fost creat Grupul de lucru pentru elaborarea proiectului Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului, format din membri ai comisiilor permanente, funcționari ai Direcției generale juridice și ai altor subdiviziuni ale Secretariatului Parlamentului, punându-se în sarcina acestora analiza legislației și a bunelor practici internaționale în domeniul dreptului parlamentar.</p> <p>Varianta înaintată a proiectului Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului a fost definitivată de un grup de deputați în Parlament, semnatori ai prezentului proiect.</p>
<p>2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ</p>
<p>2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ</p>
<p>Proiectul a fost elaborat în temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și al art. 47 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996.</p> <p>Elaborarea proiectului Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului a fost determinată de necesitatea asigurării previzibilității și transparenței procesului legislativ, implementării standardelor europene în materie de fundamentare a legislației și exercitare a controlului parlamentar, consolidării procedurii legislative, înlăturării lacunelor și neconcordanțelor din practica legislativă, precum și de necesitatea reglementării raporturilor juridice dintre Parlament și alți subiecți de drept.</p> <p>Totodată, proiectul este elaborat în vederea îndeplinirii recomandărilor Comisiei Europene formulate în Rapoartele de extindere. Adoptarea Codului reprezintă o acțiune normativă de aliniere la acquis-ul Uniunii Europene, fiind prevăzută la pct. 1 din Capitolul I al Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029 și în Programul legislativ al Parlamentului pentru anul 2026, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 23/2026.</p>
<p>2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative</p>
<p>În prezent, procesul legislativ din Republica Moldova este reglementat de normele Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797 din 2 aprilie 1996. De-a lungul timpului, acest act a fost modificat în repetate rânduri, iar unele dintre normele juridice reglementate de Regulamentul Parlamentului au</p>

constituit obiect al controlului de constituționalitate. În acest context, în baza hotărârilor și adreselor Curții Constituționale relevante, au fost analizate prevederile în vigoare care, în practică, generează confuzii la aplicare. De asemenea, au fost studiate cele mai bune practici internaționale și oportunitatea transpunerii acestora în legislația Republicii Moldova, în special în ceea ce privește procedura legislativă, organizarea și funcționarea Parlamentului.

Prin proiect se propune, în raport cu Regulamentul actual, conturarea mai explicită a funcțiilor de bază ale Parlamentului, în calitate de organ reprezentativ suprem al poporului și unică autoritate legislativă a statului, și anume a funcțiilor de legiferare, de reprezentare, de control parlamentar și de organizare internă. Totodată, proiectul consacră instituția autonomiei parlamentare, ce vizează atât autonomia regulamentară, cât și autonomia financiară.

Un alt aspect reglementat de proiectul de cod vizează descurajarea traseismului politic, neadmiterea schimbării configurației politice a Parlamentului pe parcursul legislaturii și interzicerea constituirii facțiunilor parlamentare ale partidelor politice care nu au acces în parlament în rezultatul scrutinului electoral, precum și ale celor interzise sau declarate neconstituționale.

De asemenea, proiectul propune reglementarea mai clară a echilibrului funcțional între organele de lucru ale Parlamentului, prin stabilirea unei repartizări echilibrate a atribuțiilor între Biroul permanent, comisiile permanente și plenul Parlamentului. În acest sens, activitățile organizatorice vor reveni în principal Biroului permanent, iar activitățile funcționale – comisiilor permanente și plenului. Astfel, se urmărește ca examinarea proiectelor de acte normative să fie orientată pe dezbateri profesionale și tematice, în timp ce declarațiile strict politice, ce nu țin de obiectul proiectelor și contravin prevederilor regulamentare, să fie susținute în sala pentru conferințe de presă a Parlamentului, asigurându-se o interacțiune directă cu reprezentanții mass-media.

Proiectul Codului reglementează mai detaliat inclusiv rolul Parlamentului în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova. În acest sens, în vederea asigurării unui mecanism eficient de cooperare între Parlament și Guvern, se prevede ca programul anual de armonizare a legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene să fie inclus în programul legislativ al Parlamentului pentru anul următor.

Totodată, în contextul delegării către Biroul permanent a mai multor atribuții organizatorice, noile reglementări stabilesc repere orientative pentru desfășurarea dezbaterilor într-un cadru organizat și previzibil, având în vedere agenda parlamentară complexă planificată pentru anul 2026. Astfel, conform Programului legislativ al Parlamentului pentru anul 2026, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 23/2026, pe parcursul anului curent urmează să fie examinate 313 proiecte de acte normative aferente Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029, precum și alte proiecte de acte normative. Programul legislativ mai prevede ratificarea a 18 tratate internaționale, elaborarea și examinarea a 12 proiecte de acte normative

pentru executarea hotărârilor și adreselor Curții Constituționale, precum și audierea în Parlament a 46 de rapoarte ale autorităților și instituțiilor publice.

În aceste condiții, asigurarea implementării programului planificat ar fi dificil de realizat fără stabilirea unui cadru procedural clar, coerent și eficient de organizare a dezbaterilor în plen, astfel încât să fie asigurată exercitarea deplină a drepturilor deputaților, în concordanță cu practica parlamentară internațională.

De asemenea, deși prevederile Regulamentului actual au fost modificate de mai multe ori, un șir de instituții importante nu beneficiază de o reglementare adecvată. Proiectul Codului sistematizează normele juridice privind regulile și procedurile parlamentare într-un sistem unitar, pentru a facilita utilizarea și aplicarea lor uniformă. Aceste reglementări vizează, în principal, raporturile Parlamentului cu Guvernul și cu autoritățile autonome instituite de Parlament, exercitarea funcției de control parlamentar asupra executării legilor, rolul opoziției parlamentare, instituția angajării răspunderii Guvernului în fața Parlamentului, precum și alte mecanisme menite să modernizeze și să consolideze procesul legislativ.

În final, proiectul urmărește să asigure o organizare mai eficientă a activității Parlamentului, să consolideze pluralismul de opinii, stabilitatea raporturilor juridice și să contribuie la creșterea nivelului de încredere al cetățenilor în Parlament.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Proiectul înaintat reglementează un spectru larg de elemente noi, sistematizate succint după cum urmează.

Sediul și proceduri de ceremonial

Proiectul stabilește expres prevederi referitoare la sediul Parlamentului, stabilește cazurile de schimbare temporară a acestuia, locul desfășurării ședințelor Parlamentului, limba de lucru în Parlament și modul de utilizare a simbolurilor de stat. Un element nou îl constituie stabilirea expresă a sărbătorii „Ziua Parlamentului” – pentru data de 23 mai.

Constituirea Parlamentului

Conform proiectului, ședința de constituire a noului Parlament se organizează în cadrul unei sesiuni speciale convocate de Președintele Republicii, care se încheie cu formarea organelor de lucru ale Parlamentului.

De asemenea, proiectul introduce instituția depunerii jurământului, ca element de legitimare a momentului începerii efective a exercitării mandatului de deputat, precum și de responsabilizare a acestuia față de poporul pe care îl reprezintă.

Refuzul de a depune jurământul se constată de către președintele ședinței și se aduce la cunoștința publică. De asemenea, sunt reglementate situațiile referitoare la depunerea jurământului de către deputatul care nu a fost prezent la ședința de constituire, precum și de către deputatul al cărui mandat este validat ulterior, aceștia urmând să depună jurământul la prima ședință plenară la care participă, după validarea mandatului, potrivit aceleiași proceduri.

Majoritatea și opoziția parlamentară

Proiectul definește majoritate parlamentară drept fracțiunea sau coaliția fracțiunilor, anunțată prin declarație, care cuprinde mai mult de jumătate din deputații aleși. În cazul în care majoritatea parlamentară se formează prin coaliție de fracțiuni, acestea au dreptul să constituie o alianță majoritară și să încheie un acord de constituire și funcționare, care va stabili principiile activității alianței, structura nominală și conducerea acesteia, procedura de adoptare a deciziilor, precum și condițiile de încetare a existenței alianței. În vederea asigurării transparenței, acordul de constituire și funcționare se publică pe pagina web a Parlamentului. În cazul în care nu se constituie o alianță majoritară, iar guvernarea poate fi asigurată fără constituirea unei asemenea alianțe, se va face o declarație în acest sens.

Promovarea și consolidarea democrației pluraliste constituie obiective esențiale ale Consiliului Europei și ale Adunării Parlamentare, statele membre fiind încurajate să dezvolte standarde și practici comune în vederea asigurării unei democrații parlamentare libere și pluraliste. În acest sens, calitatea democratică a unui parlament este evaluată inclusiv prin mijloacele puse la dispoziția opoziției sau minorității parlamentare pentru exercitarea rolului său (pct. 2 din Rezoluția 1601 (2008)). Totodată, prin Rezoluția 1154 (1998) se recomandă acordarea unui statut al opoziției care să îi permită exercitarea unui rol responsabil și constructiv, iar Rezoluția nr. 1547 (2007) subliniază că dreptul de a forma o opoziție politică reprezintă un element esențial al unei democrații autentice. În același timp, practica parlamentară a statelor membre ale Uniunii Europene relevă necesitatea asigurării unui echilibru între eficiența procesului decizional și garantarea dezbaterii, controlului și reprezentării, inclusiv prin protejarea drepturilor minorităților parlamentare. În acest context, hotărârile Curții Constituționale din ultimii ani de asemenea evidențiază rolul și importanța opoziției parlamentare și obligă Parlamentul să reglementeze instituția opoziției.

Programul legislativ și calendarul de lucru pe sesiuni ale Parlamentului

În vederea asigurării planificării activității legislative, a organizării audierilor și a exercitării controlului parlamentar, Parlamentul adoptă, la propunerea Biroului permanent, programul legislativ anual, care este elaborat ținându-se cont de programul de activitate al Guvernului, precum și de propunerile subiecților cu drept de inițiativă legislativă. Calendarul de lucru al Parlamentului servește drept reper pentru elaborarea ordinii de zi a ședințelor Parlamentului, urmărindu-se respectarea termenelor de examinare a proiectelor de acte normative/subiecților incluse în programul legislativ.

Sesiunile Parlamentului

Proiectul stabilește norme privind regimul juridic al sesiunilor ordinare, extraordinare și speciale, inclusiv privind convocarea și desfășurarea acestora.

Statutul Președintelui Parlamentului

Prevederile în vigoare ale Regulamentului Parlamentului conțin norme procedurale ce țin de alegerea și atribuțiile Președintelui Parlamentului și nu se extind asupra instituțiilor de incompatibilitate stabilite la art. 70 din Constituție. Acest fapt impune instituționalizarea suspendării mandatului pentru perioada exercitării interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova în temeiul art. 91 din Constituție.

Prevederile proiectului Codului propun soluția degrevării de drept din funcție a Președintelui Parlamentului pentru perioada exercitării interimatului funcției de șef al statului. În această perioadă, funcțiile Președintelui Parlamentului sunt îndeplinite de unul dintre vicepreședinții Parlamentului, numit de către Parlament.

Procedura de urgență și modul prioritar

Actualmente, Regulamentul Parlamentului face trimitere la două proceduri neordinare de examinare a proiectelor de acte normative – examinarea în mod prioritar și examinarea în regim de urgență. Dacă pentru examinarea în regim de urgență Regulamentul prevede norme exprese, procedura examinării în mod prioritar nu este reglementată. În acest context, prin proiect se propune ca Parlamentul să examineze în mod prioritar proiectele de lege care au ca scop transpunerea în ordinea juridică internă a actelor juridice ale Uniunii Europene sau care urmăresc crearea cadrului juridic național necesar pentru implementarea acestora. De asemenea, Președintele Parlamentului poate propune examinarea în mod prioritar a inițiativelor legislative ce nu suferă amânare, cu prezentarea argumentelor corespunzătoare Biroului Permanent sau plenului Parlamentului.

Numărul și data actului normativ

Numărul și data actului normativ constituie elemente importante de identificare a acestuia, de aceea atribuirea lor corectă este imperios necesară. Analiza practicii de atribuire a numerelor și datei adoptării actelor normative demonstrează caracterul neuniform și, uneori, controversat al acesteia. Astfel, au existat cazuri în care numerotarea actelor adoptate de Parlament a început cu numărul 1 la începutul anului, iar după alegerea legislativului în același an numerotarea a fost reluată nejustificat, ceea ce a condus la existența mai multor acte normative cu același număr în același an. De exemplu, în anul 2010, Parlamentul a adoptat câte două hotărâri cu numerele 1, 3, 4, 5 și 6. O altă problemă vizează atribuirea numerelor și a datei adoptării legilor după reexaminarea acestora în Parlament. Actualmente, legile remise spre promulgare rămân cu numărul și data adoptării inițiale, deși sunt adoptate repetat ulterior, în cadrul reexaminării.

În acest context, proiectul Codului propune soluții pentru uniformizarea practicii și asigurarea unei evidențe corecte a actelor normative.

Raporturile Parlamentului cu alte autorități publice

În scopul stabilirii, concretizării și dezvoltării raporturilor Parlamentului cu alte autorități, proiectul Codului reflectă un șir de proceduri parlamentare ce țin de:

<ul style="list-style-type: none"> ➤ raporturile Parlamentului cu Președintele Republicii Moldova; ➤ raporturile Parlamentului cu Guvernul; ➤ raporturile Parlamentului cu Curtea Constituțională; ➤ raporturile Parlamentului cu autoritățile publice din domeniul justiției; ➤ cooperarea dintre Parlament și societatea civilă; ➤ controlul parlamentar; ➤ relațiile internaționale ale Parlamentului Republicii Moldova. <p>Prin proiect se stabilește, de asemenea, statutul Secretariatului Parlamentului, instituție care realizează funcțiile și sarcinile de bază prevăzute în Cod și în Regulamentul Secretariatului Parlamentului, prin activitatea desfășurată de personalul acestuia. Proiectul prevede norme primare exprese ce țin de structura și atribuțiile Secretariatului.</p>
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Elaborarea proiectului Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului este determinată de necesitatea asigurării previzibilității și transparenței procesului legislativ, implementării standardelor europene în materie de fundamentare a legislației și exercitare a controlului parlamentar, consolidării procedurii legislative, înlăturării lacunelor și neconcordanțelor din practica legislativă, precum și de necesitatea reglementării unor raporturi juridice între Parlament și alți subiecți de drept.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
Elaborarea proiectului Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului este dictată de necesitatea îndeplinirii recomandărilor Comisiei Europene, formulate în Rapoartele de extindere. Adoptarea Codului constituie o acțiune normativă de aliniere la acquis-ul Uniunii Europene, prevăzută la pct. 1 din Capitolul I al Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025–2029, precum și în Programul legislativ al Parlamentului pentru anul 2026, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 23/2026.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Întru asigurarea participării societății civile, proiectul Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului a fost publicat anterior pe site-ul web al Parlamentului, la data de 19 iulie 2023, iar primele consultări publice asupra proiectului au fost organizate la data de 26 septembrie 2023.

De asemenea, proiectul Codului, în calitate de propunere legislativă, a fost supus consultărilor în varianta inițială, până la înregistrare, în perioada 23–27 martie curent, pe platforma fracțiunilor parlamentare și cu participarea societății civile, fiind înaintate mai multe obiecții și propuneri. O parte dintre acestea au fost acceptate, iar altele urmează a fi examinate suplimentar după înregistrarea proiectului. Principala obiecție, formulată atât de fracțiunile parlamentare, cât și de societatea civilă, a vizat capitolul privind raporturile Parlamentului cu autoritățile administrației publice locale (în varianta inițială cap. X, art. 169–171). Acest capitol a fost exclus, cu renumerotarea corespunzătoare a articolelor, urmând ca aspectele respective să fie consultate suplimentar, inclusiv pe platforma comisiei de profil.

Având în vedere importanța publică a proiectului, după înregistrarea acestuia urmează a fi organizate consultări publice suplimentare, separat pe capitole, inclusiv referitor la examinarea oportunității comasării, în lectura a doua, cu proiectul de lege nr. 448 din 6 decembrie 2023 cu privire la statutul, conduita și etica deputatului.

7. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

La data intrării în vigoare a Codului cu privire la organizarea și funcționarea Parlamentului se abrogă Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului.

Deputați în Parlament:

Vasile GRĂDINARU

Igor TALMAZAN

